

Våler kontrollutvalg

Dato: 10.12.2018 08:30

Sted: Våler kommune-møterom ved kantina

Notat:

Eventuelle forfall meldes sekretæren på mobil +47 97736379 evt.
på e-post Torgun.M.Bakken@gs-iks.no.
Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

KONGSVINGER 29.11.2018

For leder i Våler kontrollutvalg, Hans Johan Finne

Torgun M Bakken

Saksliste

Møteinnkalling

Møteinnkalling Våler kontrollutvalg 10.12.2018

3

Saker til behandling

58/18 Sak 58/18 Referater, orienteringer og diskusjoner.	5
59/18 Sak 59/60 Samtale med ordføreren.	27
60/18 Sak 60/18 Samtaler med rådmannen.	28
61/18 Sak 61/18 Rapport forvaltningsrevisjon -Vann og avløp i Våler	29
62/18 Sak 62/18-Mottatt henvendelse ti kontrollutvalget	78
63/18 Sak 63/18 Informasjon om utleieboliger og tildeling av leiligheter.	90
64/18 Sak 64/18 Oppfølging av selskapskontroll i SOR IKS.	91
65/18 Sak 65/18 Interimrapport regnskapsrevisjon 2018.	93
66/18 Sak 66/18 Bestilling av selskapskontroll.	97
67/18 Sak 67/18 Revidert plan for forvaltningsrevisjon 2019-2020.	100
68/18 Sak 68/18 Kontrollutvalgets årsplan 2019.	109
69/18 Sak 69/18 Eventuelt.	119
70/18 Sak 70/18 Evaluering av kontrollutvalgets møte.	120

MØTEINNKALLING

Våler kontrollutvalg

Dato: 10.12.2018 kl. 08:30
Sted: Våler kommune-møterom ved kantina
Arkivsak: 18/00082

Kontrollutvalgets medlemmer:	Hans Johan Finne - leder John Christian Wold – nestleder Vanja Margrethe Holtnes Fredriksen May Britt Nordhagen Grete Aabakken
Ordfører:	Ordfører Lise Berger Svenkerud
Revisor:	Hedmark Revisjon IKS v./oppdr.ansv. regnsk.rev. Reidun Vie/ oppdr.ansv.forv.rev. Lina Høgås-Olsen/Laila Irene Stenseth/Jo Erik Skjeggstad
Kopi av innkallingen sendes:	Rådmann Eyvind Alnæs Daglig leder i Hedmark Revisjon IKS, Morten Alm Birkelid
Kopi av sakslisten uten vedlegg sendes på e-post til:	Varamedlemmene (til orientering). Varamedlemmene møter ikke uten nærmere innkalling.
Sekretær:	Nina Bolneset er sekretær i dette møtet. (Forfall må meldes så snart som mulig til tlf. 977 36 379, TorgunM.Bakken@gs-iks.no)
Invitert til sak:	Ordfører Lise Berger Svenkerud til sak 59/18.
Innkalt til sak:	Rådmann Eyvind Alnæs til sak 60/18-62/18. Leder NAV Marianne Gjerdrum til sak 63/18.
Hele sakslisten med vedlegg legges på	www.gs-iks.no og på kommunens hjemmeside.

SAKSKART			Ca. kl.	Hvem deltar
Saker til behandling				
58/18	18/00125-1	Sak 58/18 Referater, orienteringer og diskusjoner.	08.30	
59/18	18/00067-12	Sak 59/60 Samtale med ordføreren.	09.00	Ordfører
60/18	18/00046-39	Sak 60/18 Samtaler med rådmannen.	09.45	Rådmann

<u>61/18</u>	18/00214-2	Sak 61/18 Rapport forvaltningsrevisjon - Vann og avløp i Våler	10.30	Rådmann/ revisjon
		Lunsj	11.30	
<u>62/18</u>	18/00153-6	Sak 62/18-Mottatt henvendelse til kontrollutvalget	12.00	Rådmann
<u>63/18</u>	18/00046-40	Sak 63/18 Informasjon om utleieboliger og tildeling av leiligheter.	12.30	M. Gjerdrum
<u>64/18</u>	18/00006-6	Sak 64/18 Oppfølging av selskapskontroll i SOR IKS.	13.15	
<u>65/18</u>	18/00012-16	Sak 65/18 Interimrapport regnskapsrevisjon 2018.	13.30	
<u>66/18</u>	18/00178-11	Sak 66/18 Bestilling av selskapskontroll.	14.00	
<u>67/18</u>	18/00209-1	Sak 67/18 Revidert plan for forvaltningsrevisjon 2019-2020.	14.15	
<u>68/18</u>	18/00151-2	Sak 68/18 Kontrollutvalgets årsplan 2019.	14.45	
<u>69/18</u>	18/00104-10	Sak 69/18 Eventuelt.	15.15	
<u>70/18</u>	18/00105-10	Sak 70/18 Evaluering av kontrollutvalgets møte.	15.30	

Hans Johan Finne (sign.)
kontrollutvalgets leder

Kongsvinger 29.11.18
Torgun M. Bakken
sekretariatsleder

Arkivsak-dok. 18/00125-1
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Våler kontrollutvalg	10.12.2018

SAK 58/18 REFERATER, ORIENTERINGER OG DISKUSJONER.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering.

Vedlegg:

1. Oversikt over KS-saker.
2. Oversikt over FSK-saker 22.10.18, 5.11.18,
3. Oversikt over tilsynssaker/rapporter.
4. Informasjon-Utredning av sammenslåing av Hedmark Revisjon IKS og Innlandet Revisjon IKS.
5. KU-vedtak 7/18, korrigert.
6. Kontrollutvalgets tiltaksplan for 2019.

Fagstoff: (Sendes ut før jul)

Saksframstilling:

Orienteringer/diskusjoner

- Gjensidig orientering fra kontrollutvalgsmedlemmene (**hvert enkelt medlem forbereder en orientering til de øvrige**).
 - Saker fra formannskapet - Hans Johan Finne
 - Saker fra kultur og oppvekst –
 - Saker fra næring og miljø –
 - Saker fra helse og omsorg – John Christian Wold.
 - Regnskapssaker –
- Kommunestyrets saker og vedtak.
- Referat fra kommunestyremøte. Kontrollutvalgets medlem i KS ev. kontrollutvalgets leder oppfordres til å orientere om sakene i møtet, spesielt kontrollutvalgets saker.
- Oversikt over oppfølging av KU-saker, hva er mottatt og hva er restansene? En oppdatert oversikt over oppfølging av KU-saker ligger på www.gs-iks.no.
- Eventuelle mediesaker.
- Innspill fra kontrollutvalgsmedlemmene, tiltaksplanen og temaer (jf. OA og plan for FR).

- Oppfølging av KU-sak 50/17 internkontroll- og kommunens avvikssystem utsettes til våren 2019, siden det nettopp er startet opp med nytt system.
- Påmelding KU-konferansen.
- Orientering om representantskapets behandling av eventuell sammenslåing av sekretariater.
- KU-vedtak 7/18, hovedproblemstillingen ble endret i møtet 12.2.18, men dette går ikke fram av vedtaket, se vedlegg 5.

Kommunestyremøter i Våler kommune 2018

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
26.2.18	001/18	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering.
	002/18	Våler kommunes verdsetting av friluftsområder-endelig behandling	Saken behandles i neste kommunestyremøte 19.mars
	003/18	Kontrollutvalgets årsrapport 2017	Forslag til vedtak enstemmig vedtatt
	004/18	Midt-Hedmark brann-og redningsvesen- ny selskapsavtale 2018	Saken behandles i kommunestyret 19.mars
	005/18	Arealdel til kommuneplan for Åsnes 2018 - 2019, høring	Saken behandles i kommunestyret 19.mars
	006/18	Nyvalg i kontrollutvalget	Saken behandles i kommunestyret 19.mars
	007/18	Salg av gammel korntørke på Haslemoen	Saken behandles i kommunestyret 19.mars
	008/18	Selskapskontroll SOR IKS	Saken behandles i kommunestyret 19.mars
	009/18	Strategiplan for boligeiendommer i Våler kommune	Saken behandles i kommunestyret 19.mars
	010/18	Skole og aktivitetshus - forprosjekt del 1	Saken behandles i kommunestyret 19.mars
	011/18	Endring av skolestruktur og oppheving av skolekretsgrenser	Saken behandles i kommunestyret 19.mars
19.4.18	012/18	Referatsaker	
	013/18	Våler kommunes verdsetting av friluftsområder-endelig behandling	Enstemmig som forslag til vedtak
	014/18	Strategiplan for boligeiendommer i Våler kommune	Umiddelbar oppstart av salg av enheter i Storskjæret borettslag. Utbedring av alle boliger på Storskjæret og selge etter hvert som utbedringene ferdigsstilles. I forhold til markedet mellom 5 og 15 boliger årlig. Konkurransetsette entrepenører og meglere. Få arkitekt til å utarbeide skisse på videreutvikling av uteområdet. Søke riving av 2 enheter samt forespørre Midt-Hedmark i forhold til brannøvelse. Etablere eget prosjekt i forhold til boliger til mennesker uten bo evne. Søke finansiering i Husbanken for de nye enhetene. Strategiplanen må innarbeides i investering og økonomiplan. Det forutsettes at erstatningsboliger for brukere med stort behov for oppfølging er tilgjengelige og tas med i salgsplan. Det

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			forutsettes at en kjøper kun kan eie en enhet.
	015/18	Endring av skolestruktur og oppheving av skolekretser	Nordhagen skole legges ned med virkning fra skoleåret 2018/2019. Skolekretsgrensene oppheves og Våler kommune bli én skolekrets: Elever på 1.-7. trinn sokner til Vålbyen skole, og elever på 8.-10. trinn sokner til Våler ungdomsskole. Administrasjonen må gjøre de nødvendige tiltak for å gjennomføre dette. Administrasjonen må i samarbeid med Hedmark trafikk få til en god plan i hht retningslinjer for fri skoleskyss for elever i Våler.
	016/18	Skole og aktivitetshus- Forprosjekt 1	1. Videreføre prosjektet med skole og aktivitetshus Lanternen 2. Starte prosess med valg av samspillsentreprise og tilhørende entreprenør 3. Våler kommune, arkitekt og entreprenør utarbeider beslutningsgrunnlag basert på samspillsentreprise til nov 2018 for kommunestyret: i. Skole: Grovkalkyle økonomi, inklusiv vurdering av alternativ plassering sør for ungdomsskole Lanternen 1 og Lanternen 2; Grovkalkyle økonomi basert på konkrete vurderinger av løsninger for Lanternen 1 og Lanternen 2. iii. I aktivitetshuset skal tribunen legges til langsiden. I prosjekteringsfasen skal det tas hensyn til at svømmebasseng og gymsal ikke må rives før det er klarlagt at det nye prosjektet omfatter nytt svømmebasseng og idrettshall. v. Brukermedvirkning og brukergruppe etableres og settes sammen av politiske representanter, ansatte i kommunen og brukere av aktivitetshuset og skole. Rådmannen kommer med forslag til gruppe som vedtas av formannskapet. Prosjektet

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			bes kritisk vurdere kostnader i både skole og aktivitetshus. 4. Kommunestyret vedtar i november 2018 forprosjektering av valgt skole og aktivitetshus. 5. Kommunestyret får prosjektet til endelig godkjenning i mai 2019 med oppdatert budsjett og prosjektbeskrivelse.
	017/18	Arealdel til kommuneplan for Åsnes 2018 - 2019, høring	1. Forslaget til kommuneplan for Åsnes er lagt fram etter en lang prosess der nabokommunenene i liten grad har vært involvert. For de fleste hensyn er dette uproblematisk, men Våler kommune er sterkt kritisk til at det fremmes ett forslag til store endringer på planene for framtidig trase for RV 2 uten at dette har vært luftet med nabokommunene, og uten at kommunestyrets forutsetning om å ta med et nytt forslag i planen er fulgt opp. Dette er svært uheldig for utvikling av næringslivet i regionen og er på sikt også uheldig for stedsutviklingen på Flisa. 2. Våler kommune etterlyser også en mer offensiv holdning til Vestmarkaplanen, men ser at Åsnes kommune har lagt opp til at hyttebygging og utvikling i utmarksnæringen i stor grad skal skje østover i kommunen. 3. Våler kommune er positive til at det er lagt opp til aktiv tilrettelegging for friluftsliv på Kynndalen, og vil be om at hensynssonen minst legges ut til vegen på begge sider av elva.
	018/18	Eventuelt videreføring av energi og klimaprojektet i Sør-Østerdalen	Våler kommune ønsker å delta i videreføring av prosjektet «Energi og klima i Sør-Østerdal». Nødvendige midler avsettes i økonomiplanen i perioden 2019 – 2021. Det må utarbeides spesifikke mål for Våler kommunes deltagelse slik at effekten av samarbeidet også blir tydeliggjort på lokalt nivå.
	019/18	Forskrift om tømning av private septikkanlegg. Endelig behandling.	Enstemmig som forslag til vedtak.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
	020/18	Høring omfanget av leveringspliktige posttjenester.	Forslag til vedtak ble vedtatt med 18 mot 1 stemme.
	021/18	Midt-Hedmark brann-og redningsvesen- ny selskapsavtale 2018	Forslag til vedtak ble vedtatt med 18 mot 1 stemme.
	022/18	Mytt massetak i spulåsen, endelig behandling av reguleringsplanen.	1. Forslag til detaljreguleringsplan for nytt Massetak med tilhørende knuseverk nord øst i Spulåsen PlanID 201701 i Våler kommune, egen godkjennes med de endringer som framgår av saken. 2. Administrasjonen besørger endringene innarbeidet i samarbeid med plankonsulenten.
	023/18	Salg av gammel korntørke på Haslemoen	Med forbehold om at delingssøkneden går i orden får Marius Urdahl kjøpe ca 2 daa tomt med påstående korntørke for kroner 120.000,-Kjøper oppfordres til å benytte jordbruksveg over kommunens eiendom Glommateigen ved transport mellom gården og tørka.Rådmannen delegeres myndighet til å gjennomføre salget.
	024/18	Nyvalg kontrollutvalget	Marita Kalfoss Sollien fritas ut valgperioden.Som nytt fast medlem oppnevnes Eva Wivianne Heggbredda fra Venstre.Som nytt varamedlem oppnevnes Ola Nystuen fra Venstre.
7.5.18	025/18	Selskapskontroll (forvaltningsrevisjon) SOR IKS	Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.
	026/18	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering.
	027/18	Søknad om delvis/midlertidig overtagelse av Gravberget skole.	Våler kommune opprettholder tilbudet om at grenda kan overta Gravberget skole, Lærerboligen og øvrige bygninger for kr 1, - Dette tilbudet gis til grenda med svarfrist 15.05 og overtagelse innen utgangen av juni.
	028/18	Skatteoppkrevers årsrapport 2017	1. Skatteoppkrevers årsrapport/årsregnskap for 2017 og Skatteetatens kontrollrapport, datert 15.2.18 tas til orientering. 2. Kommunestyret ber administrasjonen vurdere behovet for å tilføre ekstra ressurser til skatteoppkreverkontoret i permisjonstiden.
	029/18	Etablering av frivilligsentral i Våler 2018	Etablere kommunal frivilligsentral og melde dette inn til departementet innen 1.6.18

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
	030/18	Reguleringsplan for rv.2 Åsnes grense - Elverum grense, plan ID2016002, endelig behandling	Saken er utsatt til neste kommunestyremøte 25.juni.
	031/18	Endelig behandling av planstrategien 2018-19	Utkast til planstrategi for Våler kommune 2018-2020, datert 04.04.18 vedtas.
	032/18	Planprogram for energi og klimaplan for Våler kommune 2019-2027	Utkast til planprogram for Energi og klimaplan for Våler kommune 2019 - 2023 legges ut til offentlig ettersyn, i minimum 6 uker, så snart som mulig.
	033/18	Nytt valg i kontrollutvalget	Vanja Margrethe Holtnes Fredriksen oppnevnes som nytt medlem i kontrollutvalget.
	034/18	Fritak fra kontrollutvalget	Kommunestyret gir Åse Synnøve Svendsen fritak fra kontrollutvalget for resterende valgperiode pga helsemessige årsaker.
25.6.18	035/18	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering
	036/18	Endring av tilbudsstruktur i skolefritidsordningen (SFO)	Vedtak Antall tilbud i skolefritidsordningen reduseres fra 3 til 2. Nye tilbud blir: Tilbud 1: Hel plass: Over 12 timer/uke. Pris: 2 711,- kr, herav kostpenger 306,- kr. Tilbud 2: Delt plass: Inntil 12 timer/uke. Pris: 2 014,- kr, herav kostpenger 306,- kr. Tilbud 3: Utgår. Tilbud om dagplass på skoledager og feriedager videreføres for elever uten fast plass. Forutsetning for å benytte seg av dette tilbudet er at foreldre ikke har utestående gjeld, i henhold til SFOvedtektene. SFO er sommerstengt fire uker i juli. Dette innføres allerede for juli 2018. Det gis fratrekk i foreldrebetaling for feriedager som ikke benyttes. For august gis det halv betaling for elever som ikke benytter seg av tilbudet på de to første ukene i august. For høstferie og vinterferie, fridager i juni og andre fridager gjennom skoleåret gis det fratrekk på 200,- kr pr dag som ikke benyttes. For å få fratrekk i pris må det gis skriftlig beskjed om avmelding til SFO senest 14 dager før fridag eller før første feriedag. For fratrekk i august må det gis skriftlig beskjed om avmelding senest 14 dager før elevenes sommerferie. SFO vil sende ut egnet skjema for påmelding/avmelding. Endringene skjer med virkning fra 1. august 2018.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			Som en overgangsordning for høsten 2018 sees det bort fra 14-dagers fristen for avmelding til de to første ukene i august. For august og september tilbys inntil 15 timer/uke for tilbud 2. For august og september tilbys tilbud 3. Vedtekter for SFO og prisregulativet for 2018 oppdateres i henhold til vedtaket.
	037/18	Søknad om støtte til drift og finansiering av Våler torvdriftsmuseum	Det gis ikke støtte til Torvdriftsmuseet i 2018. Støtte for 2019 vurderes i forbindelse med budsjettprosessen 2019.
	038/18	Organisering av næringsarbeid	Administrasjonen fortsetter utredningen av framtidig næringsarbeid i kommunen med henblikk på hva som tjener Vålers interesser best. Ber om å få saken opp i formannskapet til septembermøtet.
	039/18	Årsregnskap og årsberetning for Våler kommune 2017	1. Våler kommunes årsregnskap og årsberetning for 2017 godkjennes. 2. Årets overskudd på 5,069 MNOK i driftsregnskapet avsettes til å dekke redusert refusjon for ressurskrevende brukere
	040/18	Budsjett- og regnskapsrapport 2018 - 1. tertial	1. Omdisponere kr 281 000 fra virksomhet 320 til virksomhet 310 2. Bruk disponibelt fond kr 6 MNOK til virksomhet 362 TIFU 3. Bruk disponibelt fond kr 1 MNOK til virksomhet 365 VOS.
	041/18	Endring av priser i gebyrregulativ - 2018	Endringer i prisregulativet for 2018 vedtas
	042/18	Reguleringsplan for rv.2 Åsnes grense - Elverum grense, plan ID2016002, endelig behandling.	Reguleringsplan for RV2, Åsnes grense til Elverum grense, planID 2016002, med plankart i hefte datert april 2018, og tilhørende reguleringsbestemmelser datert 03.04.2018 og planbeskrivelse datert april 2018 vedtas.
	043/18	Fastsettelse av valgdag for kommunestyrevalget 2019	Våler kommune avholder kun valg på valgdagen ved kommunestyrevalget 2019
	044/18	Selskapskontroll Midt-Hedmark brann og redning IKS	1. Kommunestyret ser alvorlig på den situasjonen som er i selskapet. 2. Kommunestyret ber representantskapet følge opp de anbefalinger som er gitt i rapporten. Spesielt vil en henlede oppmerksomheten på følgende pkt: · De anbefalinger som blir gitt vedrørende varslingsrutiner. · Arbeidet med å gjenreise tillit. Videre de klare anbefalinger som blir gitt vedrørende styret: · Ansvar, aktivitetsplikt, opplysningsplikt og forvaltningsplikt. · Antall styremedlemmer, styresammensetning og rekruttering av medlemmer med relevant kompetanse for selskapet. 3. Kommunestyret ber

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
			kontrollutvalget i Våler om å følge opp saken ved å etterspørre hvordan anbefalingene er fulgt opp.
	045/18	Valg av nytt fast medlem i kontrollutvalget	1. Som nytt fast medlem oppnevnes Grete Aabakken 2. Som nestleder oppnevnes John Christian Wold
24.9.18	046/18	Referatsaker	
	047/18	Tilstandsrapport for Vålerskolen 2017/2018	Med utgangspunkt i resultatene som er lagt fram i tilstandsrapporten 2017/2018 skal følgende være mål for skoleåret 2018/2019: · Andel elever som har blitt mobbet 2-3 ganger eller oftere skal være 0. Gjennomsnittresultater over tid skal legges fram for å kunne vise en tendens. · Andel elever på mestringsnivå 2 og 3 skal være minimum 75 % på alle nasjonale prøver for 5. trinn. Gjennomsnittresultater over tid skal legges fram for å kunne vise en tendens. · Andel elever på mestringsnivå 3, 4 og 5 skal være minimum 75 % på alle nasjonale prøver for 8. trinn. Gjennomsnittresultater over tid skal legges fram for å kunne vise en tendens. · Gjennomsnitt av grunnskolepoeng skal være minimum 41,0. Gjennomsnittresultater over tid skal legges fram for å kunne vise en tendens. · Andelen elever som mottar spesialundervisning skal ikke være over 8 %. Gjennomsnittresultater over tid skal legges fram for å kunne vise en tendens. · I medarbeiderundersøkelsen 10-faktor skal skåren for mestringsklima være 4,2 eller høyere. · Driftsutgifter per elev skal være tilsvarende eller mindre enn som for kommunegruppe 2. · I kommende tilstandsrapporter skal hovedtiltakene i skolen vurderes i sammenheng med vedtatte resultat mål.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
	048/18	Forslag til Snøskuterløype i Våler kommune - endelig behandling	Prinsippene i Naturmangfoldslovens §§ 8-12 er lagt til grunn i saksbehandlingen. En samlet vurdering av kunnskapsgrunnlaget, sammen med de tilpasninger og tilrettelegginger som er gjort, tilsier at prinsippene i loven er ivaretatt. Forslag til snøskuterløype i Våler kommune, med forskrift og kart, vedtas.
	049/18	Konvertering av ansvarlig lån 2018	Våler kommune beslutter å stemme for den foreslåtte innfrielse av Eidsiva Energi AS' ansvarlige lån, herunder tilknyttede endringer i Eidsiva Energi AS' vedtekter, når innfrielsen blir behandlet i generalforsamlingen til Eidsiva Energi AS. Innfrielsen planlegges gjennomført ved at det ansvarlige lånets hovedstol konverteres til egenkapital i Eidsiva Energi AS ved kapitalforhøyelse og at lånets verdi utover hovedstolen betales kontant til långivern
	050/18	Søknad til Våler kommune om overføring av forpliktelser på lån og midler til sletting av tidligere merforbruk	Med bakgrunn i Våler kommunes økonomiske situasjon, og en allerede stor tildeling til Fellesrådet avslås Fellesrådets søknad om ekstratildeling.
	051/18	Tertialrapport 2. tertial 2018	Rapporten tas til etterretning · 300 000,- omdisponeres fra 330 Vålbyen Barnehage til 325 Nordhagen Barnehage for å dekke lønnsutgifter for lærlinger som Vålbyen overfører til Nordhagen.
	052/18	Planprogram for Kommuneplan for Våler 2019-2031, Offentlig ettersyn. 0	Oppstart av arbeidet med kommuneplan for Våler varsles og «Utkast til planprogram for Kommuneplan for Våler 2019-2031» legges ut til offentlig ettersyn i perioden 01.10.18 – 20.11.18.
	053/18	Endelig vedtak av planprogram for Energi og Klimaplan for Våler kommune	Forslag til planprogram for Energi og Klimaplan for Våler kommune datert 24.09.18 vedtas.

Dato	Sak	Sakstittel	Vedtak
	054/18	Kontrollutvalgets revidering av plan for selskapskontroll for 20182019	1. Kommunestyret slutter seg til den reviderte planen for selskapskontroll for Våler kommune for 2018-2019. 2. Kommunestyret gir kontrollutvalget anledning til å gjøre endringer i planen hvis forutsetningene skulle endre seg, jf. forskrift om kontrollutvalg § 13.
	055/18	Endring av møteplan for 2018	Møteplan for 2018 med endringer godkjennes
29.10.18	056/18	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering
	057/18	Salg av jord på Haslemoen	Vedtak Saken utsettes Behandling: På bakgrunn av notat fra advokat om at "det kan være i strid med EØS-regelverket å forbeholde salget til gårdbrukere i Våler", kom AP's Kjell Konterud med utsettelsesforslag: Saken vedtas enstemmig utsatt.

Møtedato: 18.10.2018
Møtested: Møterom sentralgården
Møtetid: 09:00 - 14:00

Orientering:
 - Finnskogen natur og kulturpark v/Herdis Bragelien

Møtedeltakere

Espen Svenneby
 Ragnar Kristmoen
 Lise Berger Svenkerud
 Ivar Arnesen
 Per Ove Leistad

Saksliste

Saksnr	Arkivsak	Tittel
051/18	17/680	Søknad om støtte til VIF`s løypemaskin
052/18	18/1126	Markering av den internasjonale eldredagen
053/18	10/508	Salg av jord på Haslemoen
054/18	11/80	Deltagelse i Finnskogen natur og kulturpark
055/18	18/1143	Budsjett 2019 - 2022

Innkalling til Formannskapet

Møtedato: 22.10.2018
Møtested: Møterommet 2.etg
Møtetid: 08:00

Den som har lovlig forfall, eller er inhabil i noen av sakene, må melde fra så snart som mulig.
 Varamedlemmer møter kun etter nærmere innkalling.

Saksliste

Saksnr	Arkivsak	Tittel
057/18	11/80	Deltagelse i Finnskogen natur og kulturpark
058/18	18/1143	Budsjett 2019 - 2022
059/18	10/508	Salg av jord på Haslemoen
060/18	18/1172	Styringsgruppemøte 18. oktober

Innkalling til Formannskapet

Møtedato: 05.11.2018
Møtested: 2.etg, sentralgården
Møtetid: 15:00

Den som har lovlig forfall, eller er inhabil i noen av sakene, må melde fra så snart som mulig.
 Varamedlemmer møter kun etter nærmere innkalling.

Saksliste

Saksnr	Arkivsak	Tittel
061/18	18/1143	Budsjett 2019 - 2022
062/18	11/80	Deltagelse i Finnskogen natur og kulturpark
063/18	15/1293	Fritak fra kontrollutvalget

From: Morten Alm Birkelid
Sent: Thursday, October 11, 2018 9:48 AM
To: Kristin Moe; Torgun M Bakken; ksi@oppland.org;
kjetil@kontrollutvalget.no
Subject: 2018.10.11 KU - Informasjonsbrev utredning sammenslåing.pdf
Attachments: 2018.10.11 KU - Informasjonsbrev utredning sammenslåing.pdf

Hei,

Vedlagt følger et informasjonsbrev til kontrollutvalgene som vi ber om legges fram for utvalgene til orientering.

Med vennlig hilsen

Morten Alm Birkelid
daglig leder

Hedmark Revisjon IKS

Mobil: 911 00 413

E-post: morten.alm.birkelid@hedmark-revisjon.no

Kildevegen 14
Postboks 84, 2341 Løten
Tlf. 62 43 58 00

Til kontrollutvalgene

INFORMASJON – UTREDNING OM SAMMENSLÅING

Oppland og Hedmark fylkeskommune skal slå seg sammen til Innlandet fylkeskommune med virkning fra 01.01.2020. Innlandet Revisjon IKS er Oppland fylkeskommunes revisor, og Hedmark Revisjon IKS er Hedmark fylkeskommunes revisor. Innlandet fylkeskommune må velge revisor fra regnskapsåret 2020.

Representantskapet i Innlandet Revisjon IKS og Hedmark Revisjon IKS har våren 2018 besluttet å få utredet en sammenslåing av de to selskapene med virkning fra 01.01.2020.

Etter vedtakene i representantskapet er det blitt nedsatt en styringsgruppe, bestående av styrene, og en arbeidsgruppe. Disse skal innen utløpet av året arbeide frem et grunnlag for å kunne beslutte en sammenslåing av de to revisjonsselskapene.

Etter vår vurdering vil et sammenslått selskap bidra til å møte de endringer som forventes å ville skje i revisjonsbransjen og i kommunal sektor. For kontrollutvalget vil en eventuell sammenslåing ikke medføre endringer i samarbeidet med revisjonen.

Arbeidsgruppens utredning skal foreligge innen 31.12.2018. Den vil bli behandlet av styringsgruppen, styrene og representantskapene i 1.kvartal 2019. Dersom representantskapene innstiller på sammenslåing, blir forslaget i løpet av 1.halvår 2019 lagt frem for eierne, dvs fylkestingene og for kommunestyrene..

Lillehammer/Løten den 11.oktober 2018

Bjørn Hagen
daglig leder

Morten Alm Birkelid
daglig leder

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

Særutskrift

Sted	Våler kommune, møterommet ved kantina.
Tid	Mandag 12.2.18, kl. 08.30-15.45.
Tilstede medlemmer	Hans Johan Finne – leder Åse S. Svendsen – nestleder Marita Kalfoss Sollien May Britt Nordhagen John Christian Wold
Tilstede varamedlemmer	
Fraværende	
Andre	Ordfører Lise Berger Svenkerud deltok under sak 2/18 Rådmann Eyvind Alnæs deltok under sakene 3/18-5/18 IKT-leder Finn David Nilsen deltok under sak 5/18. Konst. daglig leder i SOR IKS, Ivar Arnesen, og Jon Arne Aaslie fra SOR sin administrasjon, deltok under sak 6/18. Forvaltningsrevisor Kjetil Kalager deltok under sak 6/18. Daglig leder i Hedmark Revisjon IKS, Morten Alm Birkelid, deltok under sakene 7/18-11/18.
Sekretær	Torgun M. Bakken
Behandlede saker	Sakene 1/18-14/18.

Sak nr.	Sak
7/2018	Prosjektplan forvaltningsrevisjon skole.

Saksbehandler

- Torgun M. Bakken.

Saksdokumenter

1. Prosjektplan forvaltningsrevisjon, mottatt 18.1.18.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget diskuterte i forrige møte bestilling av prosjektplan i tråd med plan for forvaltningsrevisjon for 2017-2020. De tok en vurdering av om de ville ha et IKT-prosjekt, som var det som sto som mulig neste prosjekt, eller om de heller ville ha et prosjekt knyttet til skolesektoren. De kom fram til at de ville utsette prosjektet om IKT-sikkerhet, og heller satse på skolesektoren. Kontrollutvalget bestilte egentlig et prosjekt knyttet til skolesektoren i 2016, som gikk på det psykososiale miljøet i Våler-skolene, men dette ble utsatt fordi Fylkesmannen samtidig hadde et tilsyn i Våler.

Problemstillingene for dette prosjektet i 2016 var:

Overordnet problemstilling:

- **I hvilken grad har Vålerskolene et gjennomgående fokus på kvalitet og resultater i skolen?**

Videre er det fra dette utledet to hovedproblemstillinger:

1. Problemstilling 1 «Psykososialt miljø i Vålerskolen»: **Jobber Vålerskolene målrettet med å bedre det psykososiale miljøet ved skolene for både elever og ansatte?**

Glåmdal sekretariat IKS

Kontrollutvalgssekretariat for kommunene Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes

2. Problemstilling 2 «Kompetanse, oppfølging og resultater i Vålerskolen»: **Har Våler kommune et fokus på kompetansehevende tiltak i skolevirksomhetene?**

Kontrollutvalget besluttet derfor i sak 64/17 å bestille en prosjektplan med utgangspunkt i **Fokus på kvalitet og resultater i Våler**. Det ble også laget en prosjektplan i 2016; denne er nå revidert og ligger som vedlegg 1 til saken.

I prosjektplanen i vedlegg 1, foreslår revisjonen å droppe punktet om kompetanse (pkt. 2 i hovedproblemstillingene ovenfor) (jf. pkt 5.2) og i stedet fokusere på en oppfølging av Fylkesmannens tilsyn.

Navnet på prosjektet endres til **Psykososialt skole- og arbeidsmiljø i Vålerskolen**. Avgrensninger går fram av pkt. 5.3.

Revisjonen avsetter 275 timer til prosjektet, og det antas at prosjektet ferdigstilles innen mai 2019, så sant ikke kontrollutvalget skal be om en tilleggsbevilgning fra kommunestyret for å få lagt den fram tidligere. Kontrollutvalget har 250 timer til disposisjon for FR (se sak 10/18) og den allerede bestilte gjennomgangen på vann og avløp, er satt opp til 200 timer. Da blir det bare 50 timer igjen av de 275, som kan brukes i 2018. Alt er ca-timer.

Kontrollutvalget tar en diskusjon om dette i møtet.

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget viser til plan for forvaltningsrevisjon for Våler kommune for 2017-2020 og vedtar oppstart av et forvaltningsrevisjonsprosjekt knyttet til **Psykososialt skole- og arbeidsmiljø i Vålerskolen**.
2. Prosjektet har følgende problemstillinger:
Overordnet problemstilling:
 - **I hvilken grad har Vålerskolene et gjennomgående fokus på kvalitet og resultater i skolen?**
med følgende delproblemstillinger:
 - 1) Delproblemstilling 1 «Psykososialt miljø i Vålerskolen»: «**Jobber Vålerskolene målrettet med å bedre det psykososiale miljøet ved skolene for både elever og ansatte?**»
 - 2) Delproblemstilling 2 «**Oppfølging av tilsyn og etterlevelse av regelverk**».
3. Hvis det i løpet av gjennomgangen avdekkes andre problemstillinger som bør undersøkes nærmere, tas dette opp med kontrollutvalget.
4. Prosjektet gjennomføres innenfor en ressursramme på 275 timer og kontrollutvalget ber om at endelig rapport ferdigstilles i innen mai 2019.
5. Kontrollutvalget gir sekretariatet fullmakt til å følge opp prosjektet på vegne av utvalget. Hvis det er vesentlige endringer i forhold til tidsplanen eller andre forhold, legger sekretariatsleder saken fram for kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets behandling

Daglig leder i Hedmark Revisjon IKS, Morten Alm Birkelid var til stede under behandlingen.

Sekretariatsleder orienterte kort om prosjektrapporten. Kontrollutvalget sluttet seg det som var foreslått i prosjektrapporten.

Det ble ikke lagt fram noe annet forslag til vedtak.

Kontrollutvalgets enstemmige vedtak	
1. Kontrollutvalget viser til plan for forvaltningsrevisjon for Våler kommune for 2017-2020 og vedtar oppstart av et forvaltningsrevisjonsprosjekt knyttet til Psykososialt skole- og arbeidsmiljø i Vålerskolen. 2. Prosjektet har følgende problemstillinger: Overordnet problemstilling: • I hvilken grad har Vålerskolene et gjennomgående fokus på kvalitet og resultater i skolen?¹ med følgende delproblemstillinger: 1) Delproblemstilling 1 «Psykososialt miljø i Vålerskolen»: «Jobber Vålerskolene målrettet med å bedre det psykososiale miljøet ved skolene for både elever og ansatte?» 2) Delproblemstilling 2 «Oppfølging av tilsyn og etterlevelse av regelverk». 3. Hvis det i løpet av gjennomgangen avdekkes andre problemstillinger som bør undersøkes nærmere, tas dette opp med kontrollutvalget. 4. Prosjektet gjennomføres innenfor en ressursramme på 275 timer og kontrollutvalget ber om at endelig rapport ferdigstilles i innen mai 2019. 5. Kontrollutvalget gir sekretariatet fullmakt til å følge opp prosjektet på vegne av utvalget. Hvis det er vesentlige endringer i forhold til tidsplanen eller andre forhold, legger sekretariatsleder saken fram for kontrollutvalget.	
Sign. Møteboka er signert	Utskrift Hedmark Revisjon IKS

Rett utskrift, 12.2.18
Torgun M. Bakken
sekretariatsleder

20.11.18
Torgun M. Bakken

Dette dokumentet sendes kun elektronisk.

¹ I prosjektplanen var hovedproblemstillingen endret til: **I hvilken grad har Vålerskolene et gjennomgående fokus på psykososialt miljø ved skolene?**

Dette ble ikke videreført i vedtaket, noe som da gir et feil vedtak. Hovedproblemstillingen i forvaltningsrevisjonen skulle være i tråd med prosjektplanen og det er det som revisjonen nå jobber etter, i tråd med intensjonen i saken. Avklart i e-post mellom revisjonen og sekretariatet 19.11.18.

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

TILTAKSPLAN 2019

KONTROLLUTVALGET I
VÅLER KOMMUNE

Glåmdal sekretariat IKS

Kontrollutvalgssekretariat for kommunene Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

Tilsyn med forvaltningen

Møte	Oppgaver knyttet til tilsyn med forvaltningen
Fortløpende rapportering	- Samme økonomiske rapportering som formannskapet får. - Kontrollutvalgsmedlemmene skal ha tilgang til dokumenter fra alle politiske utvalg. - Kontrollutvalget har valgt å fordele følgende utvalg mellom seg (oppfølging) - Saker fra formannskapet - Hans Johan Finne - Saker fra kultur og oppvekst – May Britt Nordhagen - Saker fra næring og miljø – Grete Aabakken - Saker fra helse og omsorg – John Christian Wold. - Regnskapssaker – - John Cristian Wold er kontrollutvalgets representant i kommunestyret.
I hvert møte eller når kontrollutvalget bestemmer det	- Samtale med ordfører og rådmann. - Rapporteringer fra rådmannen: - Økonomisk situasjon – inkludert byggeprosjekter. - Anmeldelser og varsling (rutiner for varsling). - Oppfølging av kommunestyrevedtak (hvert halvår) - Sykefravær. - Tilsynssaker. - Informasjon fra enhetene/virksomhetene/tjenestene (<i>spesifisert under hvert enkelt møte</i>). - Sekretariatsleders oversikt over kontrollutvalgets saker med vedtak og oppfølgingen av disse (en oppdatert oversikt ligger på http://www.gsi.no/kontrollutvalgene/vaaler/ (under «Sentrale dokumenter)) - Rapporter fra andre tilsynsorganer og kommunens svar/oppfølging (sekretariatet utarbeider oversikt).
Aktuell informasjon	I den grad følgende temaer/områder ikke blir undersøkt gjennom bestilling av forvaltningsrevisjon, kan det være aktuelt å be om tilbakemeldinger fra administrasjonen på ulike områder, bl.a. ut fra overordnet analyse for forvaltningsrevisjon. Slik informasjon blir spesifisert under hvert enkelt møte.
Mandag 21.1.19	Oppfølging av KS-saker, ikke oppfulgte saker (rådmannen).
Mandag 18.3.19	- Behandle skatteoppkrevers årsrapport for 2018 og kontrollrapport fra Skatteetaten. - Informasjon om barnehager Kommentar fra kostravurderingen: Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (kr). Våler hadde kr 131350 i 2015 og økte til kr 145268 i 2016, og til kr 171853 i 2017. Har hatt den største utgiftsøkningen og har nå de nest største utgiftene i sammenligningsgruppa.
Mandag 13.5.19	Informasjon om prosjektet «Kultur for læring».
Mandag 2.9.19	
Mandag 25.11.19	
2020	

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med regnskapsrevisjon.

Møte	Oppgaver knyttet til regnskapsrevisjon
	Utgangspunktet for oppgavene er bestemmelsene i kap. 4 i forskrift om kontrollutvalg.
Mandag 21.1.19	Interimrapport regnskapsrevisjon, regnskapsår 2018, med foreløpig informasjon om oppfølging av årsavslutningsbrevet for 2017.
Mandag 18.3.19	
Mandag 13.5.19	- Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet for 2018. - Årsavslutningsbrev for revisjonsåret 2018.
Mandag 2.9.19	Orientering om revisjonsstrategien for revisjonsåret 2019 (ev. i neste møte)
Mandag 25.11.19	

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

Møte	Oppgaver knyttet til regnskapsrevisjon
2020	Interimrapport regnskapsrevisjon, regnskapsår 2019, med foreløpig informasjon om oppfølging av årsavslutningsbrevet for 2018.

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med forvaltningsrevisjon.

Møte	Oppgaver knyttet til forvaltningsrevisjon
	Utgangspunktet for oppgavene er plan for forvaltningsrevisjon og bestemmelsene i kap. 5 i forskrift om kontrollutvalg
Mandag 12.2.18	
Mandag 9.4.18	- Bestilling av forvaltningsrevisjon iht. plan for 2019-2020. - Ytterligere oppfølging av FR Innkjøp, jf. KU-sak 4/18.
Mandag 14.5.18	Rapport forvaltningsrevisjon Psykososialt miljø i skolen (innen mai 2019).
Mandag 3.9.18	
Mandag 10.12.18	
2019	

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med selskapskontroll.

Møte	Oppgaver knyttet til selskapskontroll
	Utgangspunktet for oppgavene er plan for selskapskontroll og bestemmelsene i kap. 6 i forskrift om kontrollutvalg.
Mandag 21.1.19	- Prosjektplan selskapskontroll - Oppfølging av selskapskontroll i MBRV.
Mandag 18.3.19	
Mandag 13.5.19	Ytterligere oppfølging av overordnet selskapskontroll, jf. KU-sak 53/18.
Mandag 2.9.19	
Mandag 25.11.19	
2020	

Tilsyn med revisjonen

Møte	Oppgaver knyttet til tilsyn med revisjonen
	Revisjonen rapporterer om sin virksomhet ved behov. Revisjonens plan for Våler kommune og er til enhver tid tilgjengelig for kontrollutvalget. Utgangspunktet for oppgavene er bl.a. relatert til bestemmelsene i koml. § 77 nr. 4.
Mandag 21.1.19	- Vurdering av kontrollutvalgets tilsynsansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon for 2018, jf. NKRFs veiledere. - Oppdragsansvarlige revisorers habilitetserklæring for Våler kommune for 2019. - Oppdragsavtale for Våler kommune 2019. - Statusrapport oppdragsavtale for 2018, andre halvår (31.12.18).
Mandag 18.3.19	
Mandag 13.5.19	
Mandag 2.9.19	Statusrapport oppdragsavtale 1. halvår 2019 (30.6.19)
Mandag 25.11.19	

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

Budsjettbehandlingen

Møte	Oppgaver knyttet til budsjettbehandlingen
	Utgangspunktet for oppgavene er bl.a. relatert til bestemmelsen i forskrift om kontrollutvalg § 18. Kontrollutvalget følger opp at kontrollutvalgets forslag følger med til kommunestyrets behandling av budsjettet (jf. reglement for kontrollutvalget § 4).
Mandag 21.1.19	•
Mandag 18.3.19	•
Mandag 13.5.19	•
Mandag 2.9.19	• Forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet for 2020 behandles kontrollutvalget.
Mandag 25.11.19	•

Kontrollutvalgets rapportering

Møte	Oppgaver knyttet til kontrollutvalgets rapportering
	Utgangspunktet for oppgavene er bl.a. relatert til bestemmelsen i koml. § 77 nr. 6.
Mandag 21.1.19	• Kontrollutvalgets årsrapport for 2018 behandles og oversendes deretter kommunestyret til behandling. • Kontrollutvalgets rapportering til kommunestyret av resultatet av gjennomført forvaltningsrevisjon og selskapskontroll (rådmannens oppfølging av eventuelle anbefalinger), skal gå fram av kontrollutvalgets årsrapport. • Eventuelle omprioriteringer av prosjekter skal også framgå av årsrapporten.
Mandag 18.3.19	•
Mandag 13.5.19	•
Mandag 2.9.19	•
Mandag 25.11.19	• Kontrollutvalgets årsplan for 2020 vedtas og oversendes deretter til kommunestyret til orientering.

Arkivsak-dok. 18/00067-12
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Våler kontrollutvalg	10.12.2018

SAK 59/60 SAMTALE MED ORDFØREREN.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar samtalen med ordføreren til orientering.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget inviterer ordfører Lise Berger Svenkerud til en samtale hvor det kan diskuteres generelle problemstillinger i Våler kommune.

Som et fast punkt tar vi med spørsmålet om det er noe som ordfører ønsker å bringe videre til kontrollutvalget fra kommunestyret, eller om det er andre forhold som kontrollutvalget bør gjøres oppmerksom på?

Arkivsak-dok. 18/00046-39
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang
Våler kontrollutvalg
Våler kontrollutvalg

Møtedato
10.12.2018

SAK 60/18 SAMTALER MED RÅDMANNEN.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar samtalen med rådmannen til orientering.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget innkaller rådmann Eyvind Alnæs til en samtale hvor vi kan diskutere generelle problemstillinger i Våler kommune. Kontrollutvalget ber om at rådmannen orienterer om saker som han anser som relevante for kontrollutvalgets arbeid.

Det er visse faste punkter som gjennomgås i samtalen med rådmannen.

- *Kontrollutvalget vil i hvert møte ha en rapportering fra rådmannen om den økonomiske situasjonen i kommunen, inkludert viktige forhold i investeringsregnskapet.*
- *Eventuelle anmeldelser og varslinger siden forrige møte.*
- *Registrerte åpne tilsynssaker (ikke ordinære varslede tilsyn) siden forrige møte (enhet, sak/tema (ikke navn)).*
- *Sykefraværet i kommunen.*

I tillegg ønsker kontrollutvalget en orientering om:

- Kommunens IT-utstyr. Hvilke rutiner har kommunen for tilbakelevering av utstyr som IPAD-er og PC-er når noen slutter? Dette gjelder både ansatte og politikere.

Oppfølging av KS-saker, ikke oppfulgte saker, settes opp i det første møtet etter nyttår.

Arkivsak-dok. 18/00214-2
Saksbehandler Torgun M Bakken

Saksgang
Våler kommunestyre
Våler kontrollutvalg

Møtedato
10.12.2018

SAK 61/18 RAPPORT FORVALTNINGSREVISJON -VANN OG AVLØP I VÅLER KOMMUNE

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport om **Vann og avløp i Våler kommune** til orientering.
2. Rapporten sendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - a. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om **Vann og avløp i Våler kommune** til orientering.
 - b. Kommunestyret ber administrasjonen følge opp rapportens anbefalinger.
 - c. Kontrollutvalget innhenter tilbakemelding fra administrasjonen om hvordan rapportens anbefalingene er fulgt opp, innen 1.10.19.

Vedlegg:

1. Rapport forvaltningsrevisjon Vann og avløp i Våler kommune, datert 20.11.18.

Saksframstilling:

I tråd med plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020, behandlet kontrollutvalget i møtet 27.3.17 en prosjektplan knyttet **Vann og avløp i Våler kommune**. Her er det snakk om hvorvidt kommunen har et tilfredsstillende vann- og avløpssystem.

Prosjektplanen foreslo følgende problemstillinger, som ble vedtatt i KU-sak 22/17:

1. Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende vannforsyningssystem?
 - a. Hvordan er vedlikeholdet?
 - b. Hvordan er beredskapen?
 - c. Hvordan er vannkvaliteten?
2. Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende avløpssystem?
 - a. Hvordan er vedlikeholdet?
 - b. Hvordan er beredskapen?

Nå er rapporten ferdig og ligger som vedlegg 1 til saken. Konklusjonen på gjennomgangen ligger i kap. 10, hvor revisjonen **bl.a.** sier:

I hovedsak og ved vanlige driftsforhold har Våler kommune et godt vann og avløpssystem. Kvaliteten på drikkevannet er god, og det er en stabil vannkilde, som ser ut til å gi rikelig med vann også ved unormalt tørre perioder. Som mange andre kommuner i Norge ligger de etter med vedlikeholdet og det vil nok være behov for større investeringer i fremtiden. Det vil på sikt bli behov for å etablere et reservevannsystem som sikrer leveransen av vann også ved uforutsette hendelser, samt å ruste opp renseanleggene slik at de kan ha god kapasitet uavhengig av klimatiske forhold.

Det er sagt følgende i forhold til anbefalinger (jf. kap. 11):

- Våler kommune bør sikre at internkontrollen kommer på plass, blir implementert i alle ledd og revidert. Det bør videre dokumenteres skriftlig at dette er på plass.
- Våler kommune bør fortsette arbeidet med å lukke avviket fra Mattilsynet med tanke på å etablere en reservevannforsyning.
- Våler kommune kan vurdere om det er hensiktsmessig å legge ut relevant informasjon om drikkevannskvaliteten på sine hjemmesider.
- Våler kommune kan vurdere løsninger som på sikt sørger for å sikre at renseanlegget gir en god rensing av kloakken uavhengig av klimatiske forhold.
- Våler kommune bør sikre god kompetanseoverføring mellom driftsoperatørene og bedre dokumentasjon av utført løpende vedlikehold.

NKRF har utarbeidet anbefalinger i forhold til kontrollutvalgets påseansvar for forvaltningsrevisjon og anbefaling nr. 10 sier følgende om framlegging av rapport:

Revisor bør presentere det ferdige prosjektet for kontrollutvalget og svare på spørsmål i et møte.

Kontrollutvalget må kontrollere at rapporten er i henhold til bestillingen, og at alle problemstillingene er besvart. Men rapportens utforming, herunder dens innhold, vurderinger og konklusjoner faller inn under revisors selvstendige, faglige ansvar. Kontrollutvalget kan ikke selv endre en forvaltningsrevisjonsrapport. Dersom kontrollutvalget mener at revisors rapport ikke er god nok eller ikke svarer på bestillingen, bør dette avklares gjennom en dialog med revisor.

Ut fra sekretariatets bedømming gir rapporten svar på de problemstillingene som er gitt, og rapporten er i henhold til bestillingen. Forvaltningsrevisjonen er gjennomført iht. RSK 001, Standard for forvaltningsrevisjon.

Rapportutkastet har vært sendt på høring til rådmannen, og rådmannens tilbakemelding ligger i kapittel 12. Rådmannen sier at det har vært mye bra jobbing på dette området de siste 10 årene, men at det fortsatt gjenstår en del. Han sier også at det er greit at det har vært satt fokus på dette ved en slik gjennomgang.

Forvaltningsrevisjon 2018

Utarbeidet av Hedmark Revisjon IKS
på oppdrag fra kontrollutvalget i Våler kommune

Vann og avløp i Våler kommune

(Rapport – Den 20.11 2018)

1 Forord

Denne rapporten er et resultat av forvaltningsrevisjonsprosjekt: Vann og avløp i Våler kommune. Rapportutkastet har blitt verifisert av ansatte i kommunenes administrasjon, og rapporten er sendt på høring til rådmann. Rådmannen høringsuttalelse fremkommer av rapporten. Rapporten, som utgjør prosjektets sluttprodukt, avleveres herved til revisjonens oppdragsgiver, kontrollutvalget i Våler kommune.

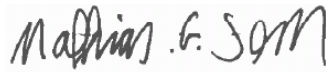
Utøvende forvaltningsrevisor Mathias Grendahl Sem har ført rapporten i pennen. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Lina Kristin Høgås-Olsen har medvirket under møter og utført kvalitetssikring av arbeidet.

Revisjonen ønsker å takke kommunens administrasjon for nødvendighet tilrettelegging og bistand i prosjektforløpet. Vi vil også takke de ansatte i kommunens administrasjon som vi har gjennomført intervjuer med. Intervjuene ble gjennomført med åpenhet rundt temaene som ble tatt opp.

Kongsvinger, den 20. november 2018

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Utøvende forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

1	FORORD	2
2	SAMMENDRAG	5
3	BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	6
3.1	OM KOMMUNALT VANN- OG AVLØP	6
3.2	OM VANN- OG AVLØP I VÅLER KOMMUNE	7
3.2.1	VANNFORSYNINGEN	8
3.2.2	AVLØPSNETTET	9
4	FORMÅL	11
5	AKTUALITET	11
6	AVGRENSNINGER	11
7	METODE FOR REVISJONEN	11
8	PROBLEMSTILLING 1, VANNFORSYNINGSSYSTEMET	14
8.1	BAKGRUNNSINFORMASJON	14
8.2	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 1	14
8.3	FUNN	15
8.3.1	VEDLIKEHOLD	15
8.3.2	BEREDSKAP	16
8.3.3	VANNKVALITET	18
8.4	REVISORS VURDERING	19
9	PROBLEMSTILLING 2, AVLØPSSYSTEMET	22
9.1	BAKGRUNNSINFORMASJON	22
9.2	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 2	23
9.3	FUNN	23
9.3.1	VEDLIKEHOLD	23
9.3.2	BEREDSKAP	24
9.4	REVISORS VURDERING	26
10	KONKLUSJON	28
11	ANBEFALINGER	28
12	RÅDMANNENS HØRINGSUTTALELSE	29

Forvaltningsrevisjon: Vann og avløp Våler kommune

2018

<u>13</u>	<u>REFERANSER</u>	<u>30</u>
<u>14</u>	<u>VEDLEGG A: UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER</u>	<u>31</u>
<u>15</u>	<u>VEDLEGG B, RESULTATER FRA DRIKKEVANNSPRØVER BRASKEREIDFOSS</u>	<u>38</u>

2 Sammendrag

Rapporten har tatt for seg hvordan vann og avløpssystemet i Våler kommune driftes, og om det leveres tilfredsstillende produkter til kommunens innbyggere. Det har blitt sett på hvordan vedlikeholdet utføres, hvordan kommunen har organisert sin beredskap på feltet, og på om resultatene på de prøver som blir tatt er innenfor de fastsatte grensene.

Rapportens konklusjon er at det i hovedsak og ved vanlige driftsforhold, så har Våler kommune et godt vann og avløpssystem. Kvaliteten på drikkevannet er god, og det er en stabil vannkilde, som ser ut til å gi rikelig med vann også ved unormalt tørre perioder. Som mange andre kommuner i Norge ligger de etter med vedlikeholdet og det vil nok være behov for større investeringer i fremtiden. Det vil på sikt bli behov for å etablere et reservevannsystem som sikrer leveransen av vann også ved uforutsette hendelser, samt å ruste opp renseanleggene slik at de kan ha god kapasitet uavhengig av klimatiske forhold.

Kommunene eier og drifter vann og avløpssystemet, som består av to renseanlegg, og to vannverk, der det ene kun dekker 10 husstander. I tilknytning til anleggene er det en større mengde med rørsystemer og andre installasjoner som høydebasseng, trykkøkerstasjoner og pumpestasjoner. Anlegget blir overvåket av et driftsovervåkingssystem, som blant annet gir automatiske varsler ved feil. En saneringsplan beskriver tilstanden til alle elementene og skisserer opp hva som bør byttes ut, og når det bør gjøres.

Beredskapen er kartlagt i en nylig utarbeidet ROS-analyse, og hvilke tiltak som skal utføres er beskrevet i en egen beredskapsplan for tjenesten, samt i internkontrollrutiner. Problematisk er det at internkontrollrutinen ikke er ferdigstilt og da heller ikke implementert hos alle relevante aktører. Det jobbes med dette nå, parallelt med at det gjennomføres beredskapsøvelser.

Det tas jevnlig prøver fra både drikkevann og fra reset avløpsvann. Prøvene tas etter godkjente prøveplaner, og for avløpsprøvene kreves også særskilt sertifisering for å kunne ta prøvene. Begge typer prøver blir analysert ved et eksternt laboratorium og kommunen for tilbakemelding hvis det er resultater som ligger på utsiden av den tiltatte. Dette har ikke inntruffet mellom 2015-2017.

Basert på rapportens funn og revisors vurderinger, vil revisjonen knytte følgende anbefalinger til rapporten:

- Våler kommune bør sikre at internkontrollen kommer på plass, blir implementert i alle ledd og revidert. Det bør videre dokumenteres skriftlig at dette er på plass.
- Våler kommune bør fortsette arbeidet med å lukke avviket fra Mattilsynet med tanke på å etablere en reservevannforsyning.
- Våler kommune kan vurdere om det er hensiktsmessig å legge ut relevant informasjon om drikkevannskvaliteten på sine hjemmesider.
- Våler kommune kan vurdere løsninger som på sikt sørger for å sikre at renseanlegget gir en god rensing av kloakken uavhengig av klimatiske forhold.
- Våler kommune bør sikre god kompetanseoverføring mellom driftsoperatørene og bedre dokumentasjon av utført løpende vedlikehold.

3 Bakgrunn for prosjektet

I henhold til forskrift om kontrollutvalg av 15. juni 2004, skal kontrollutvalget påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon i samsvar med bestemmelsene i forskriften.

I kontrollutvalgets møte den 13.2.2017 ble det bestilt en prosjektplan med utgangspunkt i spørsmålene «Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende vann- og avløpsnett? Hvordan er vedlikeholdet av dette nettet?» Spørsmålene ble stilt med bakgrunn i overordnet analyse for perioden 2017-2020 som trekker frem at ledningsnettet i kommunen har et stort vedlikeholdsetterslep og med det en fare for at ledningene brister. Det etterspørres også om det finnes en plan for å redusere risikoen. Prosjektplanen ble levert og prosjektet bestilt i kontrollutvalgets møte den 27.3.2017 i sak 22/17 med følgende problemstillinger:

1. *Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende vannforsyningssystem?*

- a. *Hvordan er vedlikeholdet?*
- b. *Hvordan er beredskapen?*
- c. *Hvordan er vannkvaliteten?*

2. *Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende avløpssystem?*

- a. *Hvordan er vedlikeholdet?*
- b. *Hvordan er beredskapen?*

3.1 Om kommunalt vann- og avløp

Ca. 85 % eller 4,3 millioner av landets befolkning forsynes med vann fra 1.100 kommunalt eide vannverk. Det kommunale vannledningsnettverket er på ca. 44 000 km i Norge, noe som tilsvarer lengden av ekvator. I tillegg kommer stikkledningene med ca. 90 000 km. Gjennomsnittsalder for det kommunale vannledningsnettet i Norge er 34 år. Den høyest registrerte gjennomsnittsalderen for vannledningsnett i en kommune i Norge er 60 år. Mange kommuner har problemer med kvaliteten på ledningsnettet i form av lekkasjer. Lekkasjeprosenten varierer svært mye: Noen vannverk har under 10 % lekkasje, mens andre har over 60 %. Gjennomsnittlig lekkasje i norsk vannforsyning er 32 %, noe som er veldig høyt sammenlignet med andre europeiske land som har helt ned mot 8 %.

Kommunalt avløp omfattet i 2017 84.9 % av landets befolkning. Avløpsnettet er estimert til å være i gjennomsnitt 30 år gammelt på landsbasis, og det fornyes i gjennomsnitt med 0,61 % i året, det vil si at det i 2017 ble skiftet ut ca 240 av totalt 37 400 kilometer.¹ Miljødirektoratet skriver at mange kommunale renseanlegg ikke klarer å overholde kravene til rensing. Hovedgrunnen er at mengden

¹ SSB 2018 Kommunalt avløp

overflatevann som kommer inn i ledningsnettet øker. Dette fører til større utslipp fra renseanleggene, og at ledninger ikke har kapasitet til å frakte alt avløpsvannet til anleggene.²

3.2. Om vann- og avløp i Våler kommune

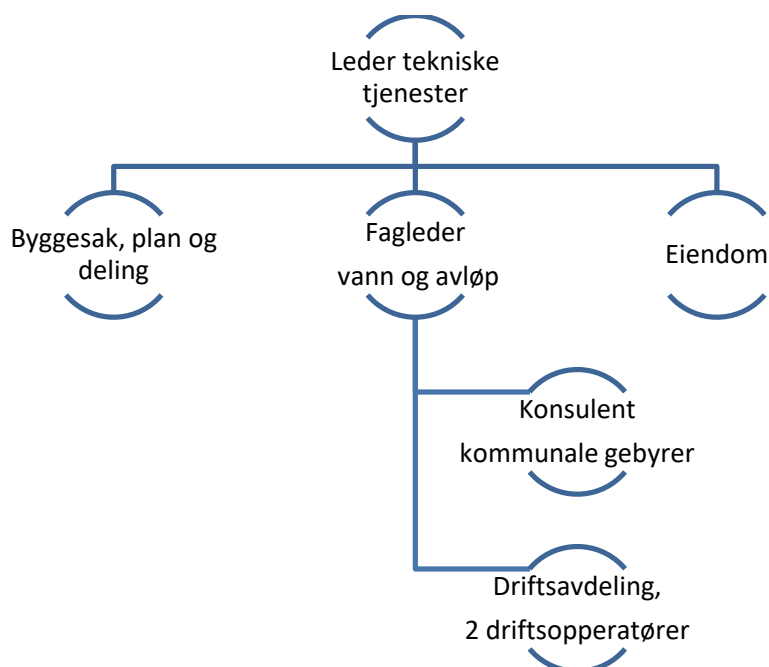
Våler kommune drifter eget vann og avløpssystem. Det dekker omtrent 80 % av kommunes innbyggere på vann, og omtrent 53 % på avløp.

Vann og avløp i Våler er organisert under tekniske tjenester og består av en fagansvarlig og to driftsoperatører. På kommunens hjemmesider er det oppført følgende mål for tjenesten:

- Vi leverer ditt viktigste næringsmiddel – et godt drikkevann.
- Vi samler opp og transporterer avløpsvann til renseanlegg.
- Vi bygger ut, drifter og vedlikeholder kommunens vann- og avløpsnett.
- Vi administrerer og ajourfører ledningskartverket for vann- og avløpsnettet.
- Vi administrerer innkreving av vann- og avløpsgebyrene.
- Vi følger opp vannkvaliteten på drikkevannet, samt fra avløpsutslipp og i vassdragene.
- Vi følger opp private vann- og avløpsinstallasjoner, industriutslipp, olje og fettavskillere

Tekniske tjenester er organisert med følgende organisasjonskart:

Figur 1: Organisasjonskart tekniske tjenester

² Miljøstatus.no 2017

3.2.1 Vannforsyningen

Våler kommune er eier og driver 2 vannbehandlingsanlegg og en råvannspumpestasjon.

Hovedanlegget, som forsyner de fleste av innbyggerne med drikkevann, er lokalisert på Braskereidfoss. Anlegget består av 5 grunnvannsbrønner. Det er installert pumper i tre av brønnene, og to av disse er igjen i daglig drift med å levere drikkevann til kommunens innbyggere. Årlig vannproduksjon er omtrent på 492 000 kubikkmeter, med en døgnproduksjon på omtrent 1500 kubikkmeter.

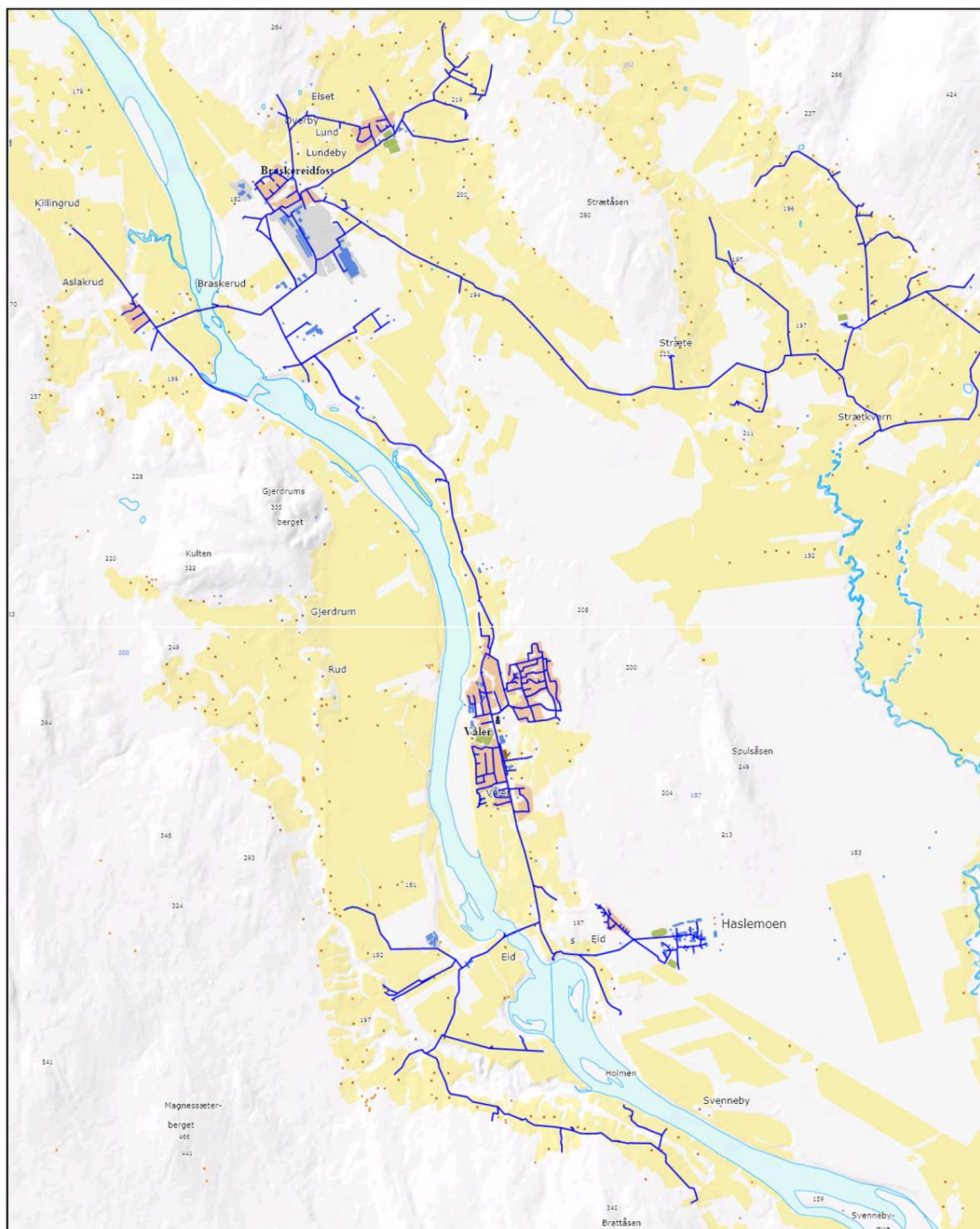
Kommunen har i tillegg ansvar for et mindre grunnvannsanlegg ved Gravberget som består av en brønn med pumping direkte ut til ledningsnett. Vannverket forsyner omtrent 10 husstander, og produserte i 2016 620 kubikkmeter med vann. Det er et tidligere privat vannverk som kommunen har overtatt ansvaret for.

Til slutt har kommunen ansvaret for en råvannspumpestasjon på Braskereidfoss. Her hentes det vann direkte fra Glomma og som så går til vannkrevende industri og næringsvirksomhet på Braskereidfoss, i tillegg til noe jordbruksvanning.

Kommunens ledningsnett for distribusjon av vann er på ca. 78 kilometer. Det ble bygget i perioden etter 1970 og består i stor grad av PVC og omtrent 5000 meter med eternitt. Ledningsnettet hadde i 2015 en lekkasjeandel på ca. 55 %. Som en del av ledningsnettet er det etablert tre trykkøkingsstasjoner. Disse er lokalisert ved Braskereidfoss, Spulsåsen og Mellum.

Trykkøkingsstasjonene sørger for å øke trykket i vannrørene i de områder der dette er nødvendig. Vanlig trykk er på omtrent 7,5 bar.

Siste ledd i vannforsyningen er høydebassengene. Disse skal regulere trykket i vannrørene, samt sikre vannforsyningen ved driftsfeil på pumper og andre installasjoner og ledningsbrudd. Våler kommune har tre høydebasseng, Øverbyåsen med kapasitet på 1000 m3, Haslemoen på 1000 m3 og Bergesiden på 25 m3. Samlet kapasitet er på 2025 m3, og er nok vann til å sikre vannforsyning i 1,5 døgn med normalt forbruk.

Figur 2: Ledningsnett vann³

3.2.2 Avløpsnett

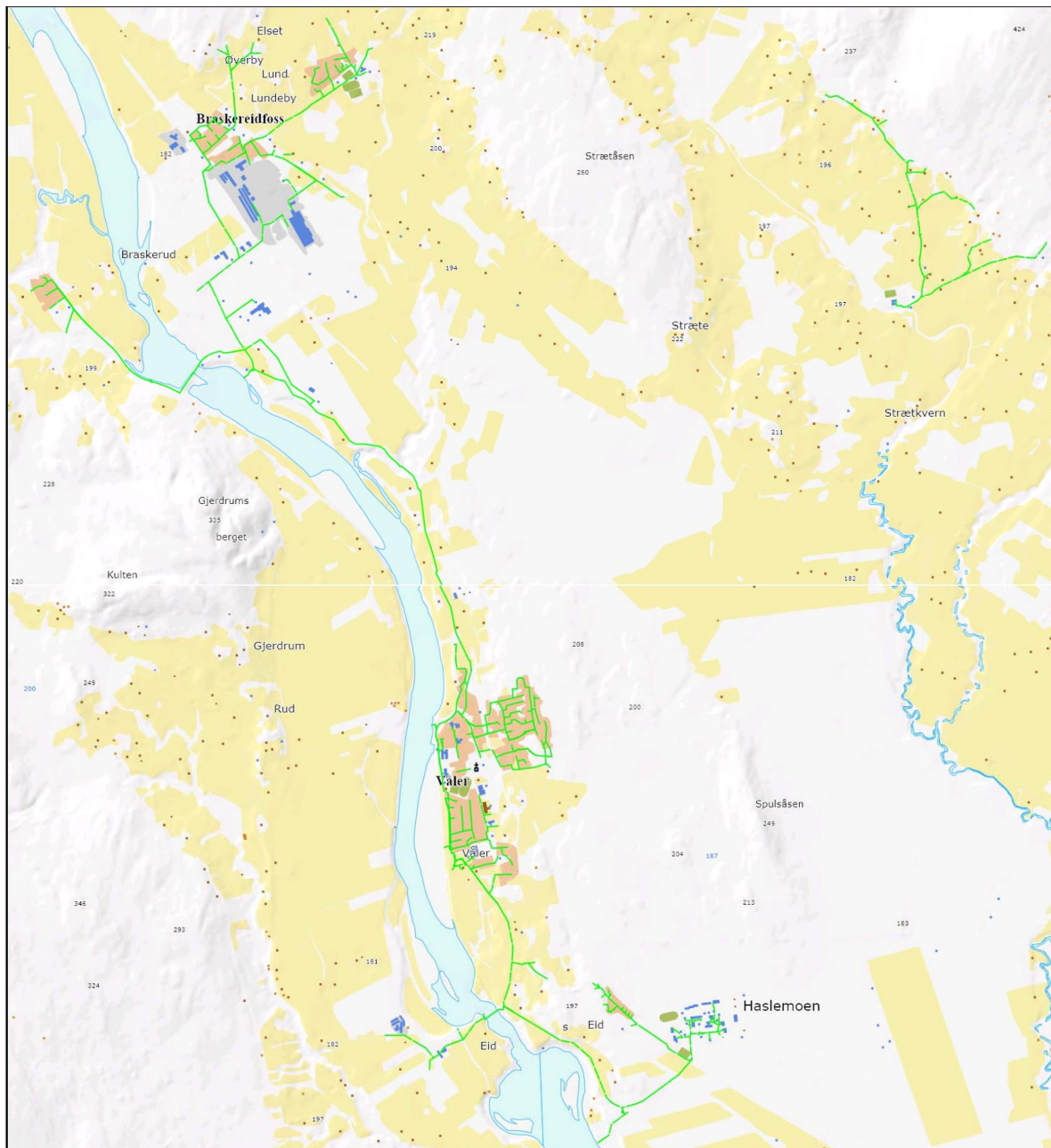
Våler kommune drifter og eier to renseanlegg. Det er et mindre anlegg på Ranum som dekker omtrent 140 husstander og som nå er under ombygging. Anlegget er av typen mekanisk/kjemisk.

³ Kartene over ledningsnett vann og ledningsnett avløp er utarbeidet av fagleder for Vann og avløp i Våler kommune.

Hovedanlegget, Våler renseanlegg, er også av typen mekanisk/kjemisk og er lokalisert ved Eidsmoen. Anlegget er dimensjonert til 4200 PE⁴ og har per dags dato ledig kapasitet. Anlegget ble satt i drift i 1987.

I tilknytning til avløpsnettet er 13 pumpestasjoner, som i hovedsak (12 av 13) er utstyrt med to pumper. Alle pumpestasjonene har egen avrenning til elv i tilfelle de skulle bli overfylte. Avløpsnettet har en samlet lengde på omtrent 43 kilometer.

Figur 3: Ledningsnett avløp.

⁴ Forkortelse for personekvivalent, og brukes for å beregne hvor mye avløp som blir generert i et område.

4 Formål

Formålet med prosjektet er å vurdere om Våler kommune sikrer innbyggerne et tilfredsstillende vann- og avløpsnett. Prosjektet vil også belyse anleggenes vedlikehold status og hvordan kommunen har organisert sin beredskap på dette området.

5 Aktualitet

Kommunalt vann og avløpsnett og viktigheten av å kunne levere godt drikkevann til kommunens innbyggere samt å ta unna og å rense avløpsvannet er kommet i ekstra fokus etter den tørre og varme sommeren 2018, der mange i regionen opplevde at private brønner tørket inn, samt at kommuner med mer sårbare vannkilder måtte innføre restriksjoner i vannforbruket.

Det er også godt dokumentert at norske kommuner har et etterslep på vedlikeholdet av vann og avløpsnett. Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF) har foretatt en omfattende vurdering av tilstanden til vann – og avløpsnett i Norge og kom frem til at tilstanden er dårlig.⁵ Omtrent en tredjedel av vannet forsvinner på vei fra reservoar og til brukeren på grunn av dårlige og utette rør. De anslo i 2017 at vedlikeholdsetterslepet på det norske vannledningsnett er på 110 milliarder kroner. Vedlikehold av vannrør har over lengere tid ikke vært en prioritert oppgave i mange kommuner og etterslepet øker dermed.

6 Avgrensninger

Prosjektet er i tid til avgrenset til i hovedsak å ha fokus på perioden 2015-2017 når det gjelder prøveresultater, da det er i denne perioden det er flest resultater som er offentlige. Rapporten har videre sett bort fra alt vedrørende slambehandlingssystemer, da det kommer på kanten av problemstillingene. Til slutt har hovedfokuset ligget på Braskereidfoss vannverk, da dette er overlegent det største i kommunen. Likeledes er det Våler renseanlegget som har vært i fokus på avløpsdelen av rapporten.

7 Metode for revisjonen

Datamaterialet til rapporten er innhentet gjennom bruk av følgende metoder:

- Dokumentstudier
- Dybdeintervju

De benyttede metodene befinner seg alle under den grenen av samfunnsvitenskapelige metoder som heter kvalitative metoder. I de kvalitative metoder er det, kort forklart, et fokus på å opparbeide seg mye data om et lite utvalg, mens det i kvantitative metoder et fokus på lite data, men et stort utvalg. Det er problemstillingene som avgjør hvilken metode man bør velge. I denne forvaltningsrevisjonen var det et ønsket å finne informasjon på en begrenset del av Våler kommunens administrasjon og det var da naturlig for revisor å benytte seg av kvalitative metoder.

⁵ Rådgivende Ingeniørers Forening 2018

Dokumentstudier

Dokumentstudier er ikke-påtrengende metoder. Det vil si at det ikke involverer informanter. Metoden brukes til å studere eksisterende materiale, og er mye brukt for anskaffelse av bakgrunnsinformasjon. Det er innhentet dokumentasjon om prøveresultater for vann og avløpsprøver, tilsynsrapporter fra fylkesmann, internkontrollrutiner, beredskapsplaner, prøveplaner, saneringsplaner og ROS-analyse.

Dybdeintervjuer

I et dybdeintervju er målet å skape en intervjusituasjon som ligner på en fri samtale. Informanten blir oppfordret til å snakke fritt rundt et forhåndsbestemt tema. God tid til intervjuet og en lite rigid intervjuguide er nyttig for å få et maksimalt utbytte av denne typen intervjuer. I arbeidet med rapporten er det foretatt to intervjuer med nøkkelpersonell i tillegg til oppstartsmøte og verifiseringsmøte.

Reliabilitet og validitet

Reliabilitet sier noe om dataenes pålitelighet, det vil si i hvor stor grad resultatene fra en målemetode blir påvirket av tilfeldigheter, eller hvor sikkert og presist vi måler det vi faktisk søker å måle. Betegnelsen sikter til nøyaktigheten i de ulike operasjonene i denne prosessen, herunder utformingen av undersøkelsesopplegget og hvordan datainnsamlingen er blitt gjennomført. Høy reliabilitet betyr at uavhengige målinger skal gi et tilnærmet identisk resultat om en gjennomfører en identisk undersøkelse flere ganger.

Reliabilitet har en noe annen betydning for innsamling av de mer kvalitative data. Her er troverdighet en mer hensiktsmessig betegnelse. Troverdighet er knyttet opp mot, om undersøkelsen er utført på en tillitsvekkende måte. De kvalitative data i undersøkelsen er innhentet ved en grundig gjennomgang av dokumentasjonen og intervjuer av flere personer i kommunen. Etter vår oppfatning er dataenes troverdighet høy da det har vært tydelig for intervjuobjektene hva datamaterialet skulle brukes til. De har i tillegg hatt muligheten til å verifisere referater fra intervjuene. Det kommer også klart frem i rapporten hva som er datagrunnlaget og hva som er revisors sine vurderinger. Dette virker styrkende på dataens reliabilitet.

Validitet sier noe om hvor treffende eller relevante dataene er for det vi har tenkt å undersøke. For en forvaltningsrevisjon referer begrepet til datamaterialets gyldighet i forhold til de problemstillinger som skal belyses, og forutsetter at det er samsvar mellom problemstillinger, revisjonskriterier, data og dataanalyse. En enkel vurdering av validitet tilsier, at den er tilfredsstillende dersom det er åpenbart at de innsamlede data er gode og treffende i forhold til undersøkelsens intensjoner.

I denne rapporten er det benyttet dokumentasjon som etter revisors vurderinger kommer fra troverdige og seriøse kilder. Informantene er valgt ut på grunnlag av deres faglige posisjon i den reviderte enhet. Med dette anser revisor at rapportens data tilfredsstillende kravene til validitet.

Henvisningen til krav om samsvar mellom revisjonskriterier og data, viser til det man i samfunnsvitenskapelig metode betegner som begrepsvaliditet eller definisjonsmessig validitet. Denne formen for validitet er knyttet til hvorvidt undersøkelsen måler det den har til hensikt å måle. En forutsetning for dette er at begrepene man bruker er klarlagt.

Etter revisors vurderinger er det i denne rapporten en lav grad av tvetydige begreper. Der det er brukt fremmedord som er viktige for rapportens innhold, er de forklart i påfølgende fotnote. Utledningene av revisjonskriterier viser at det som blir målt i rapporten blir målt opp mot autoritative kilder. Dette er, slik revisor ser det, med på å styrke rapportens begrepsvaliditet.

8 Problemstilling 1, Vannforsyningssystemet

Datamaterialet for å besvare denne problemstillingen er innhentet gjennom intervjuer med nøkkelpersoner i kommunen og dokumentstudier av kommunale dokumenter og planer, KOSTRA tall og tilgjengelig informasjon fra Mattilsynet sine hjemmesider.

Problemstilling 1:

Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende vannforsyningssystem?

- a. *Hvordan er vedlikeholdet*
- b. *Hvordan er beredskapen*
- c. *Hvordan er vannkvaliteten*

8.1 Bakgrunnsinformasjon

Mattilsynet publiserer oversikt over alle de vannforsyningssystemer som de har i sine register. For Våler sin del er det Braskereidfoss som ligger i registeret. Oversikten viser blant annet at siste inspeksjon fra mattilsynet ble utført den 31.10.2017. For samme år ble det produsert 492 928 kubikkmeter med vann⁶. Den eneste behandlingen som blir gjort med vannet før det blir sendt ut på ledningsnettet er tilsetning av lut for å korrigere PH verdiene. Det er forskjellig PH verdi i brønnene, så mengden lut som tilsettes varierer med hvilken brønn vannet hentes fra. Tilsetning av lut foregår automatisk og kan fjernstyres fra driftsovervåkingen

Vannverket henter vann fra et grunnvannsbasseng som er lokalisert i et område med godt tilsig av nytt vann. Etter den tørre og varme sommeren 2018, der det ble innført vanningsrestriksjoner i flere kommuner, og mange med private brønner eller vannverk basert på overflatevann fikk problemer, sank ikke vannspeilet i vannverkets brønner med mer en 60 cm og det var da fremdeles rikelig med vann igjen.

8.2 Revisjonskriterier for problemstilling 1

1. Det skal være etablert et internkontrollsystem som oppfyller de krav som stilles i internkontrollforskriften
2. Det skal være etablert systemer som sikrer leveranse av drikkevann uavhengig av ytre forhold.
3. Kommunen må kartlegge og ha oversikt over svakheter i vannforsyningssystemet
4. Kommunen skal ha relevant informasjon om drikkevannskvaliteten tilgjengelig for mottakere som måtte ønske dette.
5. Kommunen skal påse av kvaliteten på drikkevannet har tilfredsstillende kvalitet i henhold til kvalitetskravene i drikkevannsforskriften.

⁶ Mattilsynet 2018

8.3 Funn

Rapportens funn blir presentert delt inn i underkapitler som gjenspeiler de tre underproblemstillingene.

8.3.1 Vedlikehold

Som nevnt i kapittel 5 er det et stort vedlikeholdsetterslep på det kommunale vann og avløpsnett på landsbasis. En ekspertgruppe fra Norsk Vann har anbefalt at det årlig bør byttes ut 1,2 % av de kommunale vannledningene frem til 2040 for å kunne komme ta igjen etterslepet. I de siste årene har det blitt byttet ut i snitt 0,69 %.

I Våler er ledningsnett som tidligere nevnt i stor grad lagt ned etter 1970 og består i hovedsak av PVC. Omtrent 5000 meter er laget av eternitt. Ledningsnett er plaget med en del lekkasjer. I årene 2015 til 2017 var det en gjennomsnittlig lekkasje på 21 %.⁷ Kommunen har til nå ikke byttet ut den anbefalte mengden med ledningsnett. Tall fra KOSTRA viser at det i årene 2015 til 2017 ble fornyet henholdsvis 0,27 %, 0,07 % og 0,06 % av ledningsnett.⁸

For de andre delene av vannforsyningsanleggene, så er tilstanden på to av tre trykkøkingsstasjoner god. De er bygget i henholdsvis ca 1970, mellom 1960-70 og i 2012. Det er det eldste anlegget som er i dårlig stand. Det er under planlegging to nye trykkøkerstasjoner, en for Ranum og en for Åsen. Planlagt byggstart er våren 2019. Begge skal ha en buffertank på henholdsvis 15 og 10 kubikkmeter. Kommunens høydebasseng er i god stand. De er alle bygget mellom 1970 og 1980 og sist renovert i 2012/2013.

Våler kommune har ikke en egen vedlikeholdsplan som detaljert tar for seg hva og når vedlikeholdsarbeid skal utføres. Det daglige vedlikeholdsarbeidet blir utført tilstandsbasert og løpende og det er de to driftsoperatørene som har dette som en del av sine arbeidsoppgaver.

Større investeringer og utskiftninger blir utført utfra en saneringsplan utarbeidet av Norconsult i 2014. Planen gir en oversikt over tilstanden til kommunens anlegg, samt fremtidige behov for utskiftninger. Saneringsplanen dekker både vann og avløpsanlegg. Planen anslår når et tiltak bør gjennomføres og inneholder et overslag over kostandene.

Kommunen iverksetter arbeids som er basert på saneringsplanen. I det sist utførte saneringsprosjektet var kommunen byggherre mens Norconsult var engasjert som byggeleder. Arbeidet var berammet til å koste 10 millioner og ble utført i Braskereidfoss området. Det gikk i stor grad ut på å bytte ut gamle vannledninger og avløpsledninger.

Siden vann og avløp er en selvkost finansiert del av kommunen, så er det brukerne som betaler gjennom vann og avløps gebyr. Det er bygget opp et driftsfond som skal benyttes til større investeringer og således jevne ut det gebyret som innbyggerne betaler.

⁷ KOSTRA 2018 Kommunal Vannforsyning.

⁸ KOSTRA 2018 Kommunal Vannforsyning.

8.3.2 Beredskap

Under beredskap vil det bli presentert datamateriale over de analyser, beredskapsplaner og internkontroll rutiner som ligger som grunnlag for beredskapen. Det vil videre bli beskrevet hvordan de faktisk har organisert seg og hvilke varslingssystemer som tjenesten har utrustet seg med. Til slutt kommer den en oversikt over hvordan kommunen har organisert seg med tanke på reservevann og nødvannforsyning.

Planer og analyser

Våler kommune har en ROS-analyse for vannforsyningen som er fra juni 2017. Det er Rambøll som har stått for utarbeidelsen og den baserer seg på en tidligere ROS-analyse. Den er utført etter pålegg fra Mattilsynet, som etter et tilsyn ved Braskereidfoss vannverk i august 2016, fattet vedtak om at det måtte gjennomføres en fullstendig risikovurdering for vannforsyningssystemet med vurdering av leveringssikkerheten. Analysen tar for seg risikoelementer i forhold til leveranse, omdømme, kvalitet og økonomi/materielle skader. Analysen lister opp til sammen 32 uønskede hendelser som de har vurdert alvorlighetsgraden til og sannsynligheten for at de inntreffer. Kort oppsummert beskriver analysen at det er høyest risikonivå knyttet til forurensing av vannkilden på grunn av aktiviteter i influensområdet, innsug av forurenset vann på ledningsnett og innsug av forurenset vann i koblingspunktet mellom drikkevannsnett og industri. Sannsynligheten for at dette kan inntreffe er vurdert til å være stor når det kommer til innsug av forurenset vann og middel sannsynlig på de to andre. Det er videre i analysen foreslått risikoreduserende tiltak og detaljere opplysninger rundt hver enkel risikofaktor.

I tillegg til ROS-Analysen har kommunen en egen beredskapsplan fra juni 2016 som dekker vannforsyning og avløpshåndtering. Beredskapsplanen bygger på ROS-analysen og skal brukes når uønskede hendelser som påvirker vannforsyningen og/eller avløpshåndteringen inntreffer. Planen informerer om hvem som skal varsles ved forskjellige typer hendelser internt og eksternt. Den legger også opp til at det skal avholdes årlige beredskapsøvelser.

Det siste styrende dokumentet for beredskap er internkontrollrutinene. Arbeidet med å utarbeide gode og oppdaterte internkontrollrutiner for dette feltet ble påbegynt av tidligere fagleder vann og avløp som sluttet i 2016. Arbeidet med ferdigstilling og implementering av rutinene stoppet da opp, ettersom det var verdifull nøkkelkompetanse som ble borte. Nåværende fagansvarlig har tatt opp igjen arbeidet med internkontrollen. De rutinene som ble utviklet av forrige fagansvarlig kan brukes som de er, og dekker de aktuelle områder. Rutinen er delt inn i fire deler, administrative bestemmelser, administrative prosedyrer, driftsinstruks og rutiner. Videre planlagt fremdrift med implementering er opprettelsen av permer med internkontrollrutiner og annen relevant informasjon som skal utplasseres på nøkkellokasjoner i kommunen som på Våler renseanlegg. I tillegg til permene utarbeides det sjekklister/kontrollkort, der det enkelt skal hukes av for de forskjellige gjøremål i forbindelse med utføring av oppgaver knyttet til vann og avløp. Et eksempel er kloring av tanken til brannbilen, hvis den skal brukes til drikkevann.

Tekniske løsninger

Kommunen er i en overgangsfase der de bytter kvalitetssystem fra Ikvalitet til Compilo. Kommunen startet med Compilo på sensommeren 2018, og tekniske tjenester jobber med implementering av systemet.

Det som er i bruk av tekniske løsninger er et driftsovervåkingssystem som består av forskjellige sensorer plassert i installasjoner på vann og på avløp. De fleste sensorene er plassert i avløps relaterte installasjoner, og vil således bli nærmere beskrevet i kapittel 9.3.2. For vann er det plassert ut gjennomstrømningsmålere. Ved å ha oversikt over gjennomstrømmingen, kan eventuelle lekkasjer fortere avdekkes og lokaliseres. Det er et ønske fra enheten å kunne plassere ut flere gjennomstrømningsmålere enn det som er i dag, for å få en enda mer detaljert oversikt over systemet. Dagens antall er ikke nok til å oppnå en effektiv soneinndeling av nettverket og videre en overvåking innen den enkelte sone.

Praktisk utførelse

Beredskap for drikkevannsnettet handler til dels om å kunne avdekke lekkasjer eller andre avvik fort. For å avdekke lekkasjer benytter enheten overvåking av gjennomstrømming og trykk som foregår gjennom sensorer. Det er også daglige avlesninger og journalskriving over produsert vann per døgn og mengden lut som er tilsatt. Det er driftsoperatørene som har dette som sin oppgave. Store svingninger i produsert vann kan tyde på lekkasjer.

Driftsoperatørene er videre de som har det daglige oppsynet med anleggene. De har normalarbeidstid fra 07.00 til 15.00. Etter endt arbeidstid kjøper kommunen vaktordning fra Midt-Hedmark Brann og redningsvesen. Vakttelefonen blir da satt over til brannvesenet som rykker ut hvis det meldes om alvorlige avvik. Driftsoperatørene ruller på å være bakvakt for både vann og avløp. De blir kalt ut eller kontaktet hvis det vurderes å være behov for dette.

Tjenesten har mulighet til å stenge ned, deler av eller hele drikkevannstilgangen, hvis det skulle oppstå akutte situasjoner. Denne muligheten kan for eksempel benyttes hvis det er kommet urent vann i systemet. Da må alle rørledninger og installasjoner desinfiseres ved kloring.

Det er nylig blitt startet et arbeid med å avholde beredskapsøvelser. Det ble gjennomført en simuleringsøvelse våren 2018 der senarioet var tomt høydebasseng på Haslemoen. Det er planlagt flere og på sikt større øvelser. Øvelser er viktig både for å trene ansatte i kommunen, men også for å avdekke eventuelle feil og svakheter i rutinene.

Reservevann og nødvann

Mattilsynet hadde tilsyn ved Braskereidfoss vannverk 31.oktober 2017. Tilsynet avdekket tre avvik som kommunen ble pålagt å lukke. Kommunen gav sitt svar den 12.1.2018 der de beskrev iverksatte tiltak som gjorde at to av avvikende kunne lukkes. Dette gjaldt fysisk sikring av vann i høydebasseng ved Haslemoen og utarbeidelse av plan for beredskapsøvelser. Det siste pålegget var at «*Vannverket pålegges å iverksette de tiltak som er nødvendig for å sikre leveringssikkerheten til vannforsyningen*»

Pålegget innebærer at Våler kommune må få tilgang til en separat reservevannkilde. Det vil si en vannkilde som kan levere drikkevann til kommunens innbyggere over tid og som ikke henter vann fra samme reservoar som hovedkilden. Det er med andre ord ikke tilstrekkelig og borre flere brønner i samme område. Kommunen har i dag en nødvannforsyning som skal kunne gi innbyggerne rent vann i en begrenset periode. Forsyningen består av muligheten til å bruke tank til brannbilen på 5000 liter, i tillegg til 2 mobile vanntanker på 1000 liter hver, laget av henholdsvis plast og stål. De har også tilgang til 5 dunker på 100 liter hver. Hvis hovedkilden til Våler kommune ikke kan brukes, må tankene fylles fra en annen kilde, og da hos en nabokommune.

Pålegget om å etablere en reservevannsløsning hadde frist den 1.august 2018 med å bli innfridd. For å møte kravet har kommunen sett på mulighetene med overføringsledning til Åsnes eller Elverum og har gått videre med et forprosjekt mot Elverum. Kostandene med dette er meget høye (rundt 50 millioner) og det ser ikke ut til at det er mulig å få delt utgiftene mellom kommunen. Kommunen har i tillegg begynt å se på muligheten for å kunne oppfylle kravet gjennom etablering av nye grunnvannsbrønner i et annet grunnvannsbasseng innad i kommunen. Dette arbeidet er i oppstartsfasen, men vil kunne gi kommunalt vann til nye husstander. Tenkt område er på vestsiden av Glomma, ved Bergesiden. Kommunen er videre i dialog med Mattilsynet for å kunne få utsatt frist for lukking av avviket, da dette er et større arbeid som må gjøres, og som vil ta tid.

8.3.3 Vannkvalitet

Kvaliteten på drikkevann i Norge er stort sett bra. Hele 99,6 % av Norges befolkning som får vann fra kommunale vannverk mottar vann med tilfredsstillende hygienisk kvalitet.⁹ Alle vannverk må følge et måleregime fra Mattilsynet som har det øverste ansvaret for kvaliteten.

Det er driftsoperatørene som har ansvaret med å ta drikkevannsprøvene. Det tas faste prøver på et fast punkt i kommunen i tillegg til stikkprøver som tas på andre lokasjoner. Alle prøver som tas gjøres i henhold til en prøveplan. Prøven blir hentet av Driftsassistansen i Hedmark som tar dem med til laboratorium. Det er SYNlab som står for testingen og som gir kommunen tilbakemelding på resultatene. Det blir i intervju opplyst til revisor at kommunen til nå alltid har fått godkjent resultatet fra de innsendte prøver. Prøveresultatene fra SYNlab blir en gang i året rapportert inn til Mattilsynet.

Våler kommune publiserer ikke testresultatene på sine hjemmesider. Dette er informasjon som man kan finne på hjemmesiden til Mattilsynet. Der ligger det offentlig, resultater fra alle prøver tatt fra vannverk i Norge i perioden 2009 til 2017. Ved å søke på identifikatoren for Braskereidfoss vannverk, har revisor utarbeidet en liste over alle prøveresultater fra 2009 til 2017. Listen er lagt ved i vedlegg B, sammen med forklaringer til resultatene. Prøver og analyser er utført på en rekke forskjellige indikatorer som i felleskap gir et godt bilde av kvaliteten på drikkevannet.¹⁰ En gjennomgang av alle prøveresultater fra 2009 og til 2017 viser at kommunen har til sammen hatt 17 avvik. Et avvik vil si at resultatet på den aktuelle prøve ikke har vært innenfor den angitte grenseverdi. Det er tilfeller der det er flere avvik på samme prøveparameter i samme år, eksempel på dette er i 2013 der det var 5 avvik på prøvene på pH verdi. De fleste av avvikene ligger tilbake i tid. Fra 2015 til 2017 er det registrert 3 avvik. Ett avvik på turbiditet¹¹ fra april og 2 på farge fra 13.juni 2017. Turbiditet har det også vært avvik på tidligere.

Anlegget på Gravberget testes ikke like hyppig, men hos Mattilsynet ligger det resultater fra tester utført i 2016. Her er det registrert avvik på turbiditet, kimtall 22¹² og koliforme bakterier.¹³ Gravberget er som nevnt et mindre anlegg som kommunen har tatt over ansvaret for.

⁹ Tall fra 2015

¹⁰ En fullstendig liste over hva som blir testet ligger i vedlegg B

¹¹ Turbiditet er klarheten i vann og måles i FUT

¹² Kimtall er høyt innhold av organisk material og mulig tilsig av overflatevann, vanlig ved gravde eller sprenges brønner.

¹³ Dette er tarmbakterier fra mennesker eller varmblodige dyr. Påvisning av koliforme bakterier i en vannprøve, tas som et tegn på at vannet er forurensset, mest sannsynlig på grunn av tilsig av forurensset overflatevann.

8.4 Revisors vurdering

Problemstillingen som det skal svares på består av et overordnet spørsmål om kommunen sikrer innbyggerne et tilfredsstillende vannforsyningssystem og videre tre underspørsmål om vedlikehold, beredskap og vannkvalitet.

Revisor har utledet revisjonskriterier som er lokalisert i vedlegg A. For denne problemstillingen vil det beskrive datamaterialet måles opp mot følgende fem revisjonskriterier som ikke er satt opp i en rangert orden.

- 1. Det skal være etablert et internkontrollsystem som oppfyller de krav som stilles i internkontrollforskriften**
- 2. Det skal være etablert systemer som sikrer leveranse av drikkevann uavhengig av ytre forhold.**
- 3. Kommunen må kartlegge og ha oversikt over svakheter i vannforsyningssystemet**
- 4. Kommunen skal ha relevant informasjon om drikkevannskvaliteten tilgjengelig for mottakere som måtte ønske dette.**
- 5. Kommunen skal påse av kvaliteten på drikkevannet har tilfredsstillende kvalitet i henhold til kvalitetskravene i drikkevannsforskriften.**

Revisjonskriteriet nummer 1 omhandler internkontrollen til enheten. I utledningen til kriteriene er det listet opp 8 punkter som må oppfylles for at internkontrollen skal oppfylle lovens krav. Punktene er følgende:

- 1) sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten
- 2) sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer
- 3) sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes
- 4) fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet
- 5) ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt
- 6) kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko
- 7) iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene

- 8) foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt

Nå har arbeidet med implementeringen av et internkontrollsystem ligget nede i en periode som følge av utskiftning av personell. Det blir opplyst til revisor at arbeidet nå er startet opp igjen og dette blir bekreftet av driftsoperatørene som er informert om at dette er arbeid som pågår nå. Det som foreligger av skriftlig informasjon er utarbeidet i 2016 og er dermed allerede utdatert på noen områder, som i beskrivelsene av kvalitetssystemet som kommunen nå bytter ut, fra Ikvalitet til Compilo. Det må dermed slik revisor vurderer det, medregnes noe tid til oppdatering av de eksisterende dokumenter før de kan sees på som fullgode.

Rutinene beskriver hva som er aktuelle lover og forskrifter for tjenesten, samt hvilke krav som er særlig viktige. Det er fastsatt mål for HMS, og det er beskrevet virksomhets organisasjon med ansvarsfordeling og myndighet. Det er kartlagt risiko, her baserer rutinen seg også på beredskapsplanen og ROS-Analysen. Alt i alt vurderes det som nå er tilgjengelig av internkontrollrutiner som et godt utgangspunkt for videre utvikling og implementering. Det er for tidlig å konkludere på punktene vedrørende iverksetting av rutinene og kontinuerlig gjennomgang av internkontrollen all en tid den ikke er fullstendig integrert organisasjonen. Revisor er positiv til de grep som er tatt og den videre fremdriftsplanen med blant annet beredskapsøvelser, og minner om kravet om å kunne dokumenter skriftlig at rutinene er implementert og løpende oppdatert.

Oppsummert er det da vanskelig for revisor å kunne si at revisjonskriteriet er oppfylt. Det er et lovende arbeid på gang, men det er enda for tidlig å si om det er tilstrekkelig.

Revisjonskriteriet nummer 2 omhandler at det skal være etablert systemer som sikrer drikkevann uavhengig av ytre forhold. Her har kommunen rigget til et nødvannforsyning som skal kunne dekke innbyggernes behov for drikkevann i en begrenset tidsperiode. Høydebassengene kan benyttes som vannkilde i omtrent 1,5 døgn før de vil gå tomme, ved mindre det er alt vannet som eksisterer i anlegget som er problemet. Resten av nødvannforsyningen består av store tanker som kommunen kan fylle opp fra andre vannkilder. Dette kan fint benyttes i en begrenset periode, men vil helt klart forringe livskvaliteten til innbyggerne, da man blir avhengig av å hente drikkevann i egne kanner fra enkelte områder der kommunen har stilt opp sine tanker. Dette kan fungere i en begrenset periode, men er ikke en varig løsning.

Det er her Mattilsynet har kommet inn med sitt pålegg om at kommunen må skaffe en reservevanns løsning. Det er slik revisor har forstått det et omfattende og kostnadskreven arbeid, som krever gode og grundige utredninger før man tar et valg. Kommunen er i dialog med Mattilsynet om å få utsatt fristen for pålegget. Revisor er ikke kjent med hvor saken står per dags dato, men dette bør være en prioritert sak for kommunen å få ordnet. Revisor kan ikke si at kriteriet er oppfylt, all den tid ytre forhold kan sette hele drikkevannsystemet ut av spill.

Revisjonskriteriet nummer 3 omhandler kartlegging og oversikt over svakheter i vannforsyningen. Her har kommunen god oversikt, både gjennom en nylig utført ROS-analyse og ved den eldre saneringsplanen. De to dokumentene beskriver på hver sin måte forskjellige svakheter ved systemet, der saneringsplanen tar for deg den tekniske tilstanden og skisserer opp når utskiftningsarbeidet bør utføres. ROS-Analysen følger opp ved å i tillegg ta med hvordan ytre påvirkning kan spille inn på vannforsyningen, eksempelvis gjennom hærverk og brann. Revisor anser kriteriet til å være oppfylt.

Revisjonskriteriet nummer 4, omhandler tilgjengeligheten til informasjon om drikkevannskvaliteten. Det tas en mengde med prøver både på faste og på varierende lokasjoner i kommunen som testes med det mål å kunne ha en kontinuerlig oversikt over kvaliteten på drikkevannet. Kommunen publiserer ikke resultatene på sine hjemmesider, men informasjonen ligger offentlig tilgjengelig på Mattilsynet sine sider. Revisor vet ikke om kommunen mottar henvendelser om drikkevannskvaliteten, men det kan enkelt informeres ved å legge ut en lenke til riktig sted hos Mattilsynet. Revisor vurderer kriteriet til å være delvis oppfylt, da det finnes offentlig tilgjengelig informasjon om dette, men ikke på kommunen sine hjemmesider.

Revisjonskriterium nummer 5 omhandler kvaliteten på drikkevannet. Det tas som nevnt regelmessige prøver av drikkevannet som blir analysert hos et eksternt laboratorium. Dette medfører at det er hyppig overvåkning av drikkevannet og mulige negative utslag på testene vil fort kunne bli avdekket og grep kan da tas. Revisor har gått igjennom testresultat tilbake til 2009 for vannverket på Braskereidfoss, og resultatene er fine. Der finnes avvik på noen av prøvene, men det er for parametere som etter revisors kjennskap ikke utgjør fare for liv og helse. Siden 2015 er det kun 3 avvik, alle fra 2017. Avvikene er på farge og turbiditet og anses ikke for å være alvorlige. Det er registrert avvik av mer alvorlig karakter for prøvene på Gravberget. Revisor vurderer vannverket til å ha en så begrenset leveringsmengde at det ikke vil ha en innvirkning på konklusjonen. Revisor vurderer således kriteriet til å være oppfylt og at Våler kommune har god kvalitet på sitt drikkevann.

Oppsummering

Revisor vurderer det slik at Våler kommune har et drikkevannsystem som leverer drikkevann av god kvalitet til kommunens innbyggere.

Det er på plass et planverk og på sikt et internkontrollsystem, som er med på å sikre opprettholdelsen av leveringsdyktigheten. Revisor ser det som positivt at det er startet opp med beredskapsøvelser, da dette både er med på å trene opp ansatte, men også kan avdekke eventuelle svakheter. Flere og større øvelser fremover vil være med på å utarbeide et robust system.

Det er videre lurt å ha et godt driftsovervåkningssystem på plass, så man i en tidlig fase og med bedre nøyaktighet kan avdekke og reparere eventuelle lekkasjer. At kommunale vannledninger lekker er et problem som langt fler kommuner enn Våler har, så både utskiftninger av gamle rør og muligheten til å lokalisere lekkasjer tidlig er viktig for å kunne oppnå bedre utnyttelse av vannressursen.

Tjenesten er godt kjent med utfordringen rundt manglende reservevannforsyning, og det jobbes med å finne en løsning her.

9 Problemstilling 2, Avløpssystemet

Datamaterialet for å besvare denne problemstillingen er innhentet gjennom intervjuer med nøkkelpersoner i kommunen og dokumentstudier av kommunale dokumenter, KOSTRA tall og rapporter til fylkesmannen i Hedmark.

Problemstilling 2

Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende avløpssystem?

c. Hvordan er vedlikeholdet?

d. Hvordan er beredskapen?

9.1 Bakgrunnsinformasjon

Våler kommune har som nevnt under kapittel 3.2.2 to renseanlegg som de driver, et på Ranum og et hovedanlegg, Våler renseanlegg, på Eidsmoen. Rapporten vil videre i hovedsak dreie seg om Våler renseanlegg. Anlegget er akkreditert av Rambøll. Anlegget er endestasjonen på et avløpssystem som i tillegg består av rørledninger og 12 pumpestasjoner.

Pumpestasjonen sikrer at det er tilstrekkelig med flyt i systemet så kloakken kommer frem til renseanlegget. Avløpsnettet har tilsig av overvann. Dette blir et problem hvis det kommer inn for mye overvann, som ved stor snøsmelting eller kraftig nedbør, da kan pumpestasjonene gå i overløp¹⁴. Alle stasjonene er utstyrt med avløp som leder til en vannkilde, som regel en elv. Eventuelle overløp blir rapportert inn i Fylkesmannen i Hedmark. Det er registrert i KOSTRA ett stopp i kloakksystemet i 2015 og fem stopp i både 2016 og 2017.¹⁵

Renseanlegget består av en renselinje, der kloakken kommer inn og, flyter igjennom de forskjellige rensesmekanismene. Dette er mekanisk rensing med rister som fjerner større fremmedlegemer, rolig tempo på gjennomstrømmingen som gir fett muligheten til å flyte opp og kjemisk rensing med kjemikalier. Kjemikaliene starter en prosess kalt flokkulering der avfallsstoffer danner klumper som faller til bunn av anlegget. Blir hastigheten inn for stort, som i forbindelse med stor snøsmelting eller kraftig nedbør, får ikke kloakken tilstrekkelig med tid til å bli renseset, og vil da ha utslipp av ikke helt rent vann. Det kan tilsettes en økt mengde med kjemikalier for å øke hastigheten på prosessen, men det vil ikke kunne sikre et fullstendig tilfredsstillende resultat.

¹⁴ Overløp vil si at pumpestasjonens pumper ikke klarer å ta unna for mengdene som kommer inn. Noe kloakk vil da renne ut i nærmeste elv.

¹⁵ KOSTRA 2018 Rens og rensekrav kommunalt avløp

9.2 Revisjonskriterier for problemstilling 2

1. Kommunes renseanlegg skal ha tilstrekkelig yteevne uavhengig av klimatiske forhold
2. Våler kommune skal ha en plan for forebygging av lekkasjer og fornying av avløpsnett
3. Det skal tas prøver fra avløpsanlegg og prøvenes verdi skal være innenfor de krav som stilles i lovverket.

9.3 Funn

Det vil her bli presentert datamateriale for vedlikehold og beredskap i tillegg til hvordan prøvetakingen utføres.

9.3.1 Vedlikehold

Som beskrevet under kapittel 8.3.1 er det ikke en vedlikeholdsplan som styrer hva som blir utført av vedlikehold. Det er løpende vedlikehold også på avløpsnett og det er saneringsplanen som ligger til grunn ved større endringer.

Tilstanden til pumpestasjonene blir i saneringsplanen vurdert til å være god, men revisor får i intervjuer opplyst at to av stasjonene er problematiske og som på sikt må oppgraderes. Begge renseanleggene er av eldre dato og er til dels basert på en utdatert rensemetode. Anlegget på Ranum har hatt en del problemer med tette filtre og er nå under ombygning. Det er anslått at det på sikt er behov for et nytt renseanlegg. Tall fra KOSTRA viser at det i årene 2015 til 2017 i gjennomsnitt ble fornyet 0,26 % av det kommunale spillvannsnett. ¹⁶

Det er noe mer løpende vedlikeholdsoppgaver som blir utført på avløp enn det er på vann. Blant annet går pumpene på pumpestasjonene tett med jevne mellomrom, i stor grad grunnet fremmedlegemer i kloakken. Alle stasjonene er utstyr med doble pumper, så en kan heises opp og renses mens den andre fremdeles går. Dette minsker risikoen for uønskede stopp i flyten.

Det kjøpes en del elektriskertjenester på anleggene, som foretar tilstandsbasert utskiftning av elektroniske komponenter.

Andre eksempler på vedlikeholdsoppgaver som inntreffer regelmessig er rensing av pumpestasjonen for fett og bytte av vaiere på renseanlegget. Ved rensing av fett fra pumpestasjoner, må stasjonene først tømmes for kloakk før de kan renses. Renseanlegget har en del mekaniske installasjoner med slitedeler som må byttes ut med ujevne mellomrom. Når et sentralt element går i stykker og må skiftes, må anlegget samtidig stenges ned. Dette fordi det kun er en renselinje. I perioden der anlegget er stengt for reparasjoner går all kloakken urensert igjennom og ut i Glomma. Det forsøkes å gjøre unna flere oppgaver når først anlegget er stoppet, som rens, vask og inspeksjon av også andre deler enn den ødelagte. Utførte vedlikeholdsoppgaver blir av driftsoperatør notert i en egen bok, for å kunne ha en oversikt over hva og når oppgavene ble utført. Etter en stopp i anlegget blir det sendt rapport til miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen i Hedmark.

¹⁶ KOSTRA 2018 Ledningsnett og tilknytning

9.3.2 Beredskap

Det er en overlapp mellom kapittel 8.3.2 og dette kapittelet. Internkontrollrutinene og beredskapsplanen er den samme og er således behandlet under kapittel 9.3.2. ROS-analysen omhandler som nevnt kun kommunens vannforsyningssystem.

Det er driftsoperatørene som har ansvaret for å være første linjen i beredskapen, og som på vann er det brannvesenet som tar over oppgaven etter endt arbeidstid. Driftsovervåkningssystemet, som blir levert av Malte Winje, har sensorer i alle pumpestasjonene. Sensorene registrer gjennomstrømning, trykk, eventuelle feil eller strømbrydd. Ved feil, blir det automatisk sendt sms til driftsoperatørene. Som tidligere nevnt tar brannvesenet over denne oppgaven etter kl. 15.00. Sensorene går primært på strøm, men er utstyrt med batteri for også å kunne fungere ved strømbrydd. Driftsovervåkingen kan per dags dato styres fra Sentralgården og fra Våler renseanlegg. Systemet gir en oversikt over og detaljert informasjon om alle de enkelte bestanddelene. Systemet er under oppgradering og skal over på web basert løsning med bruk av nettbrett.

Det avleses og nedskrives daglig mengden kloakk som har passert gjennom renseanlegget, strømforbruk, temperatur og kjemikalieforbruk. Store avvik kan tyde på at noe er galt og der er da en fordel å få dette avdekket så tidlig som mulig. Dette sendes til fylkesmannen en gang i året i årsrapporteringen.

9.3.3 Prøvetakning og resultater

Det er et strengt regime rundt avløpsprøver. Det kreves spesifikk kursing og sertifisering for å kunne ta denne typen prøver. Per dags dato er det to i kommunen som har denne sertifiseringen, en av driftsoperatørene og en medarbeider på tekniske tjenester. Prøvene tas etter en prøveplan og tas på renseanlegget. Prøvene tas av ferdig rensset avløpsvann. Det tas 12 prøver i året. De blir, som drikkevannsprøvene hentet og analysert ved et eksternt laboratorium. Kommunen får tilbakemelding hvis det er verdier som ligger utenfor det som er godkjent. Så langt revisor er kjent med har dette inntruffet med Ranum renseanlegg ved et tilfelle i 2018.

Hos miljødirektoratet er det registret følgende utslipp fra kommunens renseanlegg:

Tabell 1: Våler renseanlegg. Utslipp målt i tonn

År	Type utslipp			
	BOF5 ¹⁷	P-TOT ¹⁸	KOF ¹⁹	SS ²⁰
2015	7,244	0,065	15,776	3,633
2016	6,479	0,067	14,812	4,405
2017	5,583	0,034	14,168	I.T

¹⁷ BOF5 står for Biologisk oksygenforbruk

¹⁸ P-TOT står for Fosfor totalt

¹⁹ KOF står for kjemisk oksygenforbruk

²⁰ SS står for Tørrstoff suspendert

Forvaltningsrevisjon: Vann og avløp Våler kommune

2018

Tabell 2: Ranum renseanlegg. Utslipp målt i tonn

År	Type utslipp			
	BOF5	P-TOT	KOF	SS
2015	0,943	0,005	1,451	0,356
2016	0,146	0,002	0,807	0,145
2017	1,494	0,006	1,217	I.T

Våler kommune er pliktig til å rapportere til fylkesmannen i Hedmark blant annet resultater av de utførte prøver, samt større utslipp og andre spesielle hendelser. Kommunen mottar så videre en tilbakemelding fra fylkesmannen som oppsummerer status og kommenterer eventuelle merknader ved årsrapporten.

Revisor har sett på årsrapporteringer og svar for perioden 2015-2017. Fylkesmannen sier i sine tilbakemeldinger at det for ingen av de aktuelle år har vært rapportert inn overskridelser av utslippskravene på årsbasis. I 2015 ble det innrapportert 3 større hendelser som førte til driftsstopp og med det overløp. Hendelsene var alle relatert til reparasjoner. I 2016 og 2017 er det ikke rapportert inn noen større hendelser. Det er rapportert inn 0,52 %²¹ overløp fra driftsstanser i 2015, 0,4 % i 2016 og 0,17 % i 2017. Dette er den eneste formen for overløp som er rapportert inn. Fylkesmann knytter ingen kommentarer til innrapporteringen av overløp og slår for alle tre år fast at rapporteringen er tilfredsstillende utført.

²¹ Overløpsutslippene er angitt som hydraulisk prosentverdi av årlig avløpsmengde

9.4 Revisors vurdering

Problemstillingen som det skal svares på består av et overordnet spørsmål om kommunen sikrer innbyggerne et tilfredsstillende avløpssystem og videre to underspørsmål om vedlikehold og beredskap.

Revisor har utledet revisjonskriterier som er lokalisert i vedlegg A. For denne problemstillingen vil det beskrive datamaterialet måles opp mot følgende tre revisjonskriterier som ikke er satt opp i en rangert orden.

- 1. Kommunes renseanlegg skal ha tilstrekkelig yteevne uavhengig av klimatiske forhold**
- 2. Våler kommune skal ha en plan for forebygging av lekkasjer og fornying av avløpsnett**
- 3. Det skal tas prøver fra avløpsanlegg og prøvenes verdi skal være innenfor de krav som stilles i lovverket.**

Revisjonskriteriet nummer 1 omhandler renseanleggenes yteevne uavhengig klimatiske forhold. Rapporten har fokusert på Våler renseanlegg, da det mindre anlegget på Ranum er under ombygging. Våler renseanlegg har i daglig drift ledig kapasitet, men får problemer når gjennomstrømningen blir for stor. Dette inntreffer som regel årlig, og da i forbindelse med stor snøsmelting. Problemene kommer de dager det kommer for mye vann. Renseanlegget er da ikke rustet til å ta imot mengden utvannet kloakk som da kommer og resultatet blir en dårligere renseprosess. Tjenesten kan ta grep ved å øke mengden kjemikalier, men dette vil ikke gi et fullgodt resultat. Dette er et problem som ikke er unikt for Våler kommune. Renseanlegget er videre av en eldre modell, som muligens på sikt bør byttes ut/moderniseres, også for å kunne sikre en god renseeffekt uavhengig av klimatiske forhold. Revisor vurderer kriteriet til ikke å være oppfylt.

Det andre revisjonskriteriet omhandler oversikt og planverk for forebygging av lekkasjer og fornying av avløpsnett. Her har Våler kommune, som tidligere nevnt, en saneringsplan som dekker dette. Det er i de siste årene i liten grad skiftet ut avløpsrør, men noe arbeid er nå igangsatt. Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

Revisjonskriteriet nummer 3 omhandler prøvetaking og resultater av prøvene. Det tas prøver fra Våler renseanlegget en gang i måneden, etter en prøveplan. Det kreves eget kurs og sertifisering for å kunne ta denne typen prøver og per dags dato er det to i kommunen som kan utføre dette arbeidet. Prøvene blir tatt på en måte som tilfredsstiller de krav som stilles i forskriften. Prøvende blir, som for drikkevannsprøvende, hentet og analysert ved et eksternt laboratorium. I årsrapportene til fylkesmannen og i fylkesmannens tilsvar er det ikke trukket frem noen avvik ut ifra de godkjente rensekrav. Det ble informert fra enheten om brudd på rensekravene for Ranum ved et tilfelle i 2018, men sett bort fra dette har prøvene vært innenfor det godkjente. Revisor anslår med dette kriteriet som oppfylt.

Oppsummering

Revisor vurderer det slik at Våler kommune har et avløpssystem som under normale forhold fungerer tilfredsstillende. Anlegget får problemer med å opprettholde en god kvalitet i perioder med mye vann, og er sårbart all den tid det kun er en renselinje på renseanlegget. Hvis noe går i stykker og som det vil ta tid å reparere, har kommunen ingen mulighet til å rense kloakken.

Våler renseanlegg begynner å bli gammelt, det er tatt opp i saneringsplanen at noe bør gjøres. Det er her viktig å sikre at en modernisering/eventuelt nybygg er rustet for å kunne levere god kvalitet uavhengig av klimatiske forhold.

Det er etablerte gode rutiner for avlesning og registrering av driftsinformasjon, og det er mye kunnskap og erfaring hos driftsoperatørene. En mulig utfordring er at en av operatørene er relativt ny i jobbens, mens den andre nærmer seg pensjonsalder. Her er det viktig med god erfaringsoverføring. Tjenesten er avhengig av at driftsoperatørene fungerer godt i arbeidet sitt, da de har det daglige oppsynet med, og vedlikeholdet av kritisk infrastruktur i kommunen. Hva som er utført av løpende vedlikehold bør dokumenters lettere tilgjengelig enn i en bok plassert på renseanlegget. Det er positivt å ha en slik oversikt, men det er sårbart i den form den nå oppbevares i.

10 Konklusjon

I hovedsak og ved vanlige driftsforhold har Våler kommune et godt vann og avløpssystem. Kvaliteten på drikkevannet er god, og det er en stabil vannkilde, som ser ut til å gi rikelig med vann også ved unormalt tørre perioder. Som mange andre kommuner i Norge ligger de etter med vedlikeholdet og det vil nok være behov for større investeringer i fremtiden. Det vil på sikt bli behov for å etablere et reservevannsystem som sikrer leveransen av vann også ved uforutsette hendelser, samt å ruste opp renseanleggene slik at de kan ha god kapasitet uavhengig av klimatiske forhold.

Tjenesten har utarbeidet beredskapsplaner og det arbeides med å få på plass nye internkontrollrutiner, et arbeid som ble påbegynt i 2016, men har ligget nede grunnet utskiftinger av personell. Nye rutiner, kombinert med øvelser, vil kunne bidra til at beredskapen ivaretas. Avtalen med Midt-Hedmark brann- og redningsvesen sikrer at det er en beredskapstjeneste også etter arbeidstid for driftsoperatørene, som har sentrale roller. Driftsovervåkingen gjør at det lettere å ha en løpende oversikt over anleggenes bestanddeler, og kan bidra til at eventuelle unormale hendelser blir avdekket tidlig.

11 Anbefalinger

Basert på rapportens funn og revisors vurderinger, vil revisjonen knytte følgende anbefalinger til rapporten:

- Våler kommune bør sikre at internkontrollen kommer på plass, blir implementert i alle ledd og revidert. Det bør videre dokumenteres skriftlig at dette er på plass.
- Våler kommune bør fortsette arbeidet med å lukke avviket fra Mattilsynet med tanke på å etablere en reservevannforsyning.
- Våler kommune kan vurdere om det er hensiktsmessig å legge ut relevant informasjon om drikkevannskvaliteten på sine hjemmesider.
- Våler kommune kan vurdere løsninger som på sikt sørger for å sikre at renseanlegget gir en god rensing av kloakken uavhengig av klimatiske forhold.
- Våler kommune bør sikre god kompetanseoverføring mellom driftsoperatørene og bedre dokumentasjon av utført løpende vedlikehold.

12 Rådmannens høringsuttalelse

Hei,

Takk for mottatt rapport.

Her er min uttalelse :

«Ledningsnettets er gammelt, med mye lekkasjer på vannledninger og også mye innlekk av overvann til kloaknettet. Status til Våler kommunes VA-nett er likevel ikke helt håpløs. Mye godt arbeid har vært gjort siste 10 årene, og statusen er bedret. Det er likevel mye som gjenstår.

Det eksisterer en relativt god oversikt over nettet og anleggene, blant annet gjennom arbeidet som ble gjort for å skaffe til veie en saneringsplan og en ROS-analyse.

VA-avdelingen er derfor innforstått med utfordringene med hensyn på alder og status på nettet og må jobbe for å finne en god metode for å beholde og helst forbedre tilstanden på nettet.

Vedlikehold, beredskap og internkontroll er områder som VA-avdelingen har vært åpen overfor revisjonen at dette er fokuspunkter i tiden fremover. Det er områder som trenger forbedring, men også er pålagt forbedringer gjennom tilsyn fra Mattilsynet. Vi er samtidig i dialog med Fylkesmannens miljøvernavdeling i forhold til planlagt inspeksjon, men også i forhold til å ha en åpen dialog om status og tiltak.

VA-avdelingen i Våler kommune har utfordringer å jobbe med, men jeg anser det som positivt at det i Hedmark revisjon sin rapport ikke avdekkes noe nytt eller åpenbare store mangler. Det er likevel viktig å få satt fokus på problemområder og på den måten få brakt frem i lyset at det er noe som det må arbeides videre med.»

Med vennlig hilsen

Eyvind Alnæs

Rådmann

Mobil: 48 22 63 13

Våler kommune
- ett gir ekstra

13 Referanser

Beredskapsplan for vannforsyning og avløpshåndtering. *Våler kommune 2016*

Dårlige vannrør skapte vannkrise. *Rådgivende Ingeniørers Forening 2018*. Hentet fra <https://www.rif.no/darlige-vannror-skaper-vannkrise-i-sommer-ikke-co2-mangel/>

Fakta om vannledningene. *Norsk vann 2016*. hentet fra <https://www.norsk vann.no/index.php/meninger/presse/1256-kronikk-fakta-om-vannledningene-vare>

Forklaring til drikkevannsanalyser. Hentet fra <https://www.waterlogic.no/privat-husholdning/produkter/forklaring-paa-drikkevannsanalyse/>

Forsidebilde er hentet fra: Image courtesy of winnond at FreeDigitalPhotos.net

Kommunalt avløp. *Miljødirektoratet 2017*. Hentet fra <http://www.miljostatus.no/tema/ferskvann/kommunalt-avlop/>

Kommunal vannforsyning. *SSB 2018*. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/table/11791/tableViewLayout1/>

Norske utslipp. *Miljødirektoratet 2017*. Hentet fra <https://www.norskeutslipp.no/>

Oversikt over vannforsyningssystem. *Mattilsynet 2018*. Hentet fra https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/vann/vannforsyningssystem/oversikt_over_vannforsyningsystem.1878

ROS-Analyse for vannforsyningen for Våler kommune. *Rambøll 2017*

Saneringsplan Vann og avløp for Våler kommune. *Norconsult 2014*

Våler kommune årsrapport kommunalt avløp for 2015- tilbakemelding til kommunen. *Fylkesmannen i Hedmark*.

Våler kommune årsrapport kommunalt avløp for 2016- tilbakemelding til kommunen. *Fylkesmannen i Hedmark*.

Våler kommune årsrapport kommunalt avløp for 2017- tilbakemelding til kommunen. *Fylkesmannen i Hedmark*

Årsrapport kommunalt avløp for 2015. *Våler kommune*

Årsrapport kommunalt avløp for 2016. *Våler kommune*

Årsrapport kommunalt avløp for 2017 *Våler kommune*

0,6 prosent av spillvannsnett fornyet. *SSB 2018*. Hentet fra <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/artikler-og-publikasjoner/0-6-prosent-av-spillvannsnett-fornyet>

14 Vedlegg A: Utledning av revisjonskriterier

Om utledningen av revisjonskriterier

I dette dokumentet presenterer vi grunnlaget for de revisjonskriterier vi anvender i forvaltningsrevisjonen av barnevernet i Kongsvinger kommune.

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til.

Ved utledning av revisjonskriterier har revisjonen tatt utgangspunkt i lovverk med forskrift samt nasjonale veiledninger og rundskriv. Kildene omtales ytterligere under de enkelte problemstillinger.

Av hensyn til revisjonens omfang, kan det bli aktuelt å avgrense hva vi undersøker, og vi vil derfor ikke nødvendigvis foreta vurdering av samtlige av de fremsatte kriterier.

I tillegg kan det bli relevant å endre eller tilføye revisjonskriterier underveis i prosjektet. I så fall, vil vi orientere revidert enhet om aktuelle endringer.

Bakgrunn

I henhold til kommuneloven § 77 fjerde ledd skal kontrollutvalget påse at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon i kommunen. Kontrollutvalget i Våler kommune har fattet vedtak om forvaltningsrevisjon om Vann og Avløp i saken 22/17 den 27. mars 2017. Prosjektet har følgende problemstillinger:

3. *Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende vannforsyningssystem?*
 - a. *Hvordan er vedlikeholdet?*
 - b. *Hvordan er beredskapen?*
 - c. *Hvordan er vannkvaliteten?*
4. *Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende avløpssystem?*
 - a. *Hvordan er vedlikeholdet?*
 - b. *Hvordan er beredskapen?*

Utledning av revisjonskriterier

Revisjonskriterier skal begrunnes i/utledes av autoritative kilder innenfor det reviderte området. Autoritative kilder kan være lover, forskrifter, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak/mål/føringer, administrative retningslinjer/mål/føringer, statlige føringer/veiledere, andre myndigheters praksis, teori og reelle hensyn som vurderinger av hva som er rimelig/ formålstjenlig/effektivt.

Revisjonskriteriene utledes med utgangspunkt i problemstillingene og danner grunnlaget for hva de innsamlede data vurderes opp mot. I og med at revisjonskriteriene er uttrykk for en norm eller et ideal for hvordan tilstanden bør være på området, danner kriteriene også utgangspunkt for revisjonens anbefalinger.

Det er utledet revisjonskriterier fra følgende kilder:

- Drikkevannsforskriften (Forskrift om vannforsyning og drikkevann)
- Internkontrollforskriften (Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter)
- Forurensningsloven (Lov om vern mot forurensing og om avfall)
- Forurensningsforskriften (Forskrift om begrensinger av forurensinger)

Utleddning av revisjonskriterier for problemstilling 1

1. Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende vannforsyningssystem?

- a. Hvordan er vedlikeholdet?*
- b. Hvordan er beredskapen?*
- c. Hvordan er vannkvaliteten?*

Internkontroll

Vannverkseier skal påse at det etableres og føres internkontroll. Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art og omfang.

Kravet om internkontroll understreker vannverkseiers ansvar for på en systematisk måte å sikre tilstrekkelig leveranse av drikkevann. Internkontroll pålegger vannverkseier en plikt til å påse og dokumentere at han etterlever regelverket. Internkontroll skal være et verktøy for å sikre at drikkevannet tilfredsstiller krav til mengde, kvalitet og leveringssikkerhet.

Blant annet må derfor vannverkseier:

- klarlegge hvilke krav som stilles til vannverkene og ta standpunkt til hva dette innebærer for egen virksomhet,
- fastsette mål for arbeidet med vannforsyningen som grunnlag for planer og tiltak,
- ha oversikt over vannverkets organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt,
- ha rutiner for å rette opp feil, og rutiner for å hindre gjentakelse av feil og mangler,

- ha rutiner for å varsle tilsynsmyndigheter og abonnenter om endringer av betydning for bruken av vannet,
- Jevnlig kontrollere at internkontrollen fungerer som forutsatt.

Ifølge internkontrollforskriften for næringsmidler § 5 punkt 4, skal internkontrollen inneholde følgende med hensyn til avvik: *"(...) rutiner virksomheten følger dersom avvik oppstår og opplysninger om hvem som er ansvarlig"*. Ifølge internkontrollforskriften § 4 skal den som er ansvarlig for virksomheten sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter. Arbeidstakerne skal medvirke ved innføring og utøvelse av internkontroll. Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø - og sikkerhetslovgivningen.

Internkontroll innebærer ifølge internkontrollforskriften at virksomheten skal:

- 9) sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten
- 10) sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer
- 11) sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes
- 12) fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet
- 13) ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt
- 14) kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko
- 15) iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø - og sikkerhets- lovgivningen samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene
- 16) foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt

Virksomheten må dokumentere punkt 4 til 8 skriftlig, mens det ikke er krav om skriftlig dokumentasjon for de tre første punktene.

Av drikkevannsforskriftens § 11 framgår det at vannverkseier skal gjennomføre nødvendige tiltak og utarbeide driftsplaner for å kunne levere tilstrekkelige mengder av drikkevann under normale forhold. Vannverkseier skal gjennomføre nødvendige beredskapsforberedelser og utarbeide beredskapsplaner, for å sikre levering av tilstrekkelige mengder drikkevann også under kriser og

katastrofer i fredstid, og ved krig. Kommunestyret skal sørge for fastsettelse og oppdatering av beredskapsplanen. Det skal fremgå av beredskapsplanen hvor ofte planen og risiko- og sårbarhetsanalysen den bygger på skal evalueres og oppdateres. Evaluering og oppdatering skal dateres og dokumenteres. Beredskapsplanen for vannforsyning forutsettes også innpasset i kommunens samlede beredskapsplan og sivilforsvarets beredskapsplanlegging. Kravene til tiltak, driftsplaner, beredskapsforberedelser og beredskapsplaner vil avhenge av vannverkets størrelse, antallet abonnenter med videre.

Som grunnlag for beredskapsplanen skal virksomheten utarbeide risiko – og sårbarhetsanalyse. Gjennom å vurdere risiko- og sårbarhet skal virksomheten skaffe oversikt over hendelser som kan føre til ekstraordinære belastninger for virksomheten. Risiko- og sårbarhetsanalysen skal ta utgangspunkt i og tilpasses virksomhetens art og omfang. Analysen skal alltid omfatte selve virksomheten, virksomhetens ansvarsområde og lokale forhold som innvirker på virksomhetens sårbarhet. Et eksempel på slike lokale forhold kan være mulig forurensning av vannforsyningssystem. Forutsetningene risiko- og sårbarhetsanalysen bygger på skal dokumenteres.

Kartlegging og oversikt

Ifølge drikkevannsforskriften § 5 skal vannverkseier kartlegge mulige farer forbundet med drikkevannets helsemessige trygghet og ha styring med punkter og prosesser som er kritiske. Vannverkseier må kartlegge svakheter i vannforsyningssystemet som er en risiko for vannkvalitet og leveranse, og planlegge og følge opp nødvendige tiltak for å redusere

Kvalitet og vedlikehold av renseanlegg og ledningsnett

Vannverkseier skal påse at drikkevannet tilfredsstiller kravene til kvalitet, mengde og leveringssikkerhet når det leveres til mottaker. Med leveringssikkerhet menes blant annet at alle tekniske komponenter, bygningskonstruksjoner, er av god kvalitet, i god stand og at de vedlikeholdes regelmessig. Vannverkseier skal se til at vedlikeholdet er slik at man tilfredsstiller kravene i drikkevannsforskriften.

Kvalitet på drikkevannet

Ifølge drikkevannsforskriftens § 5 skal vannverkseier påse at drikkevannet tilfredsstiller kravene til kvalitet, mengde og leveringssikkerhet når det leveres til mottaker. Med krav til kvalitet menes at vannet skal være helsemessig trygt. Forskriftens krav til kvalitet er ytterligere fulgt opp i § 12:

«Drikkevann skal, når det leveres til mottakeren, være hygienisk betryggende, klart og uten fremtredende lukt, smak eller farge. Det skal ikke inneholde fysiske, kjemiske eller biologiske komponenter som kan medføre fare for helseskade i vanlig bruk.»

Det er videre angitt at drikkevannet skal oppfylle kvalitetskravene i vedlegget til forskriften. Dette inneholder en rekke definerte kvalitetskrav som vedrører grenseverdier for ulike substanser samt

prøvetaking og kontroll. Grenseverdier er verdier som skal overholdes til enhver tid. Som hovedregel gjelder grenseverdiene på det sted vannet blir levert.

Det overordnede målet er at drikkevannet skal være trygt å benytte. Forskriften omfatter dessuten ethvert stoff eller organisme, slik at også kjemiske eller biologiske komponenter som ikke er angitt i forskriften, er omfattet dersom disse kan være tilstede i mengder som kan medføre fare for helseskade. Det er vannverkseier sin plikt å vurdere om vannkvaliteten kan være påvirket av andre komponenter enn de det er satt krav til i forskriften. De parametere det er satt krav til, skal kunne dokumenteres og inngå i kontrollen av drikkevannet.

Drikkevannsforskriften beskriver hvilke rutiner som skal følges for prøvetaking. Prøvetakingen gjøres for å ivareta kontrollen med vannkvaliteten både med hensyn til mikrobiologiske (bakterier, parasitter etc.), kjemiske/fysiske og sensoriske parametere. I hver prøve skal det for flere parametre analyseres.

I tillegg til nettkontrollen kreves en enkel rutinekontroll som minst skal omfatte 4 prøver pluss 3 prøver for hver påbegynte 5 000 personer som forsynes. For Våler kommune kreves det dermed minst 4 årlige, enkle rutinekontrollprøver. Mattilsynet kan redusere antall prøver som inngår i enkel rutinekontroll med inntil 50 prosent forutsatt at analyser over minst to påfølgende år viser at parameterverdiene er stabile og vesentlig lavere enn de respektive grenseverdier, og at det ikke foreligger forhold som medfører fare for akutt forringelse av vannkvaliteten. Dersom resultatene senere viser økte verdier, må frekvensen vurderes på nytt.

Det heter videre i forskriftens § 6 at:

«Vannverkseier skal til enhver tid ha relevant informasjon om drikkevannskvaliteten tilgjengelig for mottakere som måtte ønske dette»

For å sikre hygienisk betryggende drikkevann, skal kommunen gjennom valg av vannkilder, beskyttelse av disse og etablering av vannbehandling sørge for at det til sammen finnes minimum to hygieniske barrierer i vannforsyningssystemet. En av disse skal sørge for at drikkevann blir desinfisert eller behandlet på annen måte for å fjerne, uskadeliggjøre eller drepe smittestoffer. Mattilsynet kan, så fremt det kan vises at summen av virkningen av beskyttelse av vannkilden og forholdene i grunnen til sammen er hygienisk betryggende, i den enkelte sak bestemme at vann fra grunnvannskilde ikke behøver desinfiseres eller behandles som nevnt.

Revisjonskriterier for problemstilling 1

Med bakgrunn i de overnevnte utdrag fra lov og forskrift har revisor utledet følgende konkrete revisjonskriterier:

- **Det skal være etablert et internkontrollsystem som oppfyller de krav som stilles i internkontrollforskriften**

- Det skal være etablert systemer som sikrer leveranse av drikkevann uavhengig av ytre forhold.
- Kommunen må kartlegge og ha oversikt over svakheter i vannforsyningssystemet
- Kommunen skal ha relevant informasjon om drikkevannskvaliteten tilgjengelig for mottakere som måtte ønske dette.
- Kommunen skal påse av kvaliteten på drikkevannet har tilfredsstillende kvalitet i henhold til kvalitetskravene i drikkevannsforskriften.

Utledning av revisjonskriterier for problemstilling 2

2. Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende avløpssystem?

a. Hvordan er vedlikeholdet?

b. Hvordan er beredskapen?

Kvalitet og vedlikehold av renseanlegg og ledningsnett

Det går fram av forurensningsloven § 2 at det skal arbeides for å hindre at forurensning oppstår eller øker, og for å begrense forurensning som finner sted. Ifølge forurensningsforskriften § 14-5 skal avløpsnett, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges og drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den best tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til

- Avløpsvannets mengde og egenskaper
- Forebygging av lekkasjer
- Begrensning av forurensning av resipienten som følge av overløp.

Renseanlegget skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes av fagkyndige slik at det har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der de ligger.

Kartlegging og oversikt

Den ansvarlige skal legge til grunn anerkjente metoder som beslutningsgrunnlag for rehabilitering av avløpsnett. Den ansvarlige skal ha en oversikt over alle overløp på avløpsnett. Oversikten skal også inkludere eventuelle lekkasjer av betydning. Våler kommune skal ha en plan for forebygging av lekkasjer og fornying av avløpsnett.

Utslipp, rensing og prøvetaking

Kommunalt avløpsvann med utslipp til følsomt område og normalt område skal gjennomgå fosforfjerning. Kommunalt avløpsvann fra nye renseanlegg og eksisterende renseanlegg som endres vesentlig skal i tillegg gjennomgå sekundærrensing. Kommunalt avløpsvann med utslipp til mindre følsomt område skal gjennomgå sekundærrensing.

Den ansvarlige for avløpsanlegget skal sørge for at det tas prøver av rensset avløpsvann. Når prøver tas, skal tilført vannføring måles med en usikkerhet på maksimalt 10 % og registreres. Prøvene skal være representative for avløpsvannet og tas ved hjelp av et automatisk, mengdeproporsjonalt prøvetakingssystem. Prøvene skal tas med jevne mellomrom gjennom året. Prøvetakingstidspunktet skal være i henhold til en tidsplan oppsatt på forhånd i virksomhetens internkontroll. Prøvene skal konserveres og oppbevares i samsvar med Norsk Standard eller annen anerkjent laboratoriepraksis. Det skal tas døgnblandprøver når prøven skal analyseres for BOF5, KOFCR eller SS. Det skal tas døgn- eller ukeblandprøver når prøven skal analyseres for tot-P eller tot-N. Det skal minst tas følgende antall prøver:

- a) 6 prøver per år fra avløpsanlegg under 1000 pe,
- b) 12 prøver per år fra avløpsanlegg mellom 1000 og 10.000 pe,
- c) 24 prøver per år fra avløpsanlegg større enn eller lik 10.000 pe.

Prøvene som er tatt i henhold til § 14-11, skal analyseres for de aktuelle parametere som fremgår av § 14-6 til § 14-8. Den ansvarlige skal i tillegg sørge for at det tas analyse av parametere som fremgår av vedlegg 2 punkt 2.1 til kapittel 11. Det er videre angitt at avløpsvannet skal oppfylle kvalitetskravene i forskriften. En tabell i forskriften § 14-13 angir det største antall prøver som kan være over konsentrasjonskravet eller under renseeffektkravet for BOF5, KOFCR og SS etter prøvetaking i henhold til § 14-11. Ved verifisering av hvorvidt konsentrasjonskravet i sekundærrensekravet for BOF5 og KOFCR overholdes, skal i tillegg den høyeste analyseverdien som er basert på prøvetaking under normale driftsforhold, ikke overskride konsentrasjonskravet med 100 prosent.

Revisjonskriterier for problemstilling 2

Med bakgrunn i de overnevnte utdrag fra lov og forskrift har revisor utledet følgende konkrete revisjonskriterier:

- **Kommunes renseanlegg skal ha tilstrekkelig yteevne uavhengig av klimatiske forhold**
- **Våler kommune skal ha en plan for forebygging av lekkasjer og fornying av avløpsnett**
- **Det skal tas prøver fra avløpsanlegg og prøvenes verdi skal være innenfor de krav som stilles i lovverket.**

Forvaltningsrevisjon: Vann og avløp Våler kommune

2018

15 Vedlegg B, Resultater fra drikkevannsprøver Braskereidfoss

mtid_vf	periode	analysetype	ant_krav	ant_analyser	ant_avvik	verdi_max	verdi_min	verdi_median	verdi_gjenn
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	Farge		95		4.0			3.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	Koliforme bakterier		95					
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	Konduktivitet		8		25.jan	18.jul		
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	Ammonium		5		08.mar	07.apr		
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	Turbiditet		95	1	1.40000 000000 00001	0.0		
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	Intestinale enterokokker		8		0.0			
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	Smak		89					
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	pH		13		07.mai			
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	Kimtall 22Â° C		82		37.0	0.0		
Z080507225 8570031195 DVNOH	2009	Lukt		89					
Z080507225 8570031195 DVNOH	2010	Ammonium	8	8	0	09.mai	3.80000 000000 00003	04.jul	06.jan
Z080507225 8570031195 DVNOH	2010	Intestinale enterokokker	12	12	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	2010	Kimtall 22Â° C	87	87	1	124.0	0.0	1.0	03.apr
Z080507225 8570031195 DVNOH	2010	Smak	81	81	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	2010	Turbiditet	86	86	2	16.0	0.07	0.16	0.48

Forvaltningsrevisjon: Vann og avløp Våler kommune

2018

Z080507225 8570031195 DVNOH	201 0	E. Coli	2	2	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 0	Koliforme bakterier	87	87	1	1.0	0.0	0.0	0.01
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 0	pH	8	8	0	07.sep	7.10000 000000 00005	07.jul	jul.63
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 0	Konduktivitet	12	12	0	26.4000 000000 00002	13.jan	23.feb	22.6500 000000 00002
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 0	Lukt	82	82	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 0	Farge	47	47	0	7.0	0.0	0.0	0.94000 000000 00001
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	Konduktivitet	8	8	0	25.jun	22.9000 000000 00002	24.feb	24.feb
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	pH	8	8	0	07.aug	7.0	jul.51	jul.51
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	Ammonium	8	8	0	13.0	06.apr	09.jun	09.jun
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	Smak	66	66	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	Farge	63	63	0	4.0	0.0	feb.19	feb.19
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	Turbiditet	66	66	0	0.82000 000000 00001	0.1	0.16	0.16
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	Koliforme bakterier	66	66	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	Lukt	66	66	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	Kimtall 22Â° C	66	66	0	9.0	0.0	01.jan	01.jan
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 1	Intestinale enterokokker	8	8	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	Konduktivitet	8	8	0	25.9000 000000 00002	20.9000 000000 00002	22.mai	23.0

HEDMARK REVISJON IKS

Forvaltningsrevisjon: Vann og avløp Våler kommune

2018

Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	Ammonium	8	8	0	08.apr	jan.25	06.mai	mai.82
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	Turbiditet	80	80	1	12.0	0.05	0.05	0.22
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	E. Coli	80	80	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	Intestinale enterokokker	8	8	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	Kimtall 22Â° C	80	80	0	136.0	0.0	0.0	feb.95
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	Koliforme bakterier	80	80	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	Farge	76	76	0	1.0	1.0	1.0	1.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	Clostridium perfringens (inkl. sporer)	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 2	pH	8	8	0	8.0	07.apr	07.mai	7.60000 000000 00005
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 3	Kimtall 22Â° C	24	23	1	10.0	0.0	1.0	jan.57
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 3	Intestinale enterokokker	4	4	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 3	Koliforme bakterier	24	23	1	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 3	Ammonium	4	4	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 3	Turbiditet	24	23	1	03.feb	0.05	0.05	0.22
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 3	Farge	24	23	0	02.mai	1.0	02.mai	feb.45
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 3	Konduktivitet	4	4	0	25.0	18.0	24.0	23.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 3	pH	24	19	5	09.jan	7.0	07.jul	jul.79

HEDMARK REVISJON IKS

Side

40

Forvaltningsrevisjon: Vann og avløp Våler kommune

2018

Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	Ammonium	4	4	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	Intestinale enterokokker	0	0	0	0.0		0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	Turbiditet	24	24	0	0.9	0.05	0.27	0.17
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	Kimtall 22Â° C	24	24	0	5.0	0.0	1.0	01.apr
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	Koliforme bakterier	24	24	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	Farge	24	24	0	02.mai	02.mai	02.mai	02.mai
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	E. Coli	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	Clostridium perfringens (inkl. sporer)	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	Konduktivitet	4	4	0	24.0	26.0	25.0	25.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 4	pH	24	24	0	08.mai	6.60000 000000 00005	07.apr	7.39000 000000 0001
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 5	Koliforme bakterier	24	25	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 5	Ammonium	4	4	0	12.0	6.60000 000000 00005	08.aug	09.aug
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 5	Farge	24	25	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 5	Turbiditet	24	25	0	12.0	0.05	0.05	0.07
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 5	Kimtall 22Â° C	24	25	0	5.0	0.0	0.0	0.75
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 5	Konduktivitet	4	4	0	25.4000 000000 00002	24.feb	24.jul	24.75
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 5	pH	4	4	0	07.aug	07.mar	07.mai	jul.53

HEDMARK REVISJON IKS

Forvaltningsrevisjon: Vann og avløp Våler kommune

2018

Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	Clostridium perfringens (inkl. sporer)	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	Turbiditet	34	34	0	0.14	0.05	0.05	0.06
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	E. Coli	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	Ammonium	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	Konduktivitet	2	2	0	25.mar	23.6500 000000 00002	23.6500 000000 00002	23.6500 000000 00002
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	Farge	30	30	0	1.0	1.0	1.0	1.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	Intestinale enterokokker	2	2	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	Koliforme bakterier	34	34	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	pH	365	365	0	8.87000 000000 0001	mai.91	jul.22	7.35000 000000 00005
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 6	Kimtall 22Â° C	34	34	0	4.0	0.0	1.0	0.91
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 7	Koliforme bakterier	24	24	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 7	Konduktivitet	4	3	0	22.jul	21.9000 000000 00002	22.feb	22.27
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 7	Intestinale enterokokker	4	3	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 7	Ammonium	4	4	0	02.mai	jan.25	jan.25	jan.56
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 7	Turbiditet	24	24	0	0.11	0.05	0.05	0.05
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 7	Farge	20	20	0	3.0	1.0	1.0	1.0
Z080507225 8570031195 DVNOH	201 7	Kimtall 22Â° C	24	24	0	6.0	0.0	1.0	1.0

HEDMARK REVISJON IKS

Forvaltningsrevisjon: Vann og avløp Våler kommune

2018

Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	Kimtall 22Â° C	13	13	0	5.0	1.0	3.0	02.feb
Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	pH	12	12	0	7.0	6.0	6.60000 000000 00005	06.mai
Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	Intestinale enterokokker	2	2	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	Turbiditet	4	4	0	0.26	0.19	0.22	0.22
Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	Clostridium perfringens (inkl. sporer)	2	2	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	Ammonium	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	Farge	4	4	0	6.0	3.0	5.0	5.0
Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	E. Coli	12	12	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	Konduktivitet	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070530224 0232761190 MZGEQ	201 7	Koliforme bakterier	13	13	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z140404133 5009792024 HXZOS	201 7	Farge	1	1	0	1.0	1.0	1.0	1.0
Z140404133 5009792024 HXZOS	201 7	Intestinale enterokokker	1	1	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	Clostridium perfringens (inkl. sporer)	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	Kimtall 22Â° C	12	12	0	63.0	0.0	3.0	8.0
Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	Turbiditet	12	12	1	23.77	0.18	0.59	02.apr
Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	Koliforme bakterier	12	12	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	Farge	12	12	2	32.0	2.0	12.0	13.jun

HEDMARK REVISJON IKS

Forvaltningsrevisjon: Vann og avløp Våler kommune

2018

Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	Intestinale enterokokker	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	pH	12	12	0	06.apr	05.sep	06.feb	jun.25
Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	Ammonium	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	E. Coli	12	12	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z070430133 9493881189 NNAIF	201 7	Konduktivitet	12	12	0	04.jan	0.0	01.jul	1.90000 000000 000001
Z080515093 8508520159 EAUKG	201 7	E. Coli	4	4	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080515093 8508520159 EAUKG	201 7	Konduktivitet	4	4	0	11.0	10.0	10.mai	10.mai
Z080515093 8508520159 EAUKG	201 7	Turbiditet	4	4	0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z080515093 8508520159 EAUKG	201 7	Kimtall 22Â° C	4	4	0	25.0	0.0	2.0	jul.25
Z080515093 8508520159 EAUKG	201 7	Farge	4	4	0	1.0	1.0	1.0	1.0
Z080515093 8508520159 EAUKG	201 7	pH	4	4	0	06.aug	06.mai	6.60000 000000 000005	6.60000 000000 000005

Forklaring til datafelt i filen vannforsyningssystem_analyse

Analyseresultatene gjelder for drikkevannet, dvs vannet som leveres abonnenten.

Tallene er gjennomsnittsverdier for året.

Antall prøver som ligger til grunn for de enkelte tallene varierer.

DATAFELT

mtid_vf
periode
analysetype
ant_krav
ant_analyser
ant_avvik
verdi_max
verdi_min
verdi_median
verdi_gjsn

FORKLARING

Identifikator for vannforsyningssystemet
Årstall som informasjonen i etterfølgende kolonner gjelder for
Hvilken parameter det er analysert på
Antall prøver som skal tas
Antall prøver som ble tatt
Antall prøver som overskrider grenseverdien
Høyeste målte verdi
Laveste målte verdi
Median verdi
Gjennomsnittsverdi

Parameter

farge
lukt
smak
turbiditet
ecoli
clostridium
enterok
koliforme
kimtall22
konduktivitet
ph
alkalitet
uv1
uv5
oksygen
toc
ammonium
jern
aluminium
mangan
kalsium
bly
fluorid
nitrat
nitritt
klorid
sulfat
natrium

Forklaring

Vannets farge på en fargeskala, målt i milligram pr liter (mgPt/l)
Terskelverdi i hht analysemetoden
Terskelverdi i hht analysemetoden
Vannets turbiditet, angitt med enheten FNU
Antall E.coli bakterier pr 100 milliliter (ant/100ml)
Antall Clostridium perfringens pr 100 milliliter (ant/100ml)
Antall enterokokker pr 100 milliliter (ant/100ml)
Antall koliforme bakterier pr 100 milliliter (ant/100ml)
Antall kim ved 22 grader celsius pr milliliter (ant/ml)
Vannets ledningsevne (konduktivitet). Enhet: millisiemens pr meter
Vannets surhetsgrad
Vannets alkalitet. Enhet: millimol pr liter
Målt UV transmisjon gjennom 1 cm vann
Målt UV transmisjon gjennom 5 cm vann
Vannets innhold av oksygen (mg O/l)
Vannets totale innhold av organiske forbindelser (mg C/l)
Vannets innhold av ammonium (mg N/l)
Vannets innhold av jern (mg Fe/l)
Vannets innhold av aluminium (mg Al/l)
Vannets innhold av mangan (mg Mn/l)
Vannets innhold av kalsium (mg Ca/l)
Vannets innhold av bly (ug Pb/l)
Vannets innhold av fluorid (mg F/l)
Vannets innhold av nitrat (mg NO₃-N/l)
Vannets innhold av nitritt (mg NO₂-N/l)
Vannets innhold av klorid (mg Cl/l)
Vannets innhold av sulfat (mg SO₄/l)
Vannets innhold av natrium (mg Na/l)

kopper	Vannets innhold av kopper (mg Cu/l)
kadmium	Vannets innhold av kadmium (ug Cd/l)
arsen	Vannets innhold av arsen (ug As/l)
antimon	Vannets innhold av antimon (ug Sb/l)
bor	Vannets innhold av bor (mg B/l)
krom	Vannets innhold av krom (ug Cr/l)
kvikksoelv	Vannets innhold av kvikksølv (ug Hg/l)
nikkel	Vannets innhold av nikkel (ug Ni/l)
selen	Vannets innhold av selen (ug Se/l)

Arkivsak-dok. 18/00153-6
Saksbehandler Torgun M Bakken

Saksgang

Møtedato

Våler kontrollutvalg

10.12.2018

SAK 62/18-MOTTATT HENVENDELSE TI KONTROLLUTVALGET

Forslag til vedtak/innstilling:

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Vedlegg:

1. Mottatt henvendelse, datert 24.11.18.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget har mottatt en melding, datert 24.11.18 fra Monica Skybakmoen, vedrørende «Spørsmål om prosess skole og aktivitetshus».

Når det gjelder behandling av saker i kontrollutvalget, kan vi informere om følgende:

- *Kontrollutvalget har ikke plikt til å behandle andre enn de saker som det får seg forelagt fra kommunestyret/fylkestinget, eller der det framgår av forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner. Når det gjelder henvendelser fra andre enn kommunestyret/fylkestinget eller revisjonen, må kontrollutvalget selv vurdere om saken hører under utvalgets kompetanseområde og om det vil prioritere saken.*

Det er altså opp til kontrollutvalget selv å vurdere om de ønsker å undersøke denne saken videre.

Kontrollutvalget må derfor ta stilling til om de ønsker å gå videre med denne saken, og eventuelt be om en orientering fra rådmannen i neste møte.

Rådmannen bes om å komme og orientere om saken, sett fra administrasjonens ståsted.

From: May Brit Nordhagen
Sent: Saturday, November 24, 2018 10:49 PM
To: Torgun M Bakken
Subject: Fwd: Spørsmål om prosess skole og aktivitetshus
Attachments: image001.jpg; ATT00001.htm; 2018 forenklete spørsmål til rådmannen.pdf; ATT00002.htm

Follow Up Flag: Følg opp
Flag Status: Flagged

Sendt fra min iPhone

Videresendt melding:

Fra: Monica Skybakmoen <mskybakm@gmail.com>
Dato: 24. november 2018 kl. 10:30:26 CET
Til: Gunhild Ullerud <gunhildul@gmail.com>, Halvor Midtsundstad <halmid@online.no>, Knut Kjeldsen <kkjeldse@online.no>, Lena Henriksen <henriksen.lenagirl@gmail.com>, May Brit Nordhagen <May.Brit.Nordhagen@edu.grue.kommune.no>, Nicklas Avén <nicklas.aven@jordogskog.no>, Ragnhild Kjeldsen <rkjeldse@online.no>, "Robert Weischer" <robert.weischer@hedmark.org>, Åse Lonkemoen Hansen <bjohae@online.no>
Emne: Fw: Spørsmål om prosess skole og aktivitetshus

Rådmannen forsto ikke spørsmålene mine, så jeg har forenklet litt.

Monica

From: Monica Skybakmoen
Sent: Saturday, November 24, 2018 10:28 AM
To: Eyvind Alnæs ; Hans Johan Finne
Cc: Cathrine Dalen ; Anne Flaten ; Arne Idar Grandahl ; Arnstein Rivenes ; Asgeir Rustad ; Bente Engebretsen ; Bjørn Karlstad ; Bjørn Skjerpen ; Bjørn Thomas Berget hjem ; Christian Svenkerud ; Åse Lonkemoen Hansen ; Eli Krekvik ; Eli Kristin Vingeng ; Erling Olav Eriksmoen ; Espen Svenneby ; Eva Olastuen ; Grete Aabakken ; Gudmund Gjerdrum ; Gunhild Ullerud ; Halvor Midtsundstad ; Hans Johan Finne ; Harry Vinje ; Henrike Wangenheim ; Hilde Riseng ; Ingrid Svenneby Opsahl ; Ivar Arnesen ; Iver Håkonsmoen ; Jan Tore Olsrud ; Jan-Erik Gaup ; John Christian Wold ; Katinka Schjerven Eriksen ; kfub Tørasen bhg ; Kjetil Elsetrønningen ; Kristian Noer ; Kåre Magne Sæther ; Lise ; Lise Morønning hjem ; Magnus Tøraasen ; Magnus Vilming ; Marit Kynbråten ; May Britt Nordhagen ; May-Liss Sæterdalen ; Morten Wenstad ; Ola Nystuen ; Ola Sørlandsengen ; Ottar Haugen ; Per Ove Leistad ; Per Åge Bjerke ; Ragnar Kristmoen ; Ragnhild Kjeldsen ; Ståle Osrønningen ; Svein K Olsen ; Svein Kynbraaten ; Thomas Bråten ; Torstein Risberg ; Marius Urdahl ; Vanja Margrethe Holtnes Fredriksen ; Wivianne Heggbredda ; Aase-Marie Tovsen Nes ; Anne Kristine Rossebø ; Arild Lande ; Cathrine Hagen ; Dagrun Gundersen ; Geir Arne Framaaas ; Hanne Raade ; Jon Martin Valhaugstrand ; Margrethe Smørbøl ; Marianne Gjerdrum ; Marit Ekeberg ; Morten Libekk ; Siri Brunborg ; Sølvi M Nilsen ; Torunn

Syversen ; Tore Gresmo ; Dag Kjetil Gjerdrum ; Knut Henriksen ; Lise Berger
Svenkerud

Subject: Re: Spørsmål om prosess skole og aktivitetshus

Hei igjen

Jeg har forenklet og tydeliggjort spørsmålene og håper at det ble forståelig for deg nå hva jeg lurte på. Se vedlegg.

Jeg ber om at Kontrollutvalget også behandler spørsmålene slik at vi sikrer at prosessen med skole- og aktivitetshus er lovlig.

Mvh

Monica Skybakmoen

From: Eyvind Alnæs

Sent: Friday, November 23, 2018 12:03 PM

To: 'Monica Skybakmoen'

Cc: Cathrine Dalen ; Anne Flaten ; Arne Idar Grandahl ; Arnstein Rivenes ; Asgeir Rustad ; Bente Engebretsen ; Bjørn Karlstad ; Bjørn Skjerven ; Bjørn Thomas Berget hjem ; Christian Svenkerud ; Åse Lonkemoen Hansen ; Eli Krekvik ; Eli Kristin Vingeng ; Erling Olav Eriksmoen ; Espen Svenneby ; Eva Olastuen ; Grete Aabakken ; Gudmund Gjerdrum ; Gunhild Ullerud ; Halvor Midtsundstad ; Hans Johan Finne ; Harry Vinje ; Henrike Wangenheim ; Hilde Riseng ; Ingrid Svenneby Opsahl ; Ivar Arnesen ; Iver Håkonsmoen ; Jan Tore Olsrud ; Jan-Erik Gaup ; John Christian Wold ; Katinka Schjerven Eriksen ; kfub Tørasen bhg ; Kjetil Elsetrønningen ; Kristian Noer ; Kåre Magne Sæther ; Lise ; Lise Morønning hjem ; Magnus Tøraasen ; Magnus Vilming ; Marit Kynbråten ; May Britt Nordhagen ; May-Liss Sæterdalen ; Morten Wenstad ; Ola Nystuen ; Ola Sørlandsengen ; Ottar Haugen ; Per Ove Leistad ; Per Åge Bjerke ; Ragnar Kristmoen ; Ragnhild Kjeldsen ; Ståle Osrønningen ; Svein K Olsen ; Svein Kynbraaten ; Thomas Bråten ; Torstein Risberg ; Marius Urdahl ; Vanja Margrethe Holtnes Fredriksen ; Wivianne Heggbredda ; Aase-Marie Tovsen Nes ; Anne Kristine Rossebø ; Arild Lande ; Cathrine Hagen ; Dagrun Gundersen ; Geir Arne Framaas ; Hanne Raade ; Jon Martin Valhaugstrand ; Margrethe Smørbøl ; Marianne Gjerdrum ; Marit Ekeberg ; Morten Libekk ; Siri Brunborg ; Sølvi M Nilsen ; Torunn Syversen ; Tore Gresmo ; Dag Kjetil Gjerdrum ; Knut Henriksen

Subject: SV: Spørsmål om prosess skole og aktivitetshus

Hei,

Jeg må bare innrømme at jeg ikke skjønner spørsmålene dine.

Med vennlig hilsen

Eyvind Alnæs

Rådmann

Mobil: 48 22 63 13

Våler kommune
- ett gir ekstra

Fra: Monica Skybakmoen <mskybakm@gmail.com>

Sendt: 23. november 2018 11:03

Til: Eyvind Alnæs <ea@vis.kommune.no>

Kopi: Cathrine Dalen <cd@vis.kommune.no>; Anne Flaten <af@vis.kommune.no>; Arne Idar Grandahl <arne.idar.grandahl@gmail.com>; Arnstein Rivenes <arnstein.rivenes@moelven.no>; Asgeir Rustad <ar@vis.kommune.no>; Bente Engebretsen <benteengebretsen@hotmail.com>; Bjørn Karlstad <bjornroald@hotmail.no>; Bjørn Skjerpen <b.skjerpen@gmail.com>; Bjørn Thomas Berget hjem <bjornberget@hotmail.no>; Christian Svenkerud <cs@glommen.skog.no>; Åse Lonkemoen Hansen <bjohae@online.no>; Eli Krekvik <elik@vis.kommune.no>; Eli Kristin Vingeng <ekvingeng@gmail.com>; Erling Olav Eriksmoen <Erlingolaveriksmoen@gmail.com>; Espen Svenneby <Espen.Svenneby@byggma.no>; Eva Olastuen <evaolas@online.no>; Grete Aabakken <gaabakke@online.no>; Gudmund Gjerdrum <gjerdrum.gudmund@gmail.com>; Gunhild Ullerud <gunhildul@gmail.com>; Halvor Midtsundstad <halmid@online.no>; Hans Johan Finne <finnskogentaichi@hotmail.com>; Harry Vinje <harry.vinje@nssb.no>; Henrike Wangenheim <Henrike.Wangenheim@vis.kommune.no>; Hilde Riseng <hkriseng@online.no>; Ingrid Svenneby Opsahl <ingrid_s.by@hotmail.com>; Ivar Arnesen <iarnesen2017@gmail.com>; Iver Håkonsmoen <uih@sfs.no>; Jan Tore Olsrud <jtolsrud@hotmail.no>; Jan-Erik Gaup <jan.erik.gaup@brednett.no>; John Christian Wold <jc-wold@online.no>; Katinka Schjerven Eriksen <katinka@vaktmestertjenesten.no>; kfub Tørasen bhg <marita.sollien@gmail.com>; Kjetil Elsetrønningen <kelsetronningen@mil.no>; Kristian Noer <darwinsen@outlook.com>; Kåre Magne Sæther <kmsaethe@online.no>; Lise <lbs@brednett.no>; Lise Morønning hjem <lise.k.m@hotmail.no>; Magnus Tøraasen <magnus.toraasen@gmail.com>; Magnus Vilming <Magnus.vilming@outlook.com>; Marit Kynbråten <marit.kynbraaten@bbnett.no>; May Britt Nordhagen <mnordhagen@hotmail.com>; May-Liss Sæterdalen <post@webtrollet.net>; Morten Wenstad <mortenwenstad@me.com>; Ola Nystuen <ola-nys@hotmail.com>; Ola Sørlandsengen <ola.sorlandsengen@bbnett.no>; Ottar Haugen <elfihaugen@hotmail.com>; Per Ove Leistad <perovelestad@gmail.com>; Per Åge Bjerke <paag-b@online.no>; Ragnar Kristmoen <ragnar@kristmoen.no>; Ragnhild Kjeldsen <rkjeldse@online.no>; Ståle Osrønningen <Staaleos@online.no>; Svein K Olsen <svkols@online.no>; Svein Kynbraaten <svein.kynbraaten@bbnett.no>; Thomas Bråten <btb@brednett.no>; Torstein Risberg <torstein@matmar.no>; Marius Urdahl <urdahlmaskin@gmail.com>; Vanja Margrethe Holtnes Fredriksen <vmholtnesfredriksen@gmail.com>; Wivianne Heggbredda <wivianne.heggbredda@outlook.com>; Aase-Marie Tovsen Nes <am@vis.kommune.no>; Anne Kristine Rossebø <akr@vis.kommune.no>; Arild Lande <Arild.Lande@vis.kommune.no>; Cathrine Hagen <Cathrine.Hagen@vaaler-he.kommune.no>; Dagrun Gundersen <dagrun.gundersen@vaaler-he.kommune.no>;

Geir Arne Framaaas <geir.arne.framaas@vis.kommune.no>; Hanne Raade <her@vis.kommune.no>; Jon Martin Valhaugstrand <jmv@vis.kommune.no>; Margrethe Smørbøl <ms@vis.kommune.no>; Marianne Gjerdrum <Marianne.Gjerdrum@vaaler-he.kommune.no>; Marit Ekeberg <Marit.Ekeberg@vaaler-he.kommune.no>; Morten Libekk <morten.libekk@vis.kommune.no>; Siri Brunborg <sb@vis.kommune.no>; Sølvi M Nilsen <SMNilsen@vaaler-he.kommune.no>; Torunn Syversen <ts@vis.kommune.no>; Tore Gresmo <Tore.Gresmo@vaaler-he.kommune.no>; Dag Kjetil Gjerdrum <dkg@vis.kommune.no>; Knut Henriksen <Knut.Henriksen@vaaler-he.kommune.no>

Emne: Re: Spørsmål om prosess skole og aktivitetshus

Hei Og ja, jeg vet at saken skal behandles i desember. I sakspapirene som skal behandles i utvalgene på mandag fremlegges ikke det kommunestyret ba om i mars om utredning av ulike alternativer. I sakspapirene er det heller ikke besvart punktene fra formannskapsvedtaket sak 060/18. Det er et nytt alternativ som er utredet uten at kommunestyret har styrt prosessen i den retningen. Jeg stiller 2 helt konkrete spørsmål til administrasjonen om **saksbehandling** som jeg ber om svar på. Jeg er relativt godt kjent med all offentlig dokumentasjon og vedtak i saken.

mvh

Monica Skybakmoen

Den fre. 23. nov. 2018 kl. 10:07 skrev Eyvind Alnæs <ea@vis.kommune.no>:

Hei,

Som jeg nevnte for deg i kommunestyret på mandag, kommer saken om Skole- og aktivitetshus opp til behandling i kommunestyret i 10.12.

Det er kommunestyret som da inviteres til å fatte vedtak om dette prosjektet skal videreføres, og hvis man ønsker å gå videre, hvilket alternativ som kommunestyret ønsker å gå videre med.

Med vennlig hilsen

Eyvind Alnæs

Rådmann

Mobil: 48 22 63 13

Fra: Monica Skybakmoen <mskybakm@gmail.com>

Sendt: 22. november 2018 21:07

Til: Cathrine Dalen <cd@vis.kommune.no>; Anne Flaten <af@vis.kommune.no>; Arne Idar Grandahl <arne.idar.grandahl@gmail.com>; Arnstein Rivenes <arnstein.rivenes@moelven.no>; Asgeir Rustad <ar@vis.kommune.no>; Bente Engebretsen <benteengebretsen@hotmail.com>; Bjørn Karlstad <bjornroald@hotmail.no>; Bjørn Skjerpen <b.skjerpen@gmail.com>; Bjørn Thomas Berget <bjornberget@hotmail.no>; Christian Svenkerud <cs@glommen.skog.no>; 'Egil Olav Hansen' <bjohae@online.no>; Eli Krekvik <elik@vis.kommune.no>; Eli Kristin Vingeng <ekvingeng@gmail.com>; 'Erling Olav Eriksmoen' <Erlingolaveriksmoen@gmail.com>; 'Espen Svenneby' <Espen.Svenneby@byggma.no>; 'Eva Olastuen' <evaolas@online.no>; Eyvind Alnæs <ea@vis.kommune.no>; Grete Aabakken <gaabakke@online.no>; Gudmund Gjerdrum <gjerdrum.gudmund@gmail.com>; Gunhild Ullerud <gunhildul@gmail.com>; 'Halvor Midtsundstad' <halmid@online.no>; Hans Johan Finne <finnskogentaichi@hotmail.com>; Harry Vinje <harry.vinje@nssb.no>; Henrike Wangenheim <Henrike.Wangenheim@vis.kommune.no>; 'Hilde Riseng' <hkriseng@online.no>; Ingrid Svenneby Opsahl <ingrid_s.by@hotmail.com>; Ivar Arnesen <iarnesen2017@gmail.com>; 'Iver Håkonsmoen' <uih@sfs.no>; Jan Tore Olsrud <jtolrud@hotmail.no>; 'Jan-Erik Gaup' <jan.erik.gaup@brednett.no>; 'John Wold' <jc-wold@online.no>; Katinka Schjerven Eriksen <katinka@vaktmestertjenesten.no>; kfub Tørasen bhg

<marita.sollien@gmail.com>; 'Kjetil Elsetrønningen'
 <kelsetronningen@mil.no>; Kristian Noer <darwinsen@outlook.com>; Kåre
 Magne Sæther <kmsaethe@online.no>; 'Lise Berger Svenkerud'
 <lbs@brednett.no>; Lise Kristine Morønning <lise.k.m@hotmail.no>; Magnus
 Tøraasen <magnus.toraasen@gmail.com>; Magnus Vilming
 <Magnus.vilming@outlook.com>; 'Marit Kynbråten'
 <marit.kynbraaten@bbnett.no>; May Britt Nordhagen
 <mnordhagen@hotmail.com>; 'May-Liss Sæterdalen' <post@webtrollet.net>;
 Morten Wenstad <mortenwenstad@me.com>; Ola Nystuen <ola-
 nys@hotmail.com>; 'Ola Sørlandsengen' <ola.sorlandsengen@bbnett.no>; 'Ottar
 Haugen' <elfihaugen@hotmail.com>; Per Ove Leistad
 <peroveleistad@gmail.com>; 'Per Åge Bjerke' <paag-b@online.no>; Ragnar
 Kristmoen <ragnar@kristmoen.no>; 'Ragnhild Kjeldsen' <rkjeldse@online.no>;
 Ståle Osrønningen <Staaeos@online.no>; 'Svein K Olsen' <svkols@online.no>;
 Svein Kynbraaten <svein.kynbraaten@bbnett.no>; Thomas Bråten
 <btb@brednett.no>; Torstein Risberg <torstein@matmar.no>;
 urdahlmaskin@gmail.com; Vanja Margrethe Holtnes Fredriksen
 <vmholtnesfredriksen@gmail.com>; Wivianne Heggbredda
 <wivianne.heggbredda@outlook.com>

Kopi: Aase-Marie Tovsen Nes <am@vis.kommune.no>; Anne Kristine Rossebø
 <akr@vis.kommune.no>; Arild Lande <Arild.Lande@vis.kommune.no>; Asgeir
 Rustad <ar@vis.kommune.no>; Cathrine Hagen <Cathrine.Hagen@vaaler-
 he.kommune.no>; Dagrun Gundersen <dagrun.gundersen@vaaler-
 he.kommune.no>; Eyvind Alnæs <ea@vis.kommune.no>; Geir Arne Framaaas
 <geir.arne.framaas@vis.kommune.no>; Hanne Raade <her@vis.kommune.no>;
 Jon Martin Valhaugstrand <jmv@vis.kommune.no>; Margrethe Smørbøl
 <ms@vis.kommune.no>; Marianne Gjerdrum <Marianne.Gjerdrum@vaaler-
 he.kommune.no>; Marit Ekeberg <Marit.Ekeberg@vaaler-he.kommune.no>;
 Morten Libekk <morten.libekk@vis.kommune.no>; Siri Brunborg
 <sb@vis.kommune.no>; Sølvi M Nilsen <SMNilsen@vaaler-he.kommune.no>;
 Torunn Syversen <ts@vis.kommune.no>; Tore Gresmo <Tore.Gresmo@vaaler-
 he.kommune.no>; Dag Kjetil Gjerdrum <dkg@vis.kommune.no>; Knut
 Henriksen <Knut.Henriksen@vaaler-he.kommune.no>

Emne: Spørsmål om prosess skole og aktivitetshus

Hei

Se vedlagt pdf for spørsmål til administrasjonen.

Vedlagt word-dokument viser noen kronologiske og viktige vedtak i saken, samt
 alle politiske vedtak fra kommunestyret og formannskap/styringsgruppa etter
 arkitektkonkurransen.

mvh

Monica Skybakmoen

Kommunestyrerepresentant Våler SV

Opprinnelige spørsmål:

Jeg ber om at administrasjonen vurderer om det er foregått saksbehandlingsfeil når kommunestyret ikke er forelagt muligheten til å gjøre prioriteringer/endringer i bestillingen til prosjektgruppa da det ble klart at budsjettet ikke holder til det vi har bestilt.

Og jeg ber om at det redegjøres for om det er god prosess når kommunestyret ikke har vedtatt ny styringsgruppe, men at formannskapet har vedtatt seg selv i den rollen.

Forenklede spørsmål – og for å tydeliggjøre det enda mer, så snur jeg på rekkefølgen av spørsmål.

Nytt spørsmål 1:

Er det riktig (=lovlig fattet vedtak) at formannskapet er styringsgruppe for prosjektet, selv om kommunestyret har vedtatt at KO er styringsgruppe?

Bakgrunn for spørsmålet:**I kommunestyret 17.des.2015 ble følgende vedtatt (sak 19/15):**

«Tidligere styringsgruppe og de to arbeidsgruppene for ny skole og aktivitetshus nedlegges. **KO-utvalget skal være styringsgruppa for videre arbeid med Ny skole og aktivitetshus. Leder for KO-utvalget er også leder for styringsgruppa.**» [min utheving].

18. september 2017 (sak 45/17) står det i saksutredningen til kommunestyret at KO fortsetter som styringsgruppe:

Vi foreslår i denne fase å opprettholde strukturen i prosjektorganisasjonen, med administrativ prosjektgruppe og KO som styringsgruppe. I tillegg tiltrer en representant fra FAU og rådmann i gruppen. For å sikre en rask og effektiv arbeidsform utpekes det en intern arbeidsgruppe fra prosjektgruppen. Denne arbeidsgruppen utarbeider i samarbeid med prosjektgruppen et forslag til forprosjekt del 1 som benyttes i høringsprosessen.

8. februar 2018 stiller formannskapet spørsmål ved om de selv kanskje bør være styringsgruppe:

Formannskapet - 005/18 F - behandling: «Formannskapet går enstemming inn for NM's innstilling med ett tillegg: Utvalget ber om vurdering av en nærmere tilknytning mellom bankbygget og aktivitetshuset. **Bør formannskapet være styringsgruppe for forprosjektet?**» [min utheving].

7. juni 2018 vedtar formannskapet seg selv som styringsgruppe: Formannskapet vedtar rådmannens forslag til organisering, mandat og arbeidsoppgaver slik det er beskrevet i saksutredningen. Styringsgruppas mandat er å gjennomføre kommunestyrets vedtak i henhold til PS 016/18. Prosjektgruppas mandat er framlegge jevnlig statusrapport i henhold til: -fremdrift -økonomi -evt. endringer innenfor rammene av styringsgruppas mandat.

Kommunestyret har aldri opphevet styringsgruppa fra 2015, og har aldri vedtatt at formannskapet skal være styringsgruppe.

Nytt spørsmål 2:

Er det riktig at formannskapet/styringsgruppa – på anbefaling fra rådmannen - kan sette seg over kommunestyrets bestilling i saken og ikke forholde seg lojalt til kommunestyrets vedtak?

Bakgrunn for spørsmålet:

Bakgrunnen er todelt.

Kommunestyret ble framlagt Lanternen 1 og 2 og vedtok at **begge** skulle utredes videre. De er navngitt i vedtaket 16/18 fra 19.mars 2018. Det ble **ikke** vedtatt å arbeide fram en Lanternen 3.

Burde ikke styringsgruppa/prosjektgruppa/prosjektleder kommet tilbake til kommunestyret og bedt om ny retning på prosjektet da det ble tydelig at rammebetingelsene (=at verken Lanternen 1 eller 2 lar seg bygge ut fra budsjett) endret seg drastisk?

I saksutredningen til styringsgruppemøtene 18. og 22.oktober 2018 står det følgende (sak 56/18 og 60/18):

«Rådmannen mener nå at et prosjekt på 280 mill kr ikke vil bli anbefalt fra hans side. Utifra dette er det viktig at styringsgruppen ser nærmere på prosjektet, og diskuterer at Lanternen med det opprinnelige romprogrammet ikke lar seg løse med nåværende budsjett og at Rådmannen ikke vil anbefale en økning i budsjettet. Prosjekteringsgruppen har tatt Rådmannens signal til etterretning og arbeider med følgende: a. Vis og beregn vesentlige endringer som kan medføre at prosjektet samsvarer med opprinnelig budsjettet investeringsnivå på 227 mill kr eks mva. b. Presenter oppdaterte grov-forslag til løsninger til styringsgruppen den 18. oktober.»

Kan rådmannen gå vekk fra kommunestyrets vedtak?

Kan formannskapet/styringsgruppa gå vekk fra kommunestyrets vedtak?

Til sist vil jeg bare minne om KommuneLOVEN som er relevant i begge spørsmålene:

KommuneLOVEN sier i kap.2 § 6 at : Kommunestyret og fylkestinget er de øverste kommunale og fylkeskommunale organer. De treffer vedtak på vegne av kommunen eller fylkeskommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak.

Mvh

Monica Skybakmoen
kommunestyrerepresentant SV
24.11.2018

Arkivsak-dok. 18/00046-40
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Våler kontrollutvalg	10.12.2018

SAK 63/18 INFORMASJON OM UMLEIEBOLIGER OG TILDELING AV LEILIGHETER.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget takker for informasjonen og tar saken til orientering.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kommunenes kontrollutvalg skal på vegne av kommunestyret ha tilsyn med hele den kommunale forvaltningen. For å kunne utøve sitt tilsyn, er det viktig at kontrollutvalget har god kjennskap til kommunens virksomhet, og i den forbindelsen ønsker de bl.a. en orientering om de forskjellige enhetene og de ulike oppgavene i kommunen.

Kontrollutvalget har sagt i sin tiltaksplan at de ønsker en generell informasjon om **utleieboliger og tildelinger av leiligheter** i Våler kommune. Det har vært en del medieoppslag om konkrete boliger og kontrollutvalget ønsker derfor en orientering om disse sakene.

Leder for NAV Marianne Gjerdrum kommer og orienterer i saken.

Arkivsak-dok. 18/00006-6
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang

Møtedato

Våler kontrollutvalg

10.12.2018

SAK 64/18 OPPFØLGING AV SELSKAPSKONTROLL I SOR IKS.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar SOR IKS sin tilbakemelding til orientering og registrerer at selskapet jobber kontinuerlig for å sikre at innkjøpene skjer iht. bestemmelsene.

Vedlegg:

1. Tilbakemelding fra SOR IKS, datert 19.11.18.

Saksframstilling:

Kontrollutvalgene i Grue, Våler og Åsens bestilte i 2017 en selskapskontroll/forvaltningsrevisjon i SOR IKS knyttet til **Lov om offentlige anskaffelser i SOR IKS** med følgende problemstillinger:

1. **Har Solør Renovasjon IKS etablert en betryggende intern kontroll slik at regelverket for offentlige anskaffelser følges?**
2. **Har anskaffelser større enn kr. 100 000 eks mva. vært gjenstand for konkurranse og er kravet til dokumentasjon oppfylt?**
3. **I hvilken grad foretar SOR IKS innkjøp som tilsier at selskapet bør vurdere å inngå rammeavtaler?**

Gjennomgangen er et samarbeidsprosjekt mellom de tre kontrollutvalgene og selskapskontrollen ble bestilt fra Hedmark Revisjon IKS. I rapporten fra Hedmark Revisjon IKS ble det sagt følgende (jf. kap. 5.4) i forhold til konklusjon og anbefalinger:

Med bakgrunn i vurderingene som er foretatt i relasjon til hvert av hovedspørsmålene, er revisors samlede konklusjon at Solør Renovasjon IKS praksis innen det reviderte området i hovedsak synes å fungere tilfredsstillende. Revisor fremmer samtidig, som nevnt, enkelte anbefalinger:

- I undersøkelsen går det frem at Solør Renovasjon IKS ikke har gjennomført den beskrevne internkontrollen som fremgår av selskapets innkjøpsinstruks. Med

bakgrunn i dette vil revisor anbefale at det for fremtiden igangsettes nødvendige tiltak knyttet til å følge opp og etterleve internkontrollbestemmelsene i innkjøpsinstruksen.

- Når det gjelder de kontrollerte anskaffelsene, er revisors vurdering at Solør Renovasjon IKS i hovedsak har etterlevd revisjonskriteriene. I langt de fleste tilfeller synes det å være gjennomført nødvendig konkurranse og dokumentasjon. Til tross for at Solør Renovasjon i hovedsak vurderes å ha etterlevd kriteriene, forekommer det enkelte mangler. Med bakgrunn i dette anbefaler revisor at Solør Renovasjon IKS sikrer økt etterlevelse innen området for fremtiden.
- Revisor vil anbefale at Solør Renovasjon IKS innarbeider rutiner som sikrer at selskapet inngår rammeavtaler hvor det foretas regelmessige innkjøp. Dette for å sikre at selskapet foretar innkjøp som er i henhold til FOA § 5-4 niende ledd.

Rapporten ble behandlet i kontrollutvalgene i februar 2018 og deretter i kommunestyrene i hhv. Grue 12.3.18 (sak 012/18), Våler 19.3.18 (sak 025/18) og Åsnes 30.4.18 (sak 029/18) med likelydende vedtak:

- a. Kommunestyret tar rapport om **Offentlige anskaffelser i Solør Renovasjon IKS** til orientering.
- b. Kommunestyret ber selskapet følge opp rapportens anbefalinger.
- c. Kontrollutvalget innhenter tilbakemelding fra selskapet om hvordan anbefalingene er fulgt opp, innen 1.11.18.

Vi har derfor bedt om en tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp i ettertid. Selskapets tilbakemelding ligger som vedlegg 1 i saken. Her beskrives hvordan de jobber for å sikre at innkjøpsrutinene forbedres.

Arkivsak-dok. 18/00012-16
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Våler kontrollutvalg	10.12.2018

SAK 65/18 INTERIMRAPPORT REGNSKAPSREVISJON 2018.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar revisjonens rapportering til orientering.

Vedlegg:

1. Revisjonsrapport interim 2018, regnskapsrevisjon, Hedmark Revisjon IKS, datert 29.11.18.

Saksframstilling:

Som det går fram av oppdragsavtalen pkt. 5.3, legges det opp til en statusrapport regnskapsrevisjon i løpet av vinteren. Denne rapporten er sendt til rådmannen, med kopi til kontrollutvalget.

Som det er orientert om tidligere, deltar ikke revisjonen vanligvis under behandlingen av denne saken, men hvis kontrollutvalget har kommentarer, kan sekretariatet formidle dette til Hedmark Revisjon IKS i ettertid.

Det er en del forhold i rapporten som krever oppfølging og sekretariatsleder vil gi noen korte kommentarer i møtet.

Våler kommune
v/ rådmann
2436 Våler i Solør

Postboks 84, 2341 Løten
Telefon: 62 43 58 00
www.hedmark-revisjon.no
post@hedmark-revisjon.no
Org.nr.: 974 644 576 MVA

Saksbeh.:
Tove Brattli

Direkte tlf.:
971 49387

Deres ref.:

Bankgiro: 1822.46.49505
Vår ref.: 1600 / 2018
Dato: 29.11.18

REVISJONSRAPPORT INTERIM 2018 – VÅLER KOMMUNE

Vi har gjennomført interimrevisjon i Våler kommune. Gjennom høsten har vi oppdatert tidligere kartlagte rutiner og implementerte kontroller. For at vi skal kunne bygge på kommunens interne kontrollhandlinger i vårt arbeid, må vi skaffe oss sikkerhet for at de interne rutinene og implementerte kontrollene fungerer tilfredsstillende. Dette gjør vi ved bruk av blant annet utvalgsbasert testing. På andre regnskapsområder der vi mener kommunens rutiner er svake eller der vi mener det er mer effektivt, vil vi teste detaljer, noe som medfører en større kontroll av regnskapsdataene. Hensikten er å gi oss tilfredsstillende sikkerhet for at det ikke oppstår vesentlige feil i regnskapet.

Nedenfor har vi summert opp våre erfaringer etter interimrevisjonen.

Gjennomførte kontroller

Kommunen driver en mangeartet og kompleks virksomhet med et stort antall transaksjoner. Det er derfor svært viktig at det er etablert god økonomisk intern kontroll og at de etablerte kontrollene fungerer som forutsatt.

For å forsikre oss om at internkontrollen fungerer har vi testet følgende kontroller

Attestasjon og anvisning knyttet til:

- * innkjøp – elektroniske og manuelle bilag
- * variabel lønn, herunder reiseregninger – elektroniske og manuelle bilag
- * sosiale utbetalinger (remitteringsfiler)

Avstemminger knyttet til:

- * bank
- * skattetrekk

I tillegg har vi påsett at:

- * inn- og utmelding av pensjonsordningene fungerer tilfredsstillende
- * fast lønn utbetales på bakgrunn av signert arbeidsavtale
- * skille mellom drift og investering synes ivaretatt
- * budsjettreguleringer blir tilstrekkelig hensyntatt
- * håndverkerkontrakter har blitt fulgt opp med inngåelse av rammeavtaler
- * det hvert tertial er rapportert om finansforvaltning

Med unntak av det vi kommenterer nedenfor, har våre tester ikke avdekket feil eller avvik. Vi mener derfor kommunens interne kontroll, med disse unntakene, fungerer tilfredsstillende.

Attestasjon og anvisning

Ved test av attestasjon og anvisning av overføringslogg i forhold til timelister produsert via Visma Ressursstyring fant vi avvik både i form av en del manglende levert månedsrapport og manglende attestasjon og/eller anvisning av månedsrapporten der denne var levert. Dette er tatt opp også tidligere år. I 2017 konstaterte vi at rutiner på området var forbedret. I 2018 har vi konstatert at rutiner i forhold til levering av månedsrapport har blitt dårligere igjen.

Kommunen må sørge for rutiner som sikrer at bestemmelsene i økonomireglementet sitt kapittel 4 om attestasjon og anvisning etterleves.

Skille mellom drift og investering

Ekstra avvirkning av kommuneskog på Haslemoen, utover det som er riktig hogstvolum ut i fra skogplan/skogfaglig vurdering, vil i henhold til KRS nr 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet, være uvanlig, uregelmessig og vesentlig, og skal i henhold til standarden derfor bokføres i investeringsregnskapet. Vi vil følge opp at dette bokføres i tråd med regelverket i 2018 og i resten avvirkningsperioden.

Gravberget skole med flere bygg er solgt for kr 1,- i henhold til kommunestyrevedtak 027/18. Når det selges eiendom til underpris, er regelverket slik at «mellomlegget» mellom virkelig verdi/takst på eiendom og det den blir solgt for, skal bokføres i driftsregnskapet som tilskudd/overføring til andre. Virkelig verdi/takst på eiendommen inntektsføres i investeringsregnskapet. Vi vil følge opp at salget i henhold til kommunestyrevedtak 027/18 blir bokført i tråd med regelverket.

Vår gjennomgang av prosjekter bokført i kommunens investeringsregnskap, i forhold til at skille drift/investering er i henhold til KRS nr 4, har avdekket at noen prosjekter bokført i investeringsregnskapet skulle vært bokført i driftsregnskapet. Pr dato er dette ikke korrigert. Vi vil følge opp at korrigering blir foretatt.

Vi vil anbefale at det etableres gode rutiner for vurdering av riktig skille mellom drifts- og investeringsregnskapet i budsjettprosessen. I tillegg må det gjøres en løpende vurdering gjennom året i forhold til nye prosjekter i investeringsregnskapet.

Pr dato har vi konstatert at investeringsbudsjettet ikke er lagt inn i Visma. Vi anbefaler at vedtatt investeringsbudsjett legges inn i begynnelsen av året, slik at det kan brukes i forhold til økonomi-rapportering og budsjettstyring. Vi vil også minne om at i henhold til forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner skal investeringsregnskapet avlegges med kolonner for både opprinnelig og regulert budsjett.

Budsjettreguleringer

Ved interimgjennomgangen har vi kontrollert at alle kommunestyrevedtak som medfører budsjettendringer er innlagt og korrekt registrert. Vi har konstatert at ved vår gjennomgang er det ikke lagt inn budsjettendringer vedtatt i KS-051/18 ennå.

Lov om offentlige anskaffelser – håndverkerkontrakter og inngåelse av rammeavtaler

Dersom lov og forskrift om offentlige anskaffelser etterleves, vil dette medføre redusert risiko knyttet til misligheter og transaksjoner med nærstående. Dette fordi regelverket sikrer at alle vesentlige innkjøp blir gjort på bakgrunn av konkurranse i markedet.

I 2017 foretok vi stikkprøver for å påse at vesentlige innkjøp er gjort på bakgrunn av konkurranse. Vi ba i den forbindelse om dokumentasjon på at konkurranse er gjennomført, enten i form av anbud eller ved innhentelse av tilbud fra flere alternative leverandører.

For noen av de innkjøpene vi ba om dokumentasjon på hadde det ikke vært konkurranse. Dette gjaldt stort sett håndverkerkontrakter. Det ble oppgitt at det jobbes med disse. Planen var utlysning av disse med oppstart primo januar og at de var forventet ferdig våren 2018.

Vi har fulgt opp dette i år og fått oppgitt at rammeavtaler i forhold til håndverkerkontrakter (tømrer, elektriker og rørlegger) ikke vil komme på plass i 2018 på grunn av forsinkelser i prosessen. Slik det ligger an vil disse ikke kunne bli kontrahert før på nyåret i 2019.

Vi mener det er viktig å få dette på plass. Kjøp uten konkurranse medfører etter vår mening høyere risiko for misligheter og risiko for at transaksjoner med nærstående parter ikke er gjort på armlengdes avstand.

Rapportering om finansforvaltning

I henhold til forskrift om kommuners finans- og gjeldsforvaltning § 6, 1. og 2. ledd heter det:

«Administrasjonssjefen skal minst to ganger i året legge fram en rapport for kommunestyret som viser status for kommunens finans- og gjeldsforvaltning.

I tillegg skal administrasjonssjefen etter årets utgang legge fram en rapport for kommunestyret som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året».

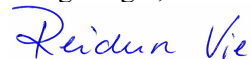
Tilsvarende står det i kommunens reglement for finansforvaltning kapittel 6.5 og 7.7. De to kapitlene sier hva som skal rapporteres og hvordan. Vi kan ikke se at det er rapportert i tråd med dette i 1. og 2. tertialrapport for 2018. Rapporteringen må tilpasses slik at bestemmelsene i reglement for finansforvaltning blir ivaretatt.

Årsavslutningen

Før vi avlegger revisjonsberetningen vil vi avvikle et møte mellom ledelsen og revisjonen hvor vi gjennomgår utkast til årsavslutningsbrev og utkast til revisjonsberetning for 2018. Vi vil komme tilbake til tidspunkt senere.

Vi minner om at frist for avleggelse av årsregnskapet er 15. februar og frist for avleggelse av årsberetning 31. mars. Dersom disse fristene overholdes vil vi avgi vår revisjonsberetning innen fristen 15. april.

Kongsvinger, den 29. november 2018

Reidun Vie
oppdragsansvarlig revisor

Tove Brattli
Regnskapsrevisor

Kopi: kontrollutvalget

Arkivsak-dok. 18/00178-11
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang

Møtedato

Våler kontrollutvalg

10.12.2018

SAK 66/18 BESTILLING AV SELSKAPSKONTROLL.

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget viser til plan for selskapskontroll for Våler kommune for 2018-2019 og bestiller en prosjektplan knyttet til forvaltningsrevisjonsprosjekt i Våler Vekst AS, knyttet til Kompetanse og kultur, ivaretagelse av brukere.
2. Prosjektplanen, sammen med forslag til problemstillinger, legges fram i neste møt

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kommunestyret vedtok i sak 24.9.18, sak 054/18 en revidert plan for selskapskontroll for **2018-2019**. I henhold til denne planen skal det i perioden gjennomføres følgende kontroll:

Selskap	Kontroller	Kommentarer
Våler Vekst	• Forvaltningsrevisjon	Kompetanse og kultur og ivaretagelse av brukerne.

Det er bare en kontroll i perioden og dette er en forvaltningsrevisjon i Våler Vekst AS. Det har aldri tidligere vært gjennomført en forvaltningsrevisjon i dette selskapet, men det er gjennomført tilnærmet samme gjennomgang i andre tilsvarende selskaper i andre kommuner.

Kontrollutvalget bestiller i første omgang en prosjektplan fra Hedmark Revisjon IKS, som legges fram i det første møtet i 2019. Da tar kontrollutvalget stilling til hvilke problemstillinger som ønskes belyst. Det kan for eksempel være noe lignende som er gjennomført tidligere:

1. Har de ansatte i Våler Vekst AS tilstrekkelig kompetanse til å veilede og lede de som trenger arbeidstrening?
2. I hvilken grad har ledelsen fokusert internt på etikk og holdningsskapende arbeid?

- 3. I hvilken grad får brukere tilbud om arbeidstrening/opplæring i hele tiltaksperioden?**
- 4. I hvilken grad kommer brukere ut i langvarig arbeid gjennom Våler Vekst AS sin virksomhet?**

Arkivsak-dok. 18/00209-1
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang
Våler kommunestyre
Våler kontrollutvalg

Møtedato
10.12.2018

SAK 67/18 REVIDERT PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON 2019-2020.

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget vedtar revidert plan for forvaltningsrevisjon for 2019-2020 med de prioriteringene som går fram av plan for forvaltningsrevisjon, pkt. 2.1
2. Planen sendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - Kommunestyret vedtar revidert plan for forvaltningsrevisjon for 2019-2020 med de prioriteringene som går fram av plan for forvaltningsrevisjon, pkt. 2.1

Vedlegg:

1. Revidert plan for forvaltningsrevisjon for 2019-2020.

Saksframstilling:

Ifølge kommunelovens § 77, nr. 4 og forskrift om kontrollutvalg § 9, er det kontrollutvalgets ansvar å påse at kommunens virksomhet blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget skal i henhold til forskriften § 10, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, som skal vedtas av kommunestyret. Kravet er at en slik plan skal vedtas minst en gang i valgperioden. Av 2. ledd framgår det at planen skal baseres på en overordnet analyse.

Plan for forvaltningsrevisjon ble behandlet i kommunestyret 12.12.16, sak 102/16, med følgende vedtak:

- a. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020, og slutter seg til de prioriteringene som går fram av planen.
- b. Kontrollutvalget vurderer behovet for en revidering av planen i 2018.
- c. Kontrollutvalget delegeres myndighet til å gjøre endringer i prioriteringen, jf. planen kapitel 2.4.

I planens pkt. 2.4, står det følgende: «Hvis forutsetningene skulle endre seg, kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen. Årsaken til endringen rapporteres til

kommunestyret». Den overordnede analysen og planen ligger under «Sentrale dokumenter» her: <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/vaaler/>

Kontrollutvalget valgte å foreslå følgende prioritering av prosjekter for Våler kommune for 2017 – 2020:

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Prioritet
Vann og avløp	Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende vann- og avløpsnett? Hvordan er vedlikeholdet av dette nettet? (mulig mindre prosjekt)	2017
IKT-sikkerhet	Tilganger/avganger, fysisk sikkerhet, sårbarhet osv., inkludert journalføring, off.lov/forvaltningslov/arkiv (mulig felles prosjekt med andre kommuner)	2017
Spesialundervisning og psykososialt miljø i skolen	Det vurderes et prosjekt rettet mot opplæringsloven § 9A og oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjon innen spesialundervisning. Avventer kommunens oppfølging av Fylkesmannens tilsyn.	Vurderes høsten 2017
Investeringsprosjekter	Kostnadsberegning, styring, oppfølging, rapportering og evaluering (kontraktstyring).	2018
Oppvekst	Skoleresultater, kompetanse i skolen (eventuelt fellesprosjekt med alle kommunene i regionen)	2018-2019①
Oppfølging av kommunestyrevedtak	Blir kommunestyrets vedtak fulgt og har rådmannen et tilfredsstillende system for å sikre at vedtakene blir fulgt opp? (mulig mindre prosjekt)	2019
Saksbehandling teknisk.	Gjennomgang av saksbehandlingen for byggesak med mer på teknisk, tidsfrister (saksbehandlingstid) og dispensasjoner.	2019
Intern kontroll	Hvordan fungerer den interne kontrollen i Våler? Det kan være flere områder det er aktuelt å vurdere i forhold til god intern kontroll, eks. gavemidler sykehjem, tvungen forvaltning og bofellesskap, økonomirutiner, medisinhåndtering, håndtering av pasientmidler sykehjem osv. Hvordan fungerer avvikssystemet? Nærmere spesifisering ved bestilling. kan eventuelt også kombineres med etiske holdninger, kultur.	2020
Selvkost	Følges reglene for selvkostberegninger i kommunen? (mulig mindre prosjekt)	2020
Kommunens kultur og holdninger	Kompetanse, profesjonalitet, engasjement, etiske holdninger, serviceinnstilling, osv.	Reserve

Av disse er «Vann og avløp» gjennomført og «Psykososialt miljø i Vålerskolen» er bestilt og blir levert i 2019.

Som det går fram av pkt. 2 i kommunestyrets vedtak, skal kontrollutvalget vurdere en revidering av planen i 2018. Sekretariatet har tatt en vurdering av planen, basert på bl.a. kostratall og samtale med rådmannen. I tillegg er planen oversendt Hedmark Revisjon IKS for eventuelle innspill. Kontrollutvalget foretar sin vurdering og forslag til prioritering i møtet 10.12.18.

Forslag til gjennomføring av prosjekter ligger i planen (vedlegg 1).

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

REVIDERT PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON

FOR
VÅLER KOMMUNE

2019-2020

Utarbeidet av Glåmdal sekretariat IKS
Behandlet i kontrollutvalget 10.12.18
Vedtatt i kommunestyret

1 Innledning

1.1 Forvaltningsrevisjon

Ifølge kommunelovens § 77, nr. 4 og forskrift om kontrollutvalg § 9, er det kontrollutvalgets ansvar å påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. Av departementets merknader til paragrafen framgår det at det i siste instans påhviler kommunestyret å sørge for at det blir mulig for kontrollutvalget å oppfylle forskriftens krav på dette punktet, blant annet ved å stille de nødvendige budsjettmidler til rådighet for kontrollutvalget.

Målet med forvaltningsrevisjon er å bidra til at virksomheten blir mer kostnads- og formålseffektiv. Forvaltningsrevisjonens innhold er utdypet i forskrift om revisjon § 7, første ledd:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger.

Herunder om

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,*
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,*
- c) regelverket etterleves,*
- d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,*
- e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,*
- f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.*

Forvaltningsrevisjonen er med andre ord et viktig verktøy for kommunens øverste politiske organ, for å føre tilsyn og kontroll med kommunens totale forvaltning og de resultater som oppnås.

Forvaltningsrevisjon søker også å avdekke forbedringspotensialer i virksomhetene og ønsket er at resultatene av forvaltningsrevisjon har en positiv effekt på organisasjonsmessig læring og utvikling.

1.2 Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal i henhold til forskrift om kontrollutvalg utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, som skal vedtas av kommunestyret. Følgende står i forskrift om kontrollutvalg § 10:

«Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter.»

Av 2. ledd framgår det at planen skal baseres på en overordnet analyse. Selve forskriftsteksten gir ingen føringer på hva en slik overordnet analyse er, eller hvordan den skal gjennomføres, bortsett fra at den skal bygge på risiko- og vesentlighetsvurderinger med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter. Imidlertid har Norges Kommunerevisorforbund utarbeidet en veileder¹, som vi har hentet inspirasjon fra.

¹ http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/OA_Veileder.pdf

I kommentarene til forskriften er det sagt at det kan være hensiktsmessig å utarbeide en årlig plan, eventuelt at planen revurderes hvert år, ettersom endringer skjer raskt og forutsetningene kan endre seg. Ettersom det legges opp til at kontrollutvalget kan få myndighet til å gjøre endringer i planen, har sekretariatet vurdert det som mest realistisk å få lagt fram en ny plan hvert fjerde år, men med en revidering av planen etter to år.

Kommunestyret behandlet overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for 2017-2020 i møtet 12.12.16. Nå legges det fram en revidert plan for forvaltningsrevisjon i tråd med forutsetningene. Det lages ikke en ny overordnet analyse, men vi har sett på ulike kostratall, for å undersøke det er store avvik fra den analysen som ble gjennomført i 2016 og vi har gjennomført samtale med rådmannen. I tillegg er forslag til plan oversendt Hedmark Revisjon IKS for innspill. Kontrollutvalget vurderte på denne bakgrunnen om det var behov for en justering av planen. Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon, som ble vedtatt i 2016, ligger på sekretariatets hjemmeside, under «Sentrale dokumenter» her: <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/vaaler/>

2 Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2019-2020

2.1 Forslag til prosjekter

I tabellen/oversikten nedenfor har vi tatt med det som ble foreslått i 2016, med en oversikt over hva som er gjennomført, hva som eventuelt er foreslått utsatt/tatt ut og eventuelle nye forslag, basert på vurderingen som nevnt ovenfor.

Etter de ressursene som er avsatt til forvaltningsrevisjon i Våler kommune, kan vi ikke forventet mer enn ett prosjekt pr. år, kanskje to. Noen av prosjektene kan gjennomføres med litt færre ressurser (mindre prosjekter) slik at det kan gjennomføres flere i løpet av ett år. Hvis noen av prosjektene blir gjennomført i flere kommuner, vil også dette redusere tidsbruken for hver kommune og gi muligheter for flere prosjekter pr. år. Dette vurderes fortløpende.

Det er i tabellen oppført langt flere prosjekter enn det som er antatt mulig å gjennomføre. Dette har sammenheng med at det kan oppstå behov for å utsette eller kutte ut et prosjekt på grunn av eksempelvis omorganiseringer eller andre tilsyn (eks. tilsyn fra Fylkesmannen), da kan det være greit å ha flere prosjekter å velge i. Kommunestyret står også fritt til å velge andre prosjekter enn det som kontrollutvalget foreslår og da kan en slik oversikt være nyttig.

.

Revidert plan for forvaltningsrevisjon for Våler kommune

2019-2020

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Kommentarer	Prioritet
Vann og avløp	Sikrer kommunen innbyggerne et tilfredsstillende vann- og avløpsnett? Hvordan er vedlikeholdet av dette nettet? (mulig mindre prosjekt)	Bestilt og legges fram i desember 2018.	
IKT-sikkerhet	Tilganger/avganger, fysisk sikkerhet, sårbarhet osv., inkludert journalføring, off.lov/forvaltningslov/arkiv (mulig felles prosjekt med andre kommuner)	2017- Utsatt. Dette kan være et aktuelt prosjekt, selv om kommunen nylig har hatt en gjennomgang og har bl.a. sjekket brannmurer osv.	
Spesialundervisning og psykososialt miljø i skolen	Det vurderes et prosjekt rettet mot opplæringsloven § 9A og oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjon innen spesialundervisning. Avventer kommunens oppfølging av Fylkesmannens tilsyn.	Bestilt og legges fram i mai 2019.	
Investeringsprosjekter	Kostnadsberegning, styring, oppfølging, rapportering og evaluering (kontraktstyring).	Kommunen har sannsynligvis store investeringer på gang, det kan derfor være aktuelt med en gjennomgang for å se hvordan prosjektet er planlagt og blir fulgt opp. Dette kan også følges opp fortløpende, gjennom en orientering i kontrollutvalget.	
Oppvekst	Skoleresultater, kompetanse i skolen (eventuelt fellesprosjekt med alle kommunene i regionen)	Denne forvaltningsrevisjonen var tenkt som et fellesprosjekt i hele regionen, bl.a. fordi prosjektet om «Kultur for læring» er i gang i hele regionen. Men etter vår oppfatning anses det litt for tidlig å igangsette en forvaltningsrevisjon nå. Foreslås utsatt til neste periode og at kontrollutvalget heller etterspør informasjon om prosjektet.	
Oppfølging av kommunestyrevedtak	Blir kommunestyrets vedtak fulgt og har rådmannen et tilfredsstillende system for å sikre at vedtakene blir fulgt opp? (mulig mindre prosjekt)	Dette fungerer stort sett greit, men kan være aktuelt å vurdere allikevel.	
Saksbehandling teknisk.	Gjennomgang av saksbehandlingen for byggesak med mer på teknisk, tidsfrister (saksbehandlingstid) og dispensasjoner.	Dette kan være et aktuelt prosjekt. Har kommunen tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å håndtere saker og planer?	
Intern kontroll	Hvordan fungerer den interne kontrollen i Våler? Det kan være flere områder det er aktuelt å vurdere i forhold til god intern kontroll, eks. gavemidler sykehjem, tvungen forvaltning og bofellesskap, økonomirutiner, medisinhåndtering, håndtering av	Rådmannen jobber med dette for tiden, bl.a. med innkjøpsorganiseringen. Selv om dette generelt er et risikoområde, kan det være aktuelt å avvente dette til rutinene er på plass.	

Revidert plan for forvaltningsrevisjon for Våler kommune

2019-2020

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Kommentarer	Prioritet
	pasientmidler sykehjem osv. Hvordan fungerer avvikssystemet? Nærmere spesifisering ved bestilling, kan eventuelt også kombineres med etiske holdninger, kultur.		
Selvkost	Følges reglene for selvkostberegninger i kommunen? (mulig mindre prosjekt)	Det er ingen spesielle signaler om at det er behov for en gjennomgang på dette nå.	
Kommunens kultur og holdninger	Kompetanse, profesjonalitet, engasjement, etiske holdninger, serviceinnstilling, osv.	Kommunen jobber med kompetanseplan og det kan derfor være aktuelt å avvente dette noe.	
Kommunale boliger (nytt prosjekt)	Boligsosial handlingsplan, tildeling av boliger, kontrakter, husleie osv.	Dette har vært et fokusområde i den siste tiden og kan være aktuelt som et mulig prosjekt.	
Folkehelse (nytt prosjekt)	Folkehelseprosjekt. Kan være et fellesprosjekt for alle kommunene i regionen.	Kommunene i vår region ligger forholdsvis lavt på nøkkeltall som indikerer nivå på folkehelse. Folkehelse påvirker nesten alle tjenestene som kommunen leverer. Hvordan følger kommunene opp dette, hvilke tiltak iverksettes for å bedre folkehelsen i kommunen? Folkehelsebarometeret inneholder temaene Befolkning, Levekår, Miljø, Skole, Levevaner og Helse og sykdom. Våler befinner seg på den «røde siden» i flere av målepunktene. Med litt variasjon, så er dette resultatet også i de øvrige kommunene i regionen.	
Frivillighet (nytt prosjekt)	Kommunene vil sannsynligvis i årene framover satse mer på samarbeid med frivilligheten for å skape merverdi – kommunen kan ikke gjøre alt selv.	Eks. bruk av frivillige i kommunal omsorg, hva kan det skape av verdier?	
GDPR (nytt prosjekt)	Innføring av nye bestemmelser knyttet til personopplysningsloven. Hvordan har kommunen håndtert dette. Kan være et fellesprosjekt for alle kommunene i regionen.	Hvordan har kommunen organisert dette arbeidet og hvordan etterlever kommunene bestemmelsene.	

Ut fra en samlet vurdering foreslår kontrollutvalget følgende prosjekter for 2019-2020:

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Prioritet

2.2 Plan for selskapskontroll for 2018-2019

I merknaden til forskrift om kontrollutvalg § 10, står det «Det kan også være hensiktsmessig å samordne planleggingen av forvaltningsrevisjonen med planleggingen av selskapskontrollen etter § 13.» Vi tar derfor inn en oversikt over de **forvaltningsrevisjonene** som er vedtatt i **revidert plan for selskapskontroll** (for perioden 2018-2019) (vedtatt i KS sak 054/18, 24.9.18).

Selskap	Kontroller	Kommentarer
Våler Vekst	Forvaltningsrevisjon	Kompetanse og kultur og ivaretagelse av brukerne.

Når det er flere eiere i et selskap, prøver sekretariatet å samordne kontrollene mellom de forskjellige eierkommunenes kontrollutvalg.

2.3 Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjonen

Etter at kommunestyret har vedtatt plan for forvaltningsrevisjon, vil kontrollutvalget sørge for å bestille forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget vedtar problemstillinger, prosjektplan og ressurser, og om det i så fall skal gjennomføres foranalyse. Bestillingen sendes Hedmark Revisjon IKS. Revisjonen skal levere revisjonsrapporter i henhold til den foretatte bestillingen og god kommunal revisjonsskikk på området (RSK 001²).

I tråd med forskrift om revisjon § 8 skal revisor rapportere fortløpende til kontrollutvalget om resultater av gjennomført forvaltningsrevisjon. Videre er kontrollutvalget pålagt ansvar for å rapportere til kommunestyret. Med mindre kommunestyret vedtar spesielle bestemmelser for når og hvordan denne rapporteringen skal foregå, er det opp til kontrollutvalget å finne en hensiktsmessig form og frekvens på dette. Rapport og resultater fra det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekt legges fortløpende frem for kommunestyret.

2.4 Endringer

Hvis forutsetningene skulle endre seg, kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen. Dette kan bl.a. være at kommunen igangsetter en omorganisering på et området som er gjenstand for forvaltningsrevisjon eller at Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn på samme området. Årsaken til endringen skal uansett rapporteres til kommunestyret gjennom kontrollutvalgets årsrapport

Våler, 10.12.18

² Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av Norges Kommunerevisorforbund 23.5.05 og gjort gjeldene som god kommunal revisjonsskikk for prosjekter fra 1. oktober 2005.

*Revidert plan for forvaltningsrevisjon for Våler kommune**2019-2020*

Hans Johan Finne (sign.)
leder av kontrollutvalget

Torgun M. Bakken
sekretariatsleder

Arkivsak-dok. 18/00151-2
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang
Våler kommunestyre
Våler kontrollutvalg

Møtedato
10.12.2018

SAK 68/18 KONTROLLUTVALGETS ÅRSPLAN 2019.

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget vedtar den foreslåtte årsplanen, med de endringer som framkom i møtet, som kontrollutvalgets årsplan for 2019.
2. Saken sendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsplan for 2019 til orientering.

Vedlegg:

1. Kontrollutvalgets årsplan 2019.

Saksframstilling:

Sekretariatet har laget et forslag til årsplan for 2019. Den bygger på samme mal som i 2018. I tillegg har kontrollutvalget en tiltaksplan, som er et viktig plandokument for saker gjennom året. Denne diskuteres/vurderes i kontrollutvalget i hvert møte og en oppdatert versjon av tiltaksplanen vil til enhver tid ligge på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/vaaler/> under «Sentrale dokumenter».

Når det gjelder møtehyppighet, er det lagt opp til 3 møter i vårhalvåret og 2 møter i høsthalvåret. I tillegg vil det bli et fellesmøte for alle kontrollutvalgene i regionen i desember/januar med opplæring av de nye kontrollutvalgene.

Ved behov vil det kunne bli en endring i møteplanen, både i forhold til dato og antall møter. En oppdatert møteplan ligger til enhver tid på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/>

Årsplanen vil bli oversendt kommunestyret til orientering.

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

ÅRSPLAN 2019

KONTROLLUTVALGET I
VÅLER KOMMUNE

*Utsikt fra elgpøst.
FOTO: Iver Breisjøberg*

**Vedtatt i kontrollutvalget 10.12.18
Behandlet i kommunestyret**

Glåmdal sekretariat IKS

Kontrollutvalgssekretariat for kommunene Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes

INNHALDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	3
2	KONTROLLUTVALGET I VÅLER	3
3	MØTEPLAN	3
4	KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER I 2019	4
4.1	TILSYN MED FORVALTNINGEN	4
4.2	OPPGAVER KNYTTET TIL REGNSKAPSREVISJON	5
4.3	OPPGAVER KNYTTET TIL FORVALTNINGSREVISJON	5
4.4	OPPGAVER KNYTTET TIL SELSKAPSKONTROLL	6
4.5	OPPGAVER KNYTTET TIL BUDSJETTBEHANDLINGEN	6
4.6	OPPGAVER KNYTTET TIL TILSYN MED REVISJONEN	6
4.7	KONTROLLUTVALGETS RAPPORTERING	6
4.8	ØVRIGE OPPGAVER OG AKTIVITETER I 2019	7
	VEDLEGG – FAGLIG OVERSIKT	8
	KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER	8
	KONTROLLUTVALGET OG REVISOR	9
	KONTROLLUTVALGET OG SEKRETARIAT	9

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

1 Innledning

Kommunestyret har det øverste tilsynet med den kommunale forvaltningen. Kontrollutvalget med sitt sekretariat og revisjonen er sentrale hjelpeorganer for kommunestyret og skal utøve sitt arbeid i henhold til kommunelovens bestemmelser i **kapittel 12** (§§ 76-83) om «**Internt tilsyn og kontroll. Revisjon.**» I medhold av kommuneloven (koml.) § 77 nr. 11 er det laget egen forskrift for kontrollutvalg («KU-forskriften»). Kommuneloven § 77, samt forskrift om kontrollutvalg finnes bl.a. på <http://www.gs-iks.no/regelverk/> Det er vedtatt ny kommunelov, hvor deler av den blir vedtatt i løpet av 2019 og noe fra 1.1.2020.

Kontrollutvalgets oppgaver knytter seg både til tilsyn med den kommunale forvaltningen og til tilsyn med revisjonens arbeid. Kommunale foretak omfattes også av tilsynet.

Forskrift om kontrollutvalg har bestemmelser om kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med regnskapsrevisjon (kap. 4), forvaltningsrevisjon (kap. 5) og selskapskontroll (kap. 6). I tillegg er kontrollutvalget gitt oppgaver i forbindelse med valg av revisor (§ 16), ansettelse, suspensjon og oppsigelse av revisor (§ 17) og budsjett for hele kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen (§ 18). Kommunestyret skal sørge for at kontrollutvalget har et eget kompetent sekretariat (§ 20). Eksempler på hvordan kontrollutvalget kan utføre sine oppgaver er gjengitt i **vedlegget** (listen er ikke uttømmende).

I kontrollutvalgets årsplan har vi omtalt noen av oppgavene som er planlagt gjennomført i 2019. Kontrollutvalget vil i tillegg ha en egen tiltaksplan med mer spesifisering av planlagte tiltak og oppgaver. Denne blir oppdatert fortløpende og er tilgjengelig under «Sentrale dokumenter» på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/vaaler/>

2 Kontrollutvalget i Våler

Kontrollutvalget i Våler består av 5 medlemmer. Følgende medlemmer og varamedlemmer er valgt for perioden 2015-2019:

Medlem	Parti	Varamedlem	
Hans Johan Finne - leder	SP	Eli Grøntoft Dybdahl Ola Sørlundsengen Nicklas Avén	Varamedlemmer for 1, 2 og 3
May Britt Nordhagen	SV		
Vanja Margrethe Holtnes Fredriksen (fra 7.5.18) Marita Kalfoss Sollien (fram til 19.3.18)	V		
John Christian Wold- nestleder (fra 7.5.18)	PP	Kristian Noer Grete Aabakken fram til 25.6.18)	Varamedlemmer for 4 og 5
Grete Aabakken (fra 25.6.18) Åse S. Svendsen – nestleder (fram til 7.5.18)	AP		

Kontrollutvalgets reglement, sist vedtatt i kommunestyret 12.9.16, ligger under «Sentrale dokumenter» Kontrollutvalgets reglement ligger på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/vaaler/>

3 Møteplan

Kontrollutvalgets møter skal holdes for åpne dører på lik linje som andre kommunale utvalg. Kontrollutvalgets møter avholdes på dagtid.

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

Kontrollutvalget har vedtatt en møteplan for 2019. I år med kommunevalg er det lagt opp til fem møter, tre på våren og to på høsten (ett før valget og ett etter). I tillegg vil det bli en opplæringsdag for kontrollutvalgene (felles i regionen) etter valget, enten i desember 2019 eller januar 2020.

Ved behov kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen. En oppdatert møteplan ligger til enhver tid tilgjengelig på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/>.

Det legges opp til følgende møtedager i 2019:

- Mandag 21.1.19
- Mandag 18.3.19
- Mandag 13.5.19
- Mandag 2.9.19
- Mandag 25.11.19

4 Kontrollutvalgets oppgaver i 2019

4.1 Tilsyn med forvaltningen

Det generelle tilsynet med forvaltningen gjennomføres med følgende tiltak:

- Samtaler med ordføreren og rådmannen, i vanligvis hvert møte.
- Informasjon fra enhetene, dette bestemmes fortløpende.

Faste rapporteringer til kontrollutvalget:

- Økonomirapportering.
- Rapport fra andre tilsynsorganer og kommunens svar/oppfølging.
- Rapportering om rådmannens oppfølging av kommunestyresaker (årlig eller halvårlig)
- Rapportering av sykefravær, anmeldelser, varslinger og eventuelle mottatte tilsynssaker.

Kontrollutvalget har fordelt oppmerksomheten på de ulike områdene slik:

- Saker fra formannskapet - Hans Johan Finne
- Saker fra kultur og oppvekst – May Britt Nordhagen
- Saker fra næring og miljø – Grete Aabakken
- Saker fra helse og omsorg – John Christian Wold.
- Regnskapsaker –

Kontrollutvalget tar en gjensidig orientering i hvert møte.

Kontrollutvalget skal ha tilsyn med hele den kommunale forvaltningen, både administrativt og politisk, men kontrollutvalget skal ikke kontrollere kommunestyret. «Kontrollutvalget har rett til å være til stede i lukket møte i folkevalgte organer, jf. kontrollutvalgsforskriften § 4. Et unntak fra dette er at kommunestyret eller fylkestinget kan bestemme at kontrollutvalget ikke har rett til å være til stede i lukket møte i kommunestyret eller fylkestinget. Kontrollutvalget utøver retten til å være til stede i lukket møte som organ».¹ Ettersom kontrollutvalget har «fordelt» de ulike områdene i kommunen mellom seg, så vil det si at vedkommende som har det enkelte området kan delta i de respektive utvalgene, også når det gjelder lukkede møter. Betingelsen er at saken er relevant for kontrollutvalget.

Kontrollutvalget vil i løpet av året be om informasjon om ulike områder/temaer eller fra ulike enheter. Den overordnede analysen som er utarbeidet som grunnlag for forvaltningsrevisjon, vil

¹ KMD veileder «Kontrollutvalgsboken» (2 utg. side 34)

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

også være et godt hjelpemiddel for kontrollutvalgets tilsyn med forvaltningen, ved å etterspørre informasjon fra enheter og områder som ikke blir prioritert i forhold til forvaltningsrevisjon.

Hvilken informasjon som kontrollutvalget ber om, vil gå fram av kontrollutvalgets tiltaksplan («Tilsyn med forvaltningen»). En oppdatert tiltaksplan ligger under «Sentrale dokumenter» på <http://www.gs-iks.no/kontrollutvalgene/vaaler/>. Kontrollutvalget vil også vurdere å legge noen av møtene sine til de ulike virksomhetene i kommunen, eksempelvis i forbindelse med ulike orienteringer fra enhetene.

Kontrollutvalget har sagt at de i løpet av 2019 vil ha en orientering om det pågående prosjektet «Kultur for læring».

4.2 Oppgaver knyttet til regnskapsrevisjon

Ved behandlingen av kommunens regnskap for 2018, vil kontrollutvalget avgi en uttalelse, som stiles til kommunestyret. Formannskapet får kopi av uttalelsen før sin behandling, og den skal følges med formannskapetets innstilling til kommunestyret.

Alle nummererte brev eller andre typer revisjonsmerknader, som revisjonen ønsker at kontrollutvalget skal følge opp, behandles fortløpende. Nummererte brev som ikke blir godt nok fulgt opp, sendes kommunestyret til videre behandling. Revisjonens årsavslutningsbrev følges opp av revisjonen, med orientering til kontrollutvalget.

4.3 Oppgaver knyttet til forvaltningsrevisjon

Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020 ble vedtatt behandlet i 2016. Kontrollutvalget behandlet en revidering av denne planen i møtet 10.12.18 og vil for perioden 2019-2020 foreslå følgende prosjekter. Planen skal vedtas av kommunestyret.

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Prioritet

Kontrollutvalget har bestilt og skal behandle følgende forvaltningsrevisjon i 2019:

- **Forvaltningsrevisjon Psykososialt skole- og arbeidsmiljø i Vålerskolen.**

Alle forvaltningsrevisjonsrapporter blir fulgt opp av kontrollutvalget i ettertid (om hvordan rapportens anbefalinger blir fulgt opp av administrasjonen). Kontrollutvalget vil i 2019 følge opp følgende forvaltningsrevisjoner.

- **Ytterligere oppfølging av FR Innkjøp**
- **Vann og avløp** (behandles 10.12.18, skal sannsynligvis følges opp i 2019).

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

4.4 Oppgaver knyttet til selskapskontroll

Plan for selskapskontroll for 2016-2019 ble vedtatt i kommunestyret i 2016. Kontrollutvalget la fram en revidering av denne planen høsten 2018 og følgende selskapskontroller ble vedtatt i kommunestyret 24.9.18:

Selskap	Kontroller	Kommentarer
Våler vekst	• Forvaltningsrevisjon	Kompetanse, kultur og ivaretagelse av brukere.

Kontrollutvalget har bestilt og skal behandle følgende selskapskontroll i 2019:

- **Våler vekst AS, forvaltningsrevisjon.**

Alle gjennomførte selskapskontroller følges opp i ettertid. Kontrollutvalget vil i 2019 følge opp følgende selskapskontroller:

- **Midt-Hedmark brann og redning IKS.**

4.5 Oppgaver knyttet til budsjettbehandlingen

Kontrollutvalget behandlet forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet for 2019 i møtet 3.9.18. I forslaget ligger rammen for kontrollutvalgets virksomhet, revisjonens virksomhet og sekretariatets virksomhet. Budsjettet vedtas av kommunestyret. Kontrollutvalgets forslag skal følge budsjettsaken til kommunestyret. Kontrollutvalget følger opp at dette skjer (jf. reglement for kontrollutvalget § 4).

4.6 Oppgaver knyttet til tilsyn med revisjonen

Følgende tiltak er planlagt:

- Revisjonen rapporterer om sin virksomhet gjennom revisjonens ulike planverk, gjennom oppdragsavtaler og engasjementsbrev og for øvrig ved behov.
- Oppdragsansvarlig revisor både for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon legger fram sine uavhengighetserklæringer i 2019.
- I møtet i august eller november 2019 orienterer revisjonen om revisjonsstrategien for revisjonsåret 2019. Revisjonens plan for Våler kommune er til enhver tid tilgjengelig for kontrollutvalget.
- Vurdering av kontrollutvalgets tilsynsansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon for 2018, jf. NKRFs veiledere² legges fram i det første møtet i 2019
- Øvrige tiltak går fram av kontrollutvalgets tiltaksplan.

4.7 Kontrollutvalgets rapportering

Kontrollutvalgets årsrapport for 2018 behandles i det første møtet i 2019, og oversendes deretter kommunestyret til orientering. Kontrollutvalget rapporterer til kommunestyret om resultatet av gjennomført forvaltningsrevisjon og selskapskontroll i årsrapporten. Eventuelle omprioriteringer av prosjekter skal også framgå av årsrapporten.

Rapporter etter gjennomført forvaltningsrevisjon, selskapskontroll, eventuelle andre bestillinger og eventuell oppfølging av nummererte brev sendes fortløpende til kommunestyret.

Kontrollutvalgets årsplan for 2020 behandles i siste møte i 2019 og sendes deretter kommunestyret til orientering.

² <http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder - KUs paseansvar regnrev.pdf> og <http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder - KUs paseansvar forv rev.pdf>

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

4.8 Øvrige oppgaver og aktiviteter i 2019

- Kontrollutvalgets oppgaver er mange og store og ser behov for en jevnlig oppdatering av sine kunnskaper. Dette er vist gjennom kontrollutvalgets forslag til budsjett som inneholder en post til kursvirksomhet.
 - Kontrollutvalget ønsker å sende flest mulig av sine medlemmer på NKRFs kontrollutvalgskonferanse 30.-31. januar 2019. NKRFs kontrollutvalgskonferanse er en stor konferanse med deltakere fra hele landet. I de siste årene har antall deltaker ligget på mellom 500 og 600 deltakere.
 - 2019 er kommunevalg og sekretariatet gjennomfører opplæring av de nye kontrollutvalgene i samarbeid med Hedmark Revisjon IKS. Denne opplæringsdagen blir enten i desember 2019 eller i januar 2020.
 - Det er også ønskelig med jevnlige møter mellom kontrollutvalgslederne i distriktet og ser dette som en mulighet gjennom møter i representantskapet i Glåmdal sekretariat IKS.
- Kontrollutvalgets leder eller nestleder vil være til stede i kommunestyret når kontrollutvalgets årsrapport blir behandlet.
- Kontrollutvalget og sekretariatet vil fortsette arbeidet med å informere om kontroll og tilsyn, bl.a. gjennom sekretariatets hjemmeside og ved å oppfordre kommunen til å orientere om kontrollutvalgets virksomhet på kommunens hjemmeside.
- I den grad kontrollutvalget ønsker det, vil sekretariatet delta i kommunestyret når viktige saker fra kontrollutvalget blir behandlet.
- Stortinget har vedtatt ny kommunelov som sannsynligvis blir iverksatt i 2019 (i hvert fall deler av loven). Kontrollutvalget vil få opplæring når det er aktuelt.

Våler, 10.12.18
Hans Johan Finne (sign.)
leder av kontrollutvalget

Torgun M. Bakken
sekretariatsleder

Vedlegg.

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

VEDLEGG – FAGLIG OVERSIKT

Kontrollutvalgets oppgaver

Tilsyn med forvaltningen

Kontrollutvalgets tilsyn med forvaltningen kan bl.a. utøves gjennom:

- revisjonens arbeid,
- overordnet analyse
- tilsendte saksdokumenter og protokoller fra kommunestyret og andre politiske utvalg,
- samtalen med ordføreren og rådmannen
- rådmannens rapportering av oppfølging av vedtak,
- innkalling av enhets- eller virksomhetsledere til utvalgets møter, hvor det redegjøres og svares på spørsmål om forvaltning og drift av vedkommende enhet/virksomhet/tjeneste,
- besøk i kommunens forskjellige virksomheter, enheter,
- utvalgets egne observasjoner,
- rapporter fra andre tilsynsorganer,
- saker hvor kommunen har vært omtalt i media

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med regnskapsrevisjon.

Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget har en plikt til å påse at regnskapsrevisjonen skjer på en betryggende måte. Dette tilsynet er omhandlet i årsplanens pkt. 4.6.

Uttalelse til regnskapet

I henhold til forskriften § 7, skal kontrollutvalget på bakgrunn av revisjonsberetningen, avgi uttalelse om årsregnskapet. Denne skal avgis til kommunestyret, med kopi til formannskapet før dette behandler regnskapet.

Oppfølging av merknader

Kontrollutvalget har et ansvar i forhold til oppfølging av revisjonens merknader. Dette er merknader som er gitt i nummererte brev, jf. forskrift om revisjon § 4, 2. ledd.

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget skal på grunnlag av revisjonens rapporter og annen informasjon føre tilsyn med at forvaltningen er i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak. Kontrollutvalget skal videre i samarbeid med revisjonen foreta en systematisk vurdering av bruk og forvaltning av de kommunale midler med utgangspunkt i oppgaver, ressursbruk og oppnådde resultater.

Det skal lages en plan for forvaltningsrevisjon, basert på en overordnet analyse. Kontrollutvalget skal legge denne planen fram for kommunestyret.

Kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse med selskapskontroll.

Selskapskontroll er hjemlet i koml. § 77 nr. 5 og i § 80. Ifølge koml. § 77 nr. 5, skal kontrollutvalget "påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m." Koml. § 80 hjemler utvidet tilsyn i heleide kommunale aksjeselskaper og interkommunale selskaper.

Selskapskontroll er videre omtalt i kontrollutvalgsforskriften kapittel 6. Selskapskontroll består av eierskapskontroll, som er obligatorisk, og forvaltningsrevisjon, som er en "kan-oppgave". Det skal lages en plan for selskapskontroll som legges fram for kommunestyret.

Budsjettbehandlingen

Etter kontrollutvalgsforskriften § 18 skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen. Dette forslaget bør foreligge tidnok til at kommunen kan få innarbeidet dette i sine budsjetter.

Tilsyn med revisjonen

Kontrollutvalget skal holde seg løpende underrettet om revisjonens virksomhet og føre tilsyn med at revisjonsarbeidet er a jour og foregår i samsvar med gjeldende forskrift og andre bestemmelser.

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

Kontrollutvalgets tilsyn med revisjonen kan utøves på følgende måte:

- Gjennom behandling av revisjonens planverk.
- Gjennom forvaltningsrevisjonsprosjekter som forelegges til behandling eller til orientering.
- Gjennom behandling av rapporter vedrørende misligheter/uregelmessigheter.
- Gjennom rapporter vedrørende regnskapsrevisjon eller vurderinger av den interne kontrollen.
- Gjennom revisjonens orienteringer som blir gitt til kontrollutvalget.
- Ved løpende spørsmålsstilling fra kontrollutvalget.

NKRF har utarbeidet veileder for hhv. tilsyn med regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon som benyttes i vurderingen.

Kontrollutvalgets rapportering

Kontrollutvalget rapporterer til kommunestyret når det er viktig at dette blir holdt orientert og gitt mulighet til å drøfte eventuelle tiltak. Kontrollutvalget rapporterer direkte til kommunestyret. Det er gitt egne bestemmelser om rapportering av resultatet av gjennomført forvaltningsrevisjon (KU-forskriften § 11) og selskapskontroll (KU-forskriften § 15). Slik rapportering skal være basert på den vedtatte planen.

Forvaltningsrevisjonsrapporter vil bli oversendt kommunestyret til orientering eller med innstilling etter at utvalget har foretatt en vurdering i den enkelte saken. Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet (se pkt. 4.3) er kontrollutvalgets rapportering i forbindelse med regnskapsrevisjon.

Kontrollutvalget avgir årlig årsplan og årsrapport til kommunestyret.

Kontrollutvalget og revisor

Dette punktet inneholder øvrige forhold til revisor som ikke er knyttet mot noen av punktene ovenfor.

- Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon og selskapskontroll (ev. regnskapsrevisjon) etter bestiller/utførermødelles.
- Kontrollutvalget kan avtale innsynsrett i revisjonens arbeidspapirer i den grad det er nødvendig for kontrollutvalgets tilsynsansvar ovenfor revisjonen (jf. merknader til forskrift om kontrollutvalg § 5, siste ledd). Det lages i så fall en avtale om dette.
- Kontrollutvalget har innsyn i revisjonens saksdokumenter iht. offentlighetslovens bestemmelser, så langt det er nødvendig for kontrollutvalgets arbeid. Jf. også forskrift om revisjon § 20.
- Revisjonen skal orientere kontrollutvalget om gjennomført ekstern kvalitetskontroll fra NKRF.

Kontrollutvalget og sekretariat

I henhold til forskrift om kontrollutvalg § 20, skal kontrollutvalget ha et eget sekretariat til å bistå seg i sitt arbeid. Det er kommunestyret som skal «sørge for sekretærbistand som til enhver tid tilfredsstillende behov».

Kommentarene til § 20 annet ledd om sekretærtjenester, annet ledd sier: «Et kompetent sekretariat er en viktig forutsetning for at kontrollutvalget skal fungere godt og utøve sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. Sekretariatet for kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg må ha tilgang på en bredt sammensatt kompetanse.»

Glåmdal sekretariat IKS er et interkommunalt selskap som skal ivareta sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalgene i Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler og Åsnes kommuner. Sekretariatet har to ansatte (pt. 1,8 stillinger).

Arkivsak-dok. 18/00104-10
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang

Møtedato

Våler kontrollutvalg

10.12.2018

SAK 69/18 EVENTUELT.

Forslag til vedtak/innstilling:

Saken legges frem uten vedlegg.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Arkivsak-dok. 18/00105-10
Saksbehandler Nina Bolneset

Saksgang	Møtedato
Våler kontrollutvalg	10.12.2018

SAK 70/18 EVALUERING AV KONTROLLUTVALGETS MØTE.

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar evalueringen til etterretning.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget tar en evaluering av møtet. Hva var bra og hva kan eventuelt gjøres bedre?

Er det saker/informasjon/endringer som skal inn i tiltaksplanen? Eventuelle spørsmål til de som skal orientere i neste møte.